

Dokument roboczy

II Synodu Archidiecezji Wrocławskiej

20 września 2025 r.

Dokument został przyjęty 23 czerwca 2025 r. podczas głosowania komisji synodalnych, a 24 czerwca przedstawiony Arcybiskupowi Metropolacie Wrocławskiemu. Po ocenie przez Komisje Prawną i Teologiczną został opracowany przez Komisję Główną, a następnie poddany redakcji językowej. 20 września dokument przekazano członkom Synodu.

Spis treści

Wykaz skrótów	12
Historia dokumentu	13
Struktura dokumentu	13
A. Komunia	15
A.1. Komunia – to, co ważne.....	15
A.1.1. Znaki czasu	15
A.1.2. Odnowa życia.....	15
A.1.3. Duchowe źródła	16
A.1.4. Niezbędne warunki	16
A.2. Komunia w diecezji	16
A.2.1. Duszpasterstwo w służbie komunii	17
A.2.1.1. Budowanie relacji	17
A.2.1.2. Jednocząca liturgia	19
Komunia Święta pod obiema postaciami	19
A.2.1.3. Wspólnotowe rozeznawanie kierunków duszpasterskich	20
Diecezjalna Rada Duszpasterska	20
A.2.1.4. Realizacja wspólnej wizji życia	21
Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji	21
Diecezjalny program duszpasterski	22
A.2.1.5. Charyzmaty w służbie jedności	23
Rada ds. Życia Konsekrowanego	23
Rada ds. Wspólnot, Ruchów i Stowarzyszeń	24
Wspólnoty, ruchy, grupy	25
Wspólnoty w archidiecezji wrocławskiej	25
Koordynatorzy wspólnot.....	26
A.2.1.6. Miłosierdzie w działaniu	26
Miłosierdzie w działaniu diecezji	26
Współpraca parafialna	26
Zaangażowanie instytutów życia konsekrowanego	27
Wspólnoty i ruchy kościelne	27
Poszerzenie zakresu pomocy	27
Zespół archidiecezjalny	27

Formacja do postęgi miłosierdzia.....	28
A.2.1.7. Wsparcie w drodze i ewaluacja	28
Odnowa modelu wizytacji parafii	28
Rola proboszcza w przygotowaniu wizytacji pasterskiej	29
Rola Kurii Metropolitalnej w przygotowaniu wizytacji pasterskiej	29
Komisja przedwizytacyjna	30
Wizytacja pasterska	30
Czas po wizytacji	31
Kryteria rewizji kwestionariuszy wizytacji pasterskiej, katechetycznej i gospodarczej	31
Inne uwagi dotyczące tematu wizytacji	31
Inne formy wsparcia parafii oprócz wizytacji	31
Ewaluacja działań duszpasterskich w parafii.....	32
Budujące sposoby naprawy nieprawidłowości	32
A.2.2. Finanse w służbie komunii.....	32
A.2.2.1. Kultura przejrzystości finansowej	33
Zarządzanie jako sprawa wiary.....	33
Kultura przejrzystości zasadą działania diecezji.....	34
Zadania rad ekonomicznych	34
Sprawozdawczość i publikacja danych	34
Budżetowanie i planowanie	35
Kontrola i ewaluacja.....	35
Etyka i odpowiedzialność	35
A.2.2.2. Wspólnotowe rozeznawanie kwestii finansów	36
Rada Ekonomiczna Archidiecezji Wrocławskiej	36
Komisja Rewizyjna	37
A.2.2.3. Budżet według Ewangelii.....	38
Poszukiwanie nowych źródeł finansowania Kościoła	38
Wydatki w budżecie	38
A.2.2.4. Solidarność i wsparcie parafii	39
Troska o braci	39
Działania profilaktyczne	39
Wsparcie dla parafii	40
A.2.2.5. Plebania jako dom	40

Duchowość komunii w finansach.....	40
Współodpowiedzialność wszystkich mieszkańców	41
Podstawowe zasady współodpowiedzialności	41
A.2.3. Administracja w służbie komunii.....	42
A.2.3.1. Służebny charakter instytucji centralnych.....	42
Ogólne zasady służby w Kurii Metropolitalnej Wrocławskiej	42
Struktura Kurii.....	43
Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji.....	44
Wydział ds. Formacji	47
Struktura wydziału	47
Organy wspierające	48
Zadania Wydziału jako całości	48
Referat ds. Katechezy Szkolnej i Parafialnej.....	48
Referat ds. Formacji Wiernych	49
Referat ds. Formacji Duchownych.....	50
Wydział Duszpasterstwa Rodzin	50
Wydział Finansowo-Gospodarczy	51
Wydział Komunikacji Społecznej.....	52
Wydział Personalno-Administracyjny	53
A.2.3.2. Nadzieja dla wspólnot parafialnych – nasza przyszłość.....	53
Nawrócenie duszpasterskie	53
Formacja duchowieństwa	54
Działania duszpasterskie i formacyjne wśród wszystkich ochrzczonych	54
Pełnienie urzędu proboszcza w więcej niż jednej parafii	54
Diagnoza stanu duszpasterskiego i materialnego parafii	55
Zespół ds. Reorganizacji Duszpasterstwa Parafialnego	55
Rola dziekana, wicedziekana, ojca duchownego oraz dekanalnej rady duszpasterskiej w procesie reorganizacji duszpasterstwa parafialnego.....	55
Optymalizacja sieci dekanatów	55
A.2.4. Komunikacja w służbie komunii	56
A.2.4.1. Spójna narracja	56
A.2.4.2. Nowoczesny przekaz, skuteczna informacja	56
A.3. Komunia w dekanacie	57
A.3.1. Duszpasterstwo w służbie komunii	57

A.3.1.1. Budowanie relacji	58
A.3.1.2. Wspólnotowe rozeznawanie kierunków duszpasterskich	58
Parafie a dekanat	58
Dekanalna rada duszpasterska	59
Zadania dekanalnej rady duszpasterskiej	59
A.3.1.3. Realizacja wspólnej wizji życia	59
Wspólna wizja życia	59
A.3.1.4. Charyzmaty w służbie jedności	60
Wspólnoty a dekanat	60
A.3.1.5. Wsparcie w drodze i ewaluacja	60
Wsparcie katechezy w dekanacie	60
A.3.2. Finanse w służbie komunii	61
A.3.3. Administracja w służbie komunii	61
Rola dekanatu	61
Urząd dziekana	61
Uprawnienia dziekana	62
A.3.4. Komunikacja w służbie komunii	63
A.4. Komunia w parafii	63
A.4.1. Duszpasterstwo w służbie komunii	63
A.4.1.1. Budowanie relacji	64
A.4.1.2. Liturgia – źródło i szczyt życia wiary	65
Referat ds. Liturgii	65
Diakonat stały	65
Postługa lektora	66
Postługa akolity	67
Nadzwyczajni szafarze Komunii Świętej	67
Zakrystianie	68
Muzycy kościelni	68
Liturgiczna Służba Ołtarza	68
A.4.1.3. Wspólnotowe rozeznawanie kierunków duszpasterskich	69
Rady duszpasterskie i ekonomiczne w życiu parafii	69
Formacja jako fundament odpowiedzialności – wspólna modlitwa i rozeznanie	69
Relacje wewnątrz rady duszpasterskiej. Synodalność w służbie misji.	70

Ewaluacja działań rady.....	71
Rady w parafiach personalnych	71
Wspólna misja i odrębne role	71
Współpraca – budowanie sieci odpowiedzialności i wymiany doświadczeń....	72
A.4.1.4. Realizacja wspólnej wizji życia	72
Parafialny program duszpasterski	72
Tworzenie parafialnego programu duszpasterskiego	72
A.4.1.5. Charyzmaty w służbie jedności	73
A.4.1.6. Miłosierdzie w działaniu	75
A.4.1.7. Wsparcie w drodze i ewaluacja	75
A.4.2. Finanse i administracja w służbie komunii	76
A.4.2.1. Kultura przejrzystości finansowej	76
Zarządzanie jako sprawa wiary.....	76
Sprawozdawczość i komunikacja	76
Budżetowanie i planowanie	77
Kontrola i ewaluacja.....	77
Etyka i odpowiedzialność	77
A.4.2.2. Wspólnotowe rozeznawanie kwestii finansów	77
Zadanie parafialnej rady ekonomicznej – wspólnotowe rozeznawanie	77
Struktura rady.....	78
Formacja członków rady ekonomicznej	78
Sposób pracy rady	78
A.4.2.3. Budżet według Ewangelii.....	78
Aktualne przychody w budżecie	79
Poszukiwanie nowych źródeł finansowania Kościoła	79
Wydatki w budżecie	79
A.4.3. Komunikacja w służbie komunii	80
A.4.3.1. Dialog w praktyce	80
A.4.3.2. Media dla zaangażowania wszystkich.....	81
B. Formacja	83
B.1. Formacja – to, co ważne	83
B.1.1. Znaki czasu	83
B.1.2. Odnowa życia	83

B.1.3. Duchowe źródła	84
B.1.4. Niezbędne warunki	84
B.2. Formacja w diecezji	84
B.2.1. Wspólnotowe rozeznawanie kierunków i przebiegu formacji	85
Diecezjalna Rada ds. Formacji.....	85
Zadania diecezjalnej Rady ds. Formacji	85
Zespół ds. Formacji Duchownych	85
Rola i kompetencje Zespołu ds. Formacji Duchownych	85
Zasady współpracy i obszary współdziałania diecezjalnej Rady ds. Formacji i Zespołu ds. Formacji Duchownych	86
B.2.2. Treści wspólnego planu formacji.....	86
Diecezjalna propozycja działań formacyjnych	87
Przygotowanie diecezjalnej propozycji działań formacyjnych	87
Zasady współpracy z Wydziałem ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji.....	88
B.2.2.1. Przygotowanie do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego	89
Istota sakramentu chrztu.....	91
Postawy uzdalniające do owocnego przyjęcia sakramentu.....	92
Postawy wyptywające z przyjęcia chrztu	92
Konkretne sposoby realizacji formacji do chrztu dzieci	93
Istota sakramentu spowiedzi	94
Postawy uzdalniające do owocnego przyjęcia sakramentu.....	95
Postawy wyptywające z przyjęcia	95
Konkretne sposoby realizacji formacji do spowiedzi dzieci.....	96
Istota sakramentu Eucharystii	97
Postawy uzdalniające do owocnego przyjęcia Komunii w sakramencie Eucharystii	97
Postawy wyptywające z przyjęcia Komunii w sakramencie Eucharystii	98
Konkretne sposoby realizacji formacji	98
Istota sakramentu bierzmowania	99
Postawy uzdalniające do owocnego przyjęcia sakramentu bierzmowania	99
Postawy wyptywające z przyjęcia sakramentu bierzmowania	100
Konkretne sposoby realizacji formacji do bierzmowania młodzieży.....	100
Formacja do sakramentów wtajemniczenia dorosłych.....	102
Postawy uzdalniające do owocnego przyjęcia sakramentu.....	102

Postawy wyływające z przyjęcia sakramentu	103
Konkretne sposoby realizacji formacji	103
B.2.2.2. W służbie rodzinom	104
B.2.2.3. Formacja stała wiernych	105
Postawy serca prowadzące do podjęcia zadań ucznia-misjonarza.....	105
Kierunki formacji stałej w diecezji	106
B.2.2.4. Formacja do służby	106
Życie święceniami	107
Powołania do życia święceniami	107
Formacja początkowa seminarzystów	108
Formacja stała duchownych	109
Diakoni stali	110
Życie radami ewangelicznymi	110
Życie charyzmatami	111
Oddanie w postudze	111
Ożywienie zadań.....	112
Nadzwyczajni szafarze Komunii Świętej.....	112
Liturgiczna Służba Ołtarza	112
Muzycy kościelni.....	113
Członkowie rad duszpasterskich i ekonomicznych	114
Odpowiedzialni za ruchy i wspólnoty	114
Inne osoby podejmujące zadania w parafii.....	115
Zakrystianie.....	115
Parafialne zespoły Caritas	115
B.2.3. Realizacja planu formacji	116
B.2.3.1. Odpowiedzialni na poziomie diecezji.....	116
B.2.3.2. Ośrodki przygotowania do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego	116
B.2.3.3. Duszpasterstwo Rodzin.....	117
B.2.3.4. Centrum Formacji i Misji Archidiecezji Wrocławskiej	117
B.2.3.5. Metropolitalne Wyższe Seminarium Duchowne i Dom Formacji Stałej Prezbiterów	119
B.2.3.6. Charyzmaty w służbie formacji	120
B.2.3.7. Współpraca ośrodków formacyjnych.....	122

B.2.3.8. Komunikacja w służbie formacji.....	122
B.3. Formacja w dekanacie	123
B.3.1. Wspólnotowe rozeznawanie kierunków i przebiegu formacji	123
Rozeznawanie kierunków i przebiegu formacji.....	123
B.3.2. Realizacja planu formacji	123
Formacja do sakramentów wtajemniczenia	124
Formacja stała wiernych	124
Formacja do służby.....	124
B.4. Formacja w parafii	124
B.4.1. Wspólnotowe rozeznawanie kierunków i przebiegu formacji	125
B.4.2. Realizacja planu formacji	126
B.4.2.1. Koordynacja formacji w parafii	126
Struktury i osoby prowadzące i wspierające formację na poziomie parafii	126
Parafialny koordynator formacji	126
Odpowiedzialni za formację innych biorą odpowiedzialność za swoją formację	126
Współpraca parafii z diecezją	127
Współpraca parafii z dekanatem	127
B.4.2.2. Przygotowanie do sakramentów wtajemniczenia.....	127
B.4.2.3. W służbie rodzinom	128
B.4.2.4. Formacja stała wiernych	129
Formacja liturgiczna	129
Formacja przez katechezę	129
Tworzenie przestrzeni dla wszystkich, którzy nie mają więzi z Kościołem i parafią	130
Zaplecza na spotkania jako inwestycja	130
B.4.2.5. Formacja do służby – ożywienie zadań	130
Adresaci formacji na poziomie parafii	130
C. Misja	132
C.1. Misja – to, co ważne.....	132
C.1.1. Znaki czasu	132
C.1.2. Odnowa życia.....	132
C.1.3. Duchowe źródła	132
C.1.4. Niezbędne warunki.....	133

C.2. Misja w diecezji	133
C.2.1. Wspólnotowe rozeznawanie strategii misyjnej	134
Wspólnotowe rozeznawanie w zakresie ewangelizacji z Radą Duszpasterską	134
Wizja ewangelizacyjna	134
Cel ewangelizacji.....	135
C.2.2. Razem dla misji.....	135
C.2.2.1. Realizacja wspólnej strategii misyjnej	136
Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji w zakresie realizacji wspólnej	
strategii misyjnej.....	137
C.2.2.2. Charyzmaty w służbie ewangelizacji	138
C.2.3. Komunikacja w służbie ewangelizacji.....	138
C.3. Misja w dekanacie	139
C.3.1. Razem dla misji	139
C.4. Misja w parafii	139
C.4.1. Wspólnotowe rozeznawanie strategii misyjnej	139
Udział parafialnej rady duszpasterskiej w misji.....	140
Zadania parafialnej rady duszpasterskiej	140
C.4.2. Razem dla misji.....	141
C.4.2.1. Realizacja wspólnej strategii misyjnej	141
C.4.2.2. Charyzmaty w służbie misji	143
C.4.2.3. Komunikacja w służbie misji.....	143

Wykaz skrótów

- CeFiM – Centrum Formacji i Misji
- DFS – Dom Formacji Stałej Prezbiterów Archidiecezji Wrocławskiej
- IE – Kongregacja Nauki Wiary, List *Iuvenescit Ecclesia*, 15 V 2016
- KDK – Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes*
- KEP – Konferencja Episkopatu Polski
- KK – Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*
- KKK – Katechizm Kościoła Katolickiego
- KL – Sobór Watykański II, Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium*
- KPK – Kodeks Prawa Kanonicznego
- LSO – Liturgiczna Służba Ołtarza
- MWSD – Metropolitalne Wyższe Seminarium Duchowne
- OWMR – Ogólne Wprowadzenie do Mszału Rzymskiego

Historia dokumentu

1. Uczynicie wszystko, co wam powie Syn (por. J 2, 5) – te słowa Maryi wyznaczają drogę synodu, który Metropolita Wrocławski, Ksiądz Arcybiskup Józef Kupny [dalej: Arcybiskup], ogłosił 1 kwietnia 2023 r.

2. Główny cel Synodu określony jest w jego nazwie: „Diecezjalny synod o nawróceniu i odnowie życia Kościoła”. Cele szczegółowe to: i) doświadczenie spotkania z Bogiem we wspólnocie Ludu Bożego, ii) rozeznanie i przeorganizowanie struktur kościelnych, by lepiej służyły odnowie wiary i misji, oraz iii) zarysowanie wizji Kościoła, która pozwoli wyprzedzić nadchodzące wydarzenia i działać proaktywnie. Oprócz tego synod ma na celu owocne przeżycie Roku Jubileuszowego 2025 oraz przygotowanie do Wielkiego Jubileuszu 2033.

3. We wrześniu 2023 r. rozpoczął się etap przygotowawczy synodu. Parafialne i tematyczne zespoły presynodalne przystąpiły do modlitwy i rozeznawania. Wiosną 2024 r. owoce tego procesu zostały zebrane w syntezie *Co mówi Duch do Kościoła* [dalej: Synteza]. Pokazała ona, co jest dobre, co wymaga przemiany i jak mogą przebiegać drogi odnowy.

4. Na podstawie syntezy powołano pięć komisji, które zajęły się synodalnością i misyjnością parafii, formacją do misji współdzielonej, finansami i administracją, wprowadzeniem w chrześcijaństwo oraz ewangelizacją. Obradowały one od września do listopada 2024 r. Efekty prac zostały przesłane do parafialnych i tematycznych zespołów synodalnych, a uwagi zebrane w dekanatach trafiły ponownie do komisji.

5. Wiosną 2025 r. pięć komisji przekształcono w trzy: Komunia, Formacja, Misja. Od kwietnia do czerwca 2025 r. prowadziły one rozeznawanie w obszarach wartych pogłębienia i budzących zastrzeżenia. Następnie rozeznawanie podjęły komisje Prawna, Teologiczna i Główna. Tak powstał niniejszy dokument roboczy. Jest on podstawą do ostatecznego rozeznawania, które podejmą członkowie Synodu w czasie sesji plenarnych jesienią 2025 r.: 13 września, 11 i 25 października, 15 i 29 listopada.

Struktura dokumentu

6. Dokument podzielony jest na trzy części, zgodne z przestrzeniami nawrócenia i odnowy: komunii, formacji i misji. Każdą część zaczyna się od opisu tego, co ważne: czego się spodziewamy, do czego dążymy, z jakich źródeł czerpiemy i czego potrzebujemy. Następnie mowa jest o wskazaniach dotyczących diecezji, dekanatów i parafii. W każdym przypadku wskazania obejmują: funkcjonowanie wspólnotowego rozeznawania, sposoby realizacji jego wyników, narzędzia potrzebne do realizacji rozeznanych działań oraz ścieżki komunikacji. Prace synodalne przebiegały tak, aby zachować to, co dobre, odnowić to, co wymaga naprawy, i wprowadzić to, czego brakuje.

7. Obszary komunii, formacji i misji są komplementarne. Proces nawrócenia i odnowy w każdym z nich jest zależny od podobnych procesów w dwóch pozostałych obszarach. W dokumencie głównym aspekty wspólne dla trzech obszarów często są ujęte tylko

w jednym z rozdziałów. Zawiera on wskazania o charakterze ogólnym, natomiast propozycje rozwiązań szczegółowych znajdują się w załącznikach.

8. Autorzy kierowali się intencją, by w dokumencie nie powielać treści Magisterium Kościoła i nie opisywać dobrze funkcjonujących praktyk. Dokument koncentruje się na aspektach, które wymagają odnowienia.

A. Komunia

A.1. Komunia – to, co ważne

9. Komunia to jedność z Bogiem, dzięki której możliwa jest jedność między wierzącymi w Kościele. Jest ona zjednoczeniem serc i prowadzi do wspólnego podjęcia misji.

10. Doświadczamy piękna komunii i nieraz widzimy jej brak. Dlatego pragniemy nawrócenia i odnowy w przestrzeniach diecezji, dekanatów i parafii. Chcemy na nowo odkrywać jednoczącą siłę wiary i chrztu, głębię duchowego życia i piękno wspólnoty. Wymaga to przejścia od skupienia się tylko na własnym „Ja” do zauważenia i uważnego słuchania „Ty”, by wzrastać we wspólnym „My”. Wówczas staniemy się bardziej świadkami Jezusa.

A.1.1. Znaki czasu

11. Nosimy w sobie nieusuwalne pragnienie jedności z Bogiem i realizujemy je w Kościele. Wiara pozwala nam żyć w Jego Obecności. Nakierowane na Boga pragnienie sensu i miłości widzimy w świecie wokół nas, choć nieraz są one spełniane w rozwoju obcych chrześcijaństwu duchowości, w ruchach politycznych i społecznych czy w fascynacji kulturą i sportem. Dostrzegamy, jak silne jest ludzkie pragnienie bliskości z drugim człowiekiem. Przejawia się ono w działalności wielu stowarzyszeń, w gotowości do wolontariatu oraz szukaniu więzi w świecie wirtualnym.

12. Na naszych oczach dokonuje się rozpad więzi z Bogiem, w masowym procesie sekularyzacji, oraz rozpad małych i wielkich wspólnot, od rodziny po społeczeństwa i narody, co prowadzi do samotności i kryzysów tożsamości. Wirtualna rzeczywistość, nieraz przeżywana jako lekarstwo na brak więzi, pogłębia to zjawisko, szczególnie w młodszych pokoleniach.

13. Ten kryzys na różne sposoby dotyka nasze wspólnoty w Kościele. Odkrywamy, że między nami wyrosły bariery, że często się nie znamy i nie rozumiemy. Dotychczas praktykowane formy dziś nie wystarczają. Rodzą się obawy, że i my staniemy się samotni.

A.1.2. Odnowa życia

14. Chcemy się nawrócić do bliskiej relacji z Bogiem, osobistej i wspólnotowej. Chcemy budować relacje między nami, najpierw ucząc się być ze sobą, we wspólnocie i parafii, jako duchowni, konsekrowani i świeccy, w różnych przestrzeniach diecezji. Z bycia razem rodzi się wspólne działanie i budowanie życia Kościoła, w bogactwie charyzmatów, posług i zadań, we wzajemnym zaufaniu i zrozumieniu.

15. Ufamy, że podejmowana przez nas próba odnowy zaowocuje wspólnotami, które będą centrami życia duchowego o silnych i dobrych relacjach, gdzie będziemy znali swoje twarze i imiona. Wspólnoty te będą sobie wspierać w ramach parafii, dekanatu i diecezji. Mamy nadzieję, że ten styl życia przyciągnie do Boga tych, którzy osłabli na drodze wiary, porzucili wspólnotę Kościoła lub nigdy nie poznali Chrystusa. Że będzie to lekarstwem dla pokrzywdzonych, samotnych i poszukujących.

16. Ufamy, że nasze nawrócenie napętni Kościół bogactwem jedności i współodpowiedzialności, spowoduje odnowę różnych instytucji i zaprowadzi ład w administrowaniu. Nawet jeśli Kościół miałby być ubogą mniejszością, to jako miejsce komunii może stać się znakiem jedności w samotnym i podzielonym świecie. Tak, by inni, widząc ochrzczonych, znowu mówili: „Patrzcie, jak oni się miłują”.

A.1.3. Duchowe źródła

17. Źródła dla tej odnowy są ciągle żywe – komunია Ojca i Syna w Duchu Świętym. To Bóg jest pierwszym, który pragnie budować komunię z nami i pośród nas.

18. Naszą komunię buduje wiara, umacniają ją sakramenty i liturgia. Jedność ożywiana i odnawiana jest przez adorację Najświętszego Sakramentu oraz rozważane osobiście i wspólnie słowo Boże, przez wspólne podążanie za papieżem i biskupem. Małe grupy jako miejsce współdzielenia życia i bliskości umacniają nas w byciu i działaniu razem.

A.1.4. Niezbędne warunki

19. Aby odnowa się dokonała, potrzebujemy nawrócenia, zmiany myślenia. To, co wcześniej wydawało się wystarczające i efektywne, dzisiaj już często nie działa. Należy podjąć ryzyko porzucenia błędnych schematów.

20. Potrzebujemy najpierw uwierzenia w miłość Ojca, odnowienia osobistej relacji z Jezusem i otwartości na prowadzenie Ducha Świętego – słuchając osobiście i wspólnotowo Jego głosu. Modlitwa i płynący z niej namysł otwierają nowe drogi. Takie rozeznanie wymaga czasu i cierpliwości w czekaniu na owoce.

21. Potrzebujemy spójnej wizji naszego życia w Kościele i jej realizacji. Oznacza to wzmocnienie dobrze funkcjonujących struktur i przebudowanie tych słabszych. Potrzebujemy jasnej struktury duszpasterskiej, ewangelizacyjnej, administracyjnej, ekonomicznej, charytatywnej, informacyjnej, która odpowiadałaby wyzwaniom aktualnych czasów – począwszy od Kurii z jej wydziałami, poprzez podległe jej instytucje, dekanaty, aż po parafie.

22. Potrzebujemy włączenia osób świeckich i osób konsekrowanych w możliwą dla nich współodpowiedzialność za Kościół na każdym poziomie. Ważne jest odnowienie zaangażowania osób świeckich i konsekrowanych, rodzin, wspólnot oraz ruchów w liturgię i życie parafialne.

23. Dla budowania komunii, formacji i realizacji misji potrzebujemy przejrzystości finansowej oraz właściwej infrastruktury i instytucji, począwszy od parafii i wspólnot, po instytucje centralne diecezji. Potrzebujemy przemyślanego systemu komunikowania się oraz stworzenia mechanizmów przekształcania struktur i działań, aby w przyszłości mogły one z wyprzedzeniem reagować na jawiące się znaki czasu.

A.2. Komunია w diecezji

24. Kościół diecezjalny, pozostający w jedności z Kościołem powszechnym, ma w sobie pełnię środków zbawienia i jest „znakiem i narzędziem wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem i jedności całego rodzaju ludzkiego” (KK 1). Dlatego też diecezja jest wspólnotą

świeckich, konsekrowanych, prezbiterów i biskupów pomocniczych z biskupem diecezjalnym i ze sobą nawzajem.

25. Komunia ta budowana i pielęgnowana jest na wszystkich poziomach: począwszy od poszczególnych osób, rodzin i małych grup czy wspólnot, poprzez parafie i dekanaty, po instytucje diecezjalne. Instytucje te, będące ważnym czynnikiem jednoczącym, realizują swoją władzę delegowaną przez biskupa w sposób służebny, towarzysząc wierzącym w drodze do integralności osobistej, zjednoczenia z Bogiem i innymi.

26. W szczególności przeżywanie komunii w diecezji dotyczy takich obszarów, jak duszpasterstwo, administracja, finanse i komunikacja. Relacje budowane i pogłębiane w każdym z nich mają charakter troski o innych, współodpowiedzialności, braterstwa, wzajemnej solidarności, pokory, otwartości na powołanie i dary własne i innych oraz trwania w jedności z biskupem.

27. Synod postuluje szereg zmian w funkcjonowaniu struktur diecezjalnych, dekanalnych i parafialnych. Wiąże to się z reorganizacją, która wymaga odpowiedniego przygotowania, formacji oraz zabezpieczenia środków materialnych. Jest to proces, który powinien być rozłożony w czasie.

A.2.1. Duszpasterstwo w służbie komunii

28. Duszpasterstwo jest podstawowym zaangażowaniem Kościoła wobec wiernych. Urzeczywistnia zbawcze dzieło Chrystusa – Najlepszego Pasterza (por. J 10, 1-18) – poprzez: głoszenie słowa, sprawowanie sakramentów, postugę miłosierdzia, nauczanie i towarzyszenie oraz świadectwo życia chrześcijańskiego. Bóg, powołując do postugi duszpasterskiej, obdarza wybranych szczególnymi darami, które w pierwszej kolejności uzdalniają i zobowiązują do budowania jedności Kościoła (por. Ef 4, 11-12). Dlatego sprawowanie funkcji duszpasterskich wymaga jednocześnie otwartości na doświadczenia wiernych w prowadzeniu przez Pana. Taka otwartość, niwelująca dystans a w zamian budująca i podtrzymująca wewnętrzną komunie, prowadzi do efektywnego duszpasterstwa, obejmującego też ewangelizację i formację. Jej elementami są: wspólnotowe rozeznawanie działań duszpasterskich, współodpowiedzialność i dzielenie się zadaniami, budowanie zaufania, odkrywanie i wykorzystywanie powołań oraz darów posiadanych przez poszczególne osoby w tym obszarze. Do zadań diecezjalnych instytucji duszpasterskich należą: rozeznawanie aktualnej sytuacji i zachodzących zmian, rozpoznawanie potrzeb i możliwości, opracowywanie, monitorowanie i ewaluacja programu duszpasterskiego oraz organizowanie odpowiednich działań duszpasterskich dostępnych na terenie całej diecezji.

A.2.1.1. Budowanie relacji

29. Komunia to przede wszystkim bliskie relacje. Pierwsza jest relacja z Bogiem – z Ojcem przez Jezusa Chrystusa w Duchu Świętym – która ma wymiary osobisty i wspólnotowy. Relacja ta jest podstawą dla relacji między ludźmi w diecezji. Biskup jako ojciec diecezji jest tym, który te relacje inspiruje i tworzy przestrzeń do ich rozwoju. „Nie możemy być autentycznymi ojcami, jeśli nie jesteśmy przede wszystkim synami i braćmi. Nie jesteśmy w stanie wzbudzić komunii i uczestnictwa w powierzonych nam wspólnotach, jeżeli nie

żyjemy nimi przede wszystkim między sobą. [...] tylko w ten sposób jesteśmy wiarygodni” (Franciszek, *List do proboszczów*, 2 V 2024, nr 3).

30. Relacje biskup–prezbiterzy, biskup–osoby konsekrowane, biskup–wierni są pierwszymi, które są widoczne w diecezji i stanowią wzór pozostałych relacji. Inspiracją może tu być św. Paweł Apostoł, który jako tkacz nie tylko szył namioty, lecz także był tkaczem ludzkich relacji w głębokim sensie – ze względu na wrodzone umiejętności komunikacji z różnymi kulturami i szacunek dla każdej osoby [por. Dz 18, 2 nn.]. Tkął istotne i decydujące relacje międzyludzkie, poprzez swoje osobiste kontakty, które były nićmi w jego rękach i które wielokrotnie próbował odnowić i poprowadzić do Chrystusa, jako nici jego osnowy.

31. Papież Leon XIV określa postugę Piotra w Kościele jako „zarzucanie sieci”, czyli wychodzenie do świata, by głosić w nim słowo, i otwieranie swoich ramion wobec braci oraz tych, którzy chcą słuchać. To najpierw zadanie Piotra wobec apostołów i całego Kościoła. Z kolei wspólnota Kościoła wraz z Piotrem czyni to wobec całego świata. Istotnym owocem tego procesu „zarzucania sieci” jest dzielenie się miłością wyrażającą się w relacjach. Biskup więc jest tym, który przewodniczy w miłości przyjmowanej od Chrystusa, dzięki miłości Pana uczy porzucania lęku przed „innymi”, w końcu zaś wraz z całą diecezją jest na służbie zgody braci i miłości wzajemnej (por. Leon XIV, Homilie na inaugurację pontyfikatu, 18 V 2025, oraz ingres do katedry Biskupa Rzymu, 25 V 2025).

32. Budowanie wspólnoty rozpoczyna się od modlitwy, medytowania słowa Bożego i stworzenia przestrzeni spotkania, w której możliwe są wymiana doświadczeń oraz czas na poznawanie się i bezinteresowną obecność. W tym celu postulowany Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji we współpracy ze zgromadzeniami zakonnymi, ruchami oraz wspólnotami reprezentowanymi przez odpowiednie rady organizuje ogólnodiecezjalne wydarzenia modlitewne i liturgiczne, skupiające prezbiterów i wiernych wokół biskupa oraz uwzględniające czas na wzajemne poznanie, dzielenie się słowem Bożym i agapę.

33. Budowanie komunii to współdzielenie życia i misji, które dokonuje się przez spotkanie, dialog, wspólne słuchanie Boga i siebie nawzajem. Diecezja buduje przestrzeń, w której wysłuchane będą zarówno indywidualne osoby, jak i wspólnoty. Dzieje się to poprzez działanie odpowiednich istniejących i postulowanych przez Synod rad diecezjalnych, m.in.: Rady Kapłańskiej, Rady ds. Życia Konsekrowanego, Rady Duszpasterskiej, Rady ds. Wspólnot, Ruchów i Stowarzyszeń, Rady Duszpasterstwa Matżeństw i Rodzin czy innych wymienionych w dalszych częściach tego dokumentu. Ich zadaniem, w ramach swoich kompetencji i zakresu działań, jest stworzenie przestrzeni dzielenia, wymiany doświadczeń, słuchanie i ewaluacja wypracowanych rozwiązań służących duchowemu, psychicznemu i zdrowotnemu wsparciu postugujących w Kościele: prezbiterów, diakonów, osób konsekrowanych, katechetów, odpowiedzialnych za ruchy i wspólnoty (pomoc m.in.: psychoterapeutów świeckich i duchownych, specjalistów od wypalenia zawodowego, prawników, mediatorów, instytucji telefonu zaufania).

34. Rady tworzą również płaszczyzny współpracy w podejmowanych dziełach ogólnodiecezjalnych czy ponadparafialnych, począwszy od działań ewangelizacyjnych, poprzez

formacyjne, po różnego rodzaju wydarzenia, w tym promocyjne czy służące pozyskiwaniu środków finansowych.

35. Warunkiem dobrej współpracy jest odpowiednia komunikacja. Odpowiada za nią odpowiednia struktura Kurii Metropolitalnej, tworząc platformy wymiany informacji oraz stronę internetową i umożliwiając dotarcie do odpowiednich wspólnot oraz osób za nie odpowiedzialnych.

36. Budowanie komunii poprzez relacje charakteryzują delikatność, wrażliwość, samoo-fiarowanie się, gotowość słuchania oraz towarzyszenie tym, którzy stają się braćmi i siostrami. Wyraża się to szczególnie wobec osób najślabszych: dzieci, osób niepełnosprawnych, bezdomnych, a także osób skrzywdzonych w Kościele czy w innych miejscach. Diecezja jest wzorem postępowania i działania prewencyjnego poprzez tworzenie odpowiednich procedur, ale również osobistą wrażliwość i delikatność osób ją tworzących.

37. Zarówno wyrazem, jak i sposobem budowania komunii jest sposób sprawowania władzy. Synodalność, przejrzystość i subsydiarność stosowane w poszanowaniu dla autonomii i wyłączności władzy biskupa umacniają relacje, budują współodpowiedzialność, otwierają na słuchanie Ducha Świętego i kierują ku misji współdzielonej.

A.2.1.2. Jednocząca liturgia

38. Liturgia jest przestrzenią budowania jedności z Bogiem i ludźmi. To w niej Kościół najpełniej objawia się jako wspólnota – jednocząc wiernych różnych kultur, języków i epok w misterium paschalnym Chrystusa. W czasie presynodu i synodu wielokrotnie doświadczaliśmy, że buduje ona komunie naszej diecezji, gromadząc nas z biskupem wokół Jezusa. Duchowe zaangażowanie oraz troska o wierność nauczaniu Kościoła są niezbędne, by liturgia rzeczywiście pozostawała źródłem jedności.

Komunia Święta pod obiema postaciami

39. Budowanie jedności w Kościele odbywa się poprzez Eucharystię. Wiara w realną obecność Chrystusa w Ciele i Krwi stanowi jedną z najważniejszych rzeczywistości Kościoła. Dlatego też warto pogłębiać naszą wiarę w żywego Jezusa Chrystusa poprzez przyjmowanie komunii pod obiema postaciami.

40. Dokumenty Kościoła wielokrotnie wspominają o możliwości udzielenia Komunii pod obiema postaciami, zwłaszcza w przypadku udzielania sakramentów. Taką możliwość podkreślają obrzędy, a szczególnie te dotyczące chrztu dorosłych (nr 368), bierzmowania (nr 32), małżeństwa (nr 38) oraz chorych (nr 26). Szczegółowe wytyczne dotyczące udzielania Komunii pod obiema postaciami zawiera Ogólne Wprowadzenie do Mszału Rzymskiego (nr 283).

41. W tym kontekście postuluje się opracowanie przez Zespół ds. Liturgii odpowiedniego dokumentu wskazującego wybrane dni w roku liturgicznym, w które w sposób szczególny zachęca się prezbiterów do udzielania wiernym komunii pod obiema postaciami. Szczegółowe decyzje w tym zakresie podejmuje Arcybiskup.

42. Rozumiejąc wagę Eucharystii i jej znaczenie dla życia wiary, w diecezji są regularnie organizowane wydarzenia przybliżające wiedzę na temat tego sakramentu oraz pogłębiające jego przeżywanie np. kongres eucharystyczny.

43. Zgodnie z dokumentami Kościoła, np. z obrzędem *Komunia Święta i kult tajemnicy eucharystycznej poza Mszą Świętą*, wierni mieliby być przygotowani do kongresu poprzez: katechezy o Eucharystii, bardziej czynny udział w Eucharystii, poszukiwanie środków i pełnienie dzieł miłosierdzia (owoc Eucharystii). Podczas trwania kongresu eucharystycznego centralny punkt zajmuje Eucharystia, do której prowadzą liczne nabożeństwa i przedsięwzięcia, nabożeństwa słowa Bożego, prelekcje, katechezy, wspólne modlitwy, a zwłaszcza adoracja Najświętszego Sakramentu oraz procesja z Najświętszym Sakramentem.

A.2.1.3. Wspólnotowe rozeznawanie kierunków duszpasterskich

44. Wspólnotowe rozeznawanie odkryliśmy w czasie procesu synodalnego jako jedną z kluczowych dróg nawrócenia i odnowy życia. To także niezbędny warunek budowania komunii w diecezji. Do owocnego rozeznawania, osobistego i wspólnotowego konieczne są osobiste i wspólnotowe nawrócenie, bliska relacja z Jezusem oraz codzienna otwartość na prowadzenie Ducha Świętego. Wspólnotowe rozeznawanie to istotny proces towarzyszący podejmowaniu decyzji zgodnych z wolą Bożą, a także główne zadanie Rady Duszpasterskiej Archidiecezji Wrocławskiej [dalej: diecezjalna Rada Duszpasterska]. Podejmując je Rada uwzględnia zasoby, możliwości i potrzeby diecezji oraz kierunki wyznaczane w Kościele powszechnym i na poziomie krajowym. Do wspólnotowego rozeznawania członkowie Rady przygotowują się osobiście duchowo i merytorycznie. Spotkanie poświęcone rozeznawaniu otwiera modlitwa i dzielenie się słowem Bożym. W czasie rozeznawania każdy z członków Rady ma zagwarantowany czas na wypowiedzenie owoców osobistego rozeznawania i wysłuchanie innych uczestników spotkania. Wspólnotowe rozeznawanie jest zasadą działania diecezjalnej Rady Duszpasterskiej, a za pośrednictwem wyznaczanych przez nią standardów zasadą działania dekanalnych i parafialnych rad duszpasterskich.

Diecezjalna Rada Duszpasterska

45. Arcybiskup powołuje diecezjalną Radę Duszpasterską na okres pięciu lat i jest jej przewodniczącym. Do pełnienia funkcji przewodniczącego Rady może delegować biskupa pomocniczego diecezji.

46. W skład diecezjalnej Rady Duszpasterskiej (zgodnie z kan. 512, § 1–2 KPK) wchodzi osoby duchowne, członkowie instytutów życia konsekrowanego, a przede wszystkim wierni świeccy. Powoływani oni są w taki sposób, aby skład Rady stanowił rzeczywiste odzwierciedlenie Ludu Bożego diecezji. Do diecezjalnej Rady Duszpasterskiej należą z urzędu przedstawiciele: Wydziału ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji, w tym Referatu ds. Ewangelizacji i Zespołu ds. Nowej Ewangelizacji; Wydziału ds. Formacji; Wydziału Finansowo-Gospodarczego. Członkowie Rady powinni reprezentować: różne rejony diecezji, różnorodne środowiska społeczne i zawodowe oraz różne formy zaangażowania apostołskiego – zarówno indywidualnego, jak i w ramach wspólnot, stowarzyszeń, ruchów

i grup duszpasterskich. Członkowie Rady są wybierani lub powoływani spośród wiernych, którzy wyróżniają się dojrzałością chrześcijańską, zaangażowaniem w życie Kościoła oraz gotowością do współpracy z duszpasterzami.

47. Zadania Rady:

- a. doradza biskupowi diecezjalnemu;
- b. wspólnotowo rozpoznaje znaki czasu i sytuację duszpasterską w diecezji i na ich podstawie wskazuje na najbliższy rok duszpasterski (w perspektywie kolejnych lat) kierunki działań zarówno duszpasterskich, jak i ewangelizacyjnych;
- c. strategia pracy duszpasterskiej i ewangelizacyjnej opracowywana jest w perspektywie celów: komunii, formacji i misji, z uwzględnieniem programów duszpasterskich: krajowego i powszechnego. Stanowi ona podstawę do opracowania przez Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji programu duszpasterskiego;
- d. współpracuje z radami dekanalnymi i parafialnymi, szczególnie w obszarze odczytywania sytuacji duszpasterskiej diecezji;
- e. współpracuje z Wydziałem ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji w tworzeniu kalendarium wydarzeń duszpasterskich; współpracuje z innymi Radami diecezjalnymi: Kapłańską, Ekonomiczną, ds. Wspólnot, ds. Formacji, ds. Życia Konsekwentnego;
- f. opiniuje program duszpasterski opracowany przez Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji;
- g. ewaluje realizację w diecezji przygotowanego przez Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji programu duszpasterskiego.

48. Szczegółową metodę i rytm pracy oraz zasady wyboru członków Rady określa jej statut. Skład Rady oraz jej statut zatwierdza Arcybiskup.

A.2.1.4. Realizacja wspólnej wizji życia

49. Wspólna wizja życia jest owocem podjętego wcześniej rozeznawania. Za jej realizację odpowiada Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji, który wpisuje rozeznane wcześniej kierunki pracy duszpasterskiej – dzieło przede wszystkim diecezjalnej Rady Duszpasterskiej – w tworzony przez siebie diecezjalny program duszpasterski. Program na poziomie diecezji ustala ramy działań duszpasterskich, które swoje szczegółowe rozwiązania znajdują na poziomie dekanalnym, parafialnym i wspólnotowym. Program uwzględnia możliwości i potrzeby diecezji, bogactwo i charyzmaty działających na jej terenie ruchów, wspólnot i zgromadzeń zakonnych, jest punktem wyjścia dla duszpasterskich programów dekanalnych i parafialnych.

Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji

50. Wydział jest odpowiedzialny za:

- a. opracowanie i prezentację diecezjalnego programu duszpasterskiego;

b. koordynację i animację działań duszpasterskich i ewangelizacyjnych w diecezji, zgodnie z programem duszpasterskim i zawartym w nim kalendarzem wydarzeń diecezjalnych;

c. wsparcie i koordynację działań wspólnot i ruchów o zasięgu ponadparafialnym.

51. W ramach Wydziału działają: Referat ds. Duszpasterstwa, Referat ds. Ewangelizacji, Referat ds. Wspólnot, Referat ds. Liturgii i odpowiedzialny za życie konsekrowane w Archidiecezji Wrocławskiej. Referatami kierują referenci powoływani przez Biskupa, którzy mają przynajmniej pięcioletnie doświadczenie pracy duszpasterskiej i ewangelizacyjnej. Referenci są zatrudniani przez Archidiecezję Wrocławską. Dla efektywnej koordynacji i animacji działań duszpasterskich i ewangelizacyjnych w diecezji referentowi w kierowaniu referatem pomagają na stałe i/lub wg potrzeby inne osoby. Osoby tworzące Wydział reprezentują wszystkie stany w Kościele.

Diecezjalny program duszpasterski

52. Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji opracowuje diecezjalny program duszpasterski w oparciu o rozeznanie diecezjalnej Rady Duszpasterskiej i składowe programu dostarczone przez inne wydziały.

53. Przy opracowaniu diecezjalnego programu duszpasterskiego brane pod uwagę są cele duszpasterskie i formacyjne oraz ewangelizacyjne. Program uwzględnia potrzeby diecezji, bogactwo i charyzmaty działających na jej terenie ruchów, wspólnot i form życia konsekrowanego oraz organizacji pomocowych dla osób bezdomnych i dotkniętych innymi formami ubóstwa. W sposób szczególny program uwzględnia duszpasterstwo młodzieży, promując aktywne uczestnictwo ludzi młodych w życiu Kościoła i tworząc przestrzeń dla ich ewangelizacji i formacji, dialogu i współodpowiedzialności. W tym obszarze program konsultowany jest z Diecezjalnym Duszpasterzem Młodzieży.

54. Diecezjalny program duszpasterski redagowany jest przez referaty Wydziału ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji. Uwzględnia następujące wymiary życia Kościoła: komunია, formacja i misja. Osobną częścią jest kalendarz wydarzeń diecezjalnych. Wersję ostateczną programu duszpasterskiego opiniuje diecezjalna Rada Duszpasterska, następnie zatwierdza go Arcybiskup.

55. Diecezjalny program duszpasterski jest podstawą działań duszpasterskich, formacyjnych i ewangelizacyjnych w dekanatach, parafiach, wspólnotach, stowarzyszeniach oraz we wszystkich środowiskach formacyjnych w diecezji. Realizację programu duszpasterskiego ewaluuje diecezjalna Rada Duszpasterska.

56. Wybrane treści corocznego programu duszpasterskiego są umieszczane przez Wydział ds. Formacji w diecezjalnym planie formacji, który również podlega opiniowaniu przez odpowiednie rady oraz zatwierdzeniu przez Arcybiskupa. Dodatkowo realizacja programu duszpasterskiego jest wspierana przez diecezjalne ośrodki formacyjne, które w swej ofercie uwzględniają jego treści.

57. Program duszpasterski wraz z planem formacji prezentowany jest na Forum Duszpasterskim odpowiednio wcześniej przed rozpoczęciem nowego roku duszpasterskiego.

Forum organizują Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji oraz Wydział ds. Formacji we współpracy z zainteresowanymi podmiotami.

58. Realizacja diecezjalnego programu duszpasterskiego wspierana jest na poziomie diecezji poprzez:

- a. osoby wypełniające w diecezji odpowiednie posługi i funkcje;
- b. działalność Centrum Formacji i Misji [dalej: CeFiM] (m.in. organizowanie kursów formacyjnych, rekolekcji oraz spotkań dla proboszczów, członków parafialnych rad duszpasterskich i ekonomicznych oraz innych zaangażowanych w życie parafii);
- c. informowanie o centralnych i lokalnych wydarzeniach ewangelizacyjnych, duszpasterskich i formacyjnych (np. aplikacja mobilna, strona internetowa).

A.2.1.5. Charyzmaty w służbie jedności

59. Charyzmat to dar łaski dany osobie lub grupie, aby służyć nim całej wspólnotie, w tym przypadku diecezji. Obdarzone charyzmatami są osoby świeckie, konsekrowane i kapłani, a także całe zgromadzenia oraz wspólnoty. Potrzebujemy darów każdego z nas do duchowego wzrostu diecezji i budowania komunii. Drogą do wymiany darów między nami i twórczego włączenia w życie diecezji charyzmatów zgromadzeń zakonnych oraz ruchów i wspólnot o zasięgu ponaddiecezjalnym jest włączenie ich przedstawicieli w prace diecezjalnej Rady Duszpasterskiej, działalność Rad: ds. Życia Konsekrowanego i ds. Wspólnot oraz uwzględnienie ich perspektywy i możliwości w organizacji wydarzeń ogólnodiecezjalnych oraz w diecezjalnym programie duszpasterskim.

60. Dla zaangażowania osób życia konsekrowanego, ruchów i wspólnot w działania duszpasterskie i związane z budowaniem komunii w archidiecezji działają Rada ds. Życia Konsekrowanego i Rada ds. Wspólnot.

Rada ds. Życia Konsekrowanego

61. W diecezji istnieje Rada ds. Życia Konsekrowanego jako organ doradczy Arcybiskupa. Z uwzględnieniem miejsca życia konsekrowanego w strukturze archidiecezji Rada ds. Życia Konsekrowanego ma na celu:

- a. doradzanie Arcybiskupowi w sprawach dotyczących życia konsekrowanego oraz rozeznawanie aktualnych potrzeb i wyzwań w zaangażowaniu osób konsekrowanych i wspólnot zakonnych w potrzeby lokalnego Kościoła;
- b. sprecyzowanie obszarów, w których istnieje konkretna potrzeba zaangażowania i posługi osób konsekrowanych;
- c. podjęcie działań dla realnego zaangażowania osób życia konsekrowanego w wydarzenia organizowane w archidiecezji, także poprzez współdziałanie w ich planowaniu i opracowywaniu programu;
- d. współpracę z diecezjalną Radą Duszpasterską i innymi Radami w obszarze zaangażowania potencjału osób konsekrowanych w życiu diecezji, w tym ich wiedzy, talentów, umiejętności i wykształcenia, dla wspólnego dobra Kościoła lokalnego;

e. wspieranie współpracy pomiędzy instytutami życia konsekrowanego i stowarzyszeniami życia apostołskiego działającymi na terenie diecezji oraz indywidualnymi formami życia konsekrowanego, szczególnie w obszarze budzenia nowych powołań;

f. wspieranie dialogu wewnątrz wspólnot zakonnych na temat ich zaangażowania w życie archidiecezji oraz promowanie postawy otwartości, współpracy i odpowiedzialności za wspólne dobro.

62. W skład Rady wchodzi:

a. odpowiedzialny za życie konsekrowane w Archidiecezji Wrocławskiej – pełni on jednocześnie funkcję przewodniczącego Rady;

b. referentka ds. instytutów żeńskich i indywidualnych form życia konsekrowanego;

c. odpowiedzialny za indywidualne formy życia konsekrowanego na terenie Archidiecezji Wrocławskiej;

d. delegat Konferencji Wyższych Przełożonych Zakonnych Zgromadzeń Męskich;

e. przedstawiciele zakonów żeńskich i męskich funkcjonujących na terenie diecezji oraz indywidualnych form życia konsekrowanego;

f. ewentualnie osoby zaproszone przez Arcybiskupa lub przewodniczącego Rady z głosem doradczym – np. odpowiedzialni za duszpasterstwo powołań, osoby świeckie współpracujące z instytutami.

63. Rada zbiera się przynajmniej dwa razy do roku, a także na prośbę Arcybiskupa lub przewodniczącego Rady, gdy wymaga tego sytuacja duszpasterska. Członkowie Rady powoływani są na pięcioletnią kadencję, z możliwością ponownego powołania. Szczegółową metodę i rytm pracy oraz zasady wyboru członków Rady określa jej statut. Statut uchwała i w razie potrzeby modyfikuje sama Rada. Statut zatwierdza Arcybiskup.

Rada ds. Wspólnot, Ruchów i Stowarzyszeń

64. Arcybiskup powołuje diecezjalną Radę ds. Wspólnot, Ruchów i Stowarzyszeń, która jest organem doradczym Referatu ds. Wspólnot. Rada wybierana jest na okres pięciu lat i spotyka się przynajmniej raz na kwartał. Członkami Rady są osoby wybrane spośród odpowiedzialnych za ruchy, wspólnoty i stowarzyszenia działające na terenie Archidiecezji Wrocławskiej. Rada proponuje kandydatów na przewodniczącego. Przewodniczącego Rady mianuje Arcybiskup. Zasady wyboru członków Rady oraz jej szczegółowe zadania określa statut przygotowany przez Referat ds. Wspólnot i zatwierdzony przez Arcybiskupa.

65. Rada ds. Wspólnot, Ruchów i Stowarzyszeń ma charakter służebny i w duchu braterskim we współpracy z Referatem ds. Wspólnot wspiera wspólnoty, ruchy i stowarzyszenia w zakresie rozeznawania potrzeb, przezwyciężania trudności oraz komunikacji z Kurią i Arcybiskupem. Referat ds. Wspólnot oraz Rada ds. Wspólnot, Ruchów i Stowarzyszeń działają w oparciu o zasadę pomocniczości (KKK 1883).

66. Rada ds. Wspólnot, Ruchów i Stowarzyszeń rekomenduje kursy, rekolekcje i ćwiczenia duchowe dla osób odpowiedzialnych za wspólnoty i ruchy.

Wspólnoty, ruchy, grupy

67. „Kościół w tajemnicy swego macierzyństwa przyjmuje z radością wciąż powstające wspólnoty i ruchy ewangelizacyjno-formacyjne i traktuje je jako owoc płodnego działania Ducha Świętego oraz dar Bożej Opatrzności” (Komisja Nauki Wiary KEP, *Kryteria eklezjalności wspólnot katolickich*, Lublin 2022, s. 7). „Święty Jan Paweł II, podążając za intencją ojców soborowych, w wigilię uroczystości Zesłania Ducha Świętego w 1996 roku mówił [...], że jednym z darów Ducha Świętego dla naszych czasów jest z pewnością rozkwit ruchów kościelnych [...]. Są one świadectwem wielości form, w jakich wyraża się jedyny Kościół i stanowią niewątpliwą nowość, której pozytywne znaczenie i przydatność dla królestwa Bożego, działającego w dzisiejszych czasach, musimy sobie dopiero w pełni uświadomić” (tamże, s. 7–8). Duch Święty uświęca i prowadzi lud Boży przez sakramenty i posługi, jak również przez specjalne łaski zwane charyzmatami, wśród których znajdują się dawne i nowe charyzmaty założycielskie (por. IE 2, 17) oraz bogactwo charyzmatów nadzwyczajnych (*extraordinaria*) i bardziej zwyczajnych, szerzej rozpowszechnionych (*simpliora et latius diffusa*). Są one „wspaniałym bogactwem łaski dla żywotności apostołskiej i dla świętości całego Ciała Chrystusa” (KKK 800), które odmładzają i odnawiają Kościół (por. IE 1). Dlatego Kościół przyjmuje charyzmaty z radością i wdzięcznością (por. KK 12; KKK 2003).

68. Charyzmaty są łaskami Ducha Świętego, bezpośrednio lub pośrednio służącymi Kościołowi; zostają udzielone w celu budowania Kościoła, dla dobra ludzi oraz ze względu na potrzeby świata (KKK 799). W związku z takim rozumieniem charyzmatów wspólnoty, ruchy, stowarzyszenia i zgromadzenia zakonne wnoszą swój wkład w budowanie Kościoła lokalnego, którym są dla nas diecezja, dekanat, parafia. Nieustanne rozeznawanie aktualności charyzmatów w świetle znaków czasu, wychodzenie w duchu misji, służby i współpracy poza własny ruch i wspólnotę są oznakami autentycznego nawracania się. W ten sposób wspólnoty przyczyniają się do budowania głębszej komunii Kościoła, przede wszystkim w jego lokalnym wymiarze.

Wspólnoty w archidiecezji wrocławskiej

69. Na terenie archidiecezji wrocławskiej działają katolickie wspólnoty o zasięgu parafialnym, diecezjalnym, międzydiecezjalnym i międzynarodowym. Wspólnoty działają w ramach ruchów eklezjalnych lub poza nimi. Katolickie ruchy eklezjalne i katolickie wspólnoty o zasięgu międzydiecezjalnym i międzynarodowym działają na terenie archidiecezji za aprobatą Arcybiskupa w ramach własnych struktur zatwierdzonych przez kompetentne władze kościelne. Szczegóły dotyczące funkcjonowania wspólnot (działających poza ruchami eklezjalnymi i stowarzyszeniami) określają „Zasady funkcjonowania wspólnoty” układane w oparciu o załącznik „Normy życia wspólnot diecezjalnych” (A.2.1.5.b). Do podstawowych zasad należą utrzymywanie uporządkowanych relacji z parafią i diecezją, wybór i kadencyjność odpowiedzialnego za wspólnotę, finansowa i strukturalna przejrzystość, wspólnotowe rozeznawanie zapewnione przez działanie rad, troska o poprawne

nauczanie, zapewnienie jakości formacji, możliwość odwołania się członków wspólnoty do instytucji pomocowych.

Koordynatorzy wspólnot

70. Referat ds. Wspólnot po zasięgnięciu opinii Rady ds. Wspólnot, w przypadku braku możliwości znalezienia asystenta kościelnego dla wspólnot działających poza ruchami eklezjalnymi może powoływać koordynatorów wspólnot. Koordynator powoływany jest spośród duchownych, a w razie braku takiej możliwości spośród osób konsekrowanych lub świeckich katechistów. Koordynatorem może zostać również osoba posiadająca duże doświadczenie życia wspólnotowego oraz formacji w ramach wspólnoty (por. Dykasteria ds. Duchowieństwa, Instrukcja *Nawrócenie duszpasterskie wspólnoty parafialnej w służbie misji ewangelizacyjnej Kościoła*, 29 VI 2020, nr nr 87–88).

71. Warunkiem powołania koordynatora jest uprzednie rozeznanie:

- a. czy proboszcz miejsca, w którym spotyka się wspólnota, nie może pełnić funkcji jej asystenta;
- b. czy w dekanacie lub diecezji nie jest możliwe znalezienie odpowiedniego dla wspólnoty asystenta.

72. Koordynator może pełnić swoją postugę w obrębie dekanatu lub kilku dekanatów.

A.2.1.6. Miłosierdzie w działaniu

73. Miłosierdzie jest szczególnym wyrazem komunii. To miłość w działaniu, skierowana ku siostram i braciom w potrzebie: ubogim, chorym, bezdomnym, więźniom i migrantom. W diecezji to zadanie należy do najważniejszych.

Miłosierdzie w działaniu diecezji

74. W trosce o integralny rozwój osoby ludzkiej i w duchu Ewangelii, Kościół podejmuje rozliczne działania na rzecz osób ubogich i potrzebujących, a szczególnie znajdujących się w kryzysie bezdomności, zapewniając im nie tylko pomoc materialną i społeczną, ale także opiekę duchową.

75. Synod postuluje zwrócenie szczególnej uwagi na objęcie opieką duszpasterską osób przebywających w szpitalach i innych domach opieki oraz osób przebywających w aresztach i zakładach karnych. Szczegółowe wytyczne dotyczące zadań kapelanów i sposobów ewaluacji ich postugi zawarte są w stosownych dokumentach wykonawczych, których kopia znajduje się w archiwum parafii, na terenie której usytuowana jest placówka, w której pracuje dany kapelan.

Współpraca parafialna

76. Proboszcz parafii nawiązuje współpracę z placówkami pomocowymi (takimi jak schroniska, jadłodajnie itp.) znajdującymi się na terenie jego parafii. Współpraca ta może mieć wymiar międzyparafialny i dekanalny.

77. Celem współpracy jest koordynacja regularnej postugi sakramentalnej i duszpasterskiej, z możliwością rozdzielania obowiązków pomiędzy księży z okolicznych parafii, tak aby zapewnić regularną obecność duszpasterza w placówce.

Zaangażowanie instytutów życia konsekrowanego

78. Rada ds. Życia Konsekrowanego troszczy się, aby zgromadzenia zakonne i instytuty życia konsekrowanego, których charyzmaty założycielskie związane są ze służbą ubogim, objęły opieką duszpasterską placówki dla takich osób – zarówno dla mężczyzn, jak i kobiet.

Wspólnoty i ruchy kościelne

79. Zachęca się wspólnoty modlitewne, ruchy i stowarzyszenia katolickie do zaangażowania w dzieła miłosierdzia poprzez: regularne prowadzenie katechez, towarzyszenie duchowe osobom potrzebującym, szczególnie w kryzysie bezdomności, pomoc materialną.

80. Do pełnienia tej postugi konieczne jest przygotowanie formacyjne dotyczące pracy z osobami w kryzysach psychicznych, dotkniętych bezdomnością i uwikłanymi w uzależnienia.

81. Elementem formacji jest budowanie świadomości, że osoby ochrzczone doświadczające bezdomności to nie „zewnątrzni odbiorcy pomocy”, ale członkowie wspólnoty Kościoła – z pełnym prawem do uczestnictwa i współtworzenia życia wspólnotowego.

Poszerzenie zakresu pomocy

82. W ostatnich latach coraz wyraźniej dostrzegalna jest narastająca potrzeba specjalistycznego wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego szczególnie wśród osób doświadczających kryzysu bezdomności. Kościół, odpowiadając na te potrzeby, może stać się przestrzenią nie tylko doświadczenia modlitwy i wsparcia duchowego, lecz także konkretnej profesjonalnej pomocy udzielanej w duchu miłosierdzia. Stworzenie przestrzeni, w której osoby wykluczone znajdą wsparcie duchowe i psychiczne, mogłoby stać się trwałym owocem drogi synodalnej Kościoła – żywym pomnikiem jego troski o najbardziej zranionych.

83. Wskazuje się na konieczność rozszerzenia wsparcia o elementy pomocy psychologicznej i duchowej, wychodząc z założenia, że Kościół ma do zaoferowania znacznie więcej niż tylko „chleb powszedni”.

84. Postuluje się utworzenie miejsca stałej pomocy duchowej i psychologicznej dla osób w kryzysie bezdomności, przy czym preferowanym miejscem działania są placówki noclegowe lub interwencyjne ośrodki pobytowe.

85. Należy zwrócić uwagę na możliwość finansowania takiej placówki ze środków publicznych oraz możliwość współpracy z innymi organizacjami społecznymi.

Zespół archidiecezjalny

86. Wielu wiernych, wspólnot i grup działających w naszej archidiecezji angażuje się w pomoc osobom ubogim, kierując się autentycznym współczuciem i ewangelicznym wezwaniem do miłości bliźniego. Niejednokrotnie jednak zdarza się, że spontaniczne

działania – choć wyływające z dobrego serca – nie odpowiadają rzeczywistym potrzebom osób w kryzysie, a nawet mogą go utrwałać lub pogłębiać. Dlatego konieczne jest opracowanie jasnych wskazań duszpasterskich i praktycznych, które pomogą nieść realne, mądre i skuteczne wsparcie – nie tylko zaspokajające poruszone serce pomagającego, lecz także służące autentycznemu dobru drugiego człowieka. Chodzi o miłość roztropną, która towarzyszy, słucha i prowadzi, a nie tylko rozdaje.

87. Zasadne jest powołanie diecezjalnego Zespołu ds. Pomocy Osobom w Kryzysie Bezdomności, którego zadaniem będzie:

- a. opracowanie instrukcji postępowania duszpasterskiego wobec osób dotkniętych kryzysem bezdomności;
- b. koordynacja działań charytatywnych podejmowanych przez parafie, zgromadzenia, wspólnoty i ruchy, także przez stworzenie platformy komunikacyjnej.

88. Odpowiedzialnym za zwołanie i kierowanie pracami Zespołu jest Jałmużnik Arcybiskupi.

Formacja do postęgi miłosierdzia

89. Dla pogłębienia świadomości duszpasterskiej w zakresie postęgi miłosierdzia i udzielania adekwatnego wsparcia w parafiach zaleca się uwzględnienie zagadnień związanych z pomocą osobom ubogim, wykluczonym i w kryzysie w ramach formacji stałej kapłanów.

90. W ramach cyklicznych spotkań formacyjnych dla duchowieństwa należy przewidywać prelekcje, warsztaty i spotkania z profesjonalistami z zakresu pomocy społecznej, pracy socjalnej, psychologii i organizacji pozarządowych zaangażowanych w działania pomocowe zgodne z nauczaniem Kościoła.

91. Formacja w seminarium duchownym powinna zawierać elementy praktycznego zaangażowania w dzieła miłosierdzia prowadzone przez parafie, Caritas Archidiecezji Wrocławskiej lub inne instytucje kościelne celem kształtowania postawy służby i wrażliwości społecznej już od początku formacji.

92. Diakoni są zachęceni do podejmowania stałej współpracy z Jałmużnikiem Arcybiskupim w zakresie realizacji dzieł miłosierdzia, koordynacji wolontariatu oraz towarzyszenia duchowego osobom ubogim.

A.2.1.7. Wsparcie w drodze i ewaluacja

93. Nowy model wizytacji parafii prowadzonych przez biskupów, urzędników kurialnych oraz osoby powołane do pomocy w dziele ich odnowienia dla lepszego wsparcia parafii – rozwoju duszpasterskiego i ekonomicznego, usprawnienia administracyjnego – to jedna z dźwigni nawrócenia i odnowy rozeznawanych przez Synod. Podobny cel ma również towarzyszenie instytucjom i wspólnotom diecezjalnym oraz ewaluacja ich działań w obszarze komunii.

Odnowa modelu wizytacji parafii

94. W Archidiecezji Wrocławskiej funkcjonują Wskazania dotyczące przygotowania wizytacji kanonicznej z dnia 10 stycznia 2018 r. (L.dz. 24/2018) [dalej: Wskazania].

95. Wizytacja parafii ma charakter pasterski. Biskup otacza pasterską troską swój lud. Przyjeżdża do parafii, by budować relacje, dać wsparcie i pomagać rozwiązać najtrudniejsze sprawy. Cały proces przygotowania i przeżycia wizytacji służy:

- a. spotkaniu i budowaniu relacji pomiędzy biskupem a proboszczem, pozostałymi kapłanami i wiernymi parafii,
- b. wsparciu parafii w realizacji jej zadań,
- c. kontroli stanu faktycznego w parafii i jego zgodności z obowiązującymi przepisami prawa kanonicznego i państwowego oraz przyjętymi praktykami,
- d. ocenie realizacji zadań duszpasterskich w parafii,
- e. diagnozie potrzeb parafii,
- f. usunięciu i poprawieniu zauważonych błędów,
- g. planowaniu przyszłości w oparciu o wyciągnięte na podstawie wizytacji wnioski.

96. Odnowa zakłada, że należy unikać wszystkich formalności nieprzekładających się na poprawę funkcjonowania parafii i wspierać to wszystko, co sprzyja budowaniu komunii, formowaniu serc i realizowaniu misji.

Rola proboszcza w przygotowaniu wizytacji pasterskiej

97. Odpowiedzialnym za przygotowanie wizytacji w parafii jest proboszcz.

98. W przygotowaniu wizytacji powinni uczestniczyć: wikariusze, katecheci, przedstawiciele rad: ekonomicznej i duszpasterskiej. Decyzja o ustanowieniu składu zespołu przygotowującego wizytację w parafii należy do proboszcza.

99. Ważnym elementem procesu przygotowania jest zebranie informacji o działaniach w parafii podjętych od ostatniej wizytacji ze szczególnym uwzględnieniem realizacji zaleceń powizytacyjnych.

100. Przed wizytacją proboszcz wypełnia odpowiednie kwestionariusze przedwizytacyjne:

- a. kwestionariusz wizytacji pasterskiej (obejmuje obszary: duszpasterski i ewangelizacyjny);
- b. kwestionariusz wizytacji katechetycznej (obejmuje obszar katechetyczny – katecheza dzieci i młodzieży oraz dorosłych);
- c. kwestionariusz wizytacji gospodarczej (obejmuje obszary: finansowy, gospodarczy, administracyjny, sztuki sakralnej i prawny).

101. Proboszcz może skorzystać z pomocy zespołu wsparcia wizytacji Kurii Metropolitalnej (zob. poniżej).

Rola Kurii Metropolitalnej w przygotowaniu wizytacji pasterskiej

102. W Kurii funkcjonuje zespół wsparcia wizytacji, który pomaga skoordynować kalendarz wizytacji parafii i sprawny udział wszystkich uczestników na każdym z jej etapów.

103. Zespół wspiera wizytację w następujących obszarach:

- a. duszpasterskim i ewangelizacyjnym – przedstawiciel Wydziału ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji;
- b. katechetycznym – przedstawiciel Wydziału ds. Formacji (Referatu ds. Katechezy Szkolnej i Parafialnej);
- c. finansowym, gospodarczym, administracyjnym i prawnym – przedstawiciel Wydziału Finansowo-Gospodarczego;
- d. sztuki sakralnej – przedstawiciele Wydziału Finansowo-Gospodarczego (Referatu ds. Sztuki Sakralnej).

104. Zespół wsparcia wizytacji przygotowuje biskupowi wizytującemu parafię komplet kwestionariuszy przedwizytacyjnych i syntezę najważniejszych kwestii, które zostały zauważone przez komisję przedwizytacyjną.

105. Zespół wsparcia wizytacji co najmniej raz na 5 lat przeprowadza rewizje kwestionariuszy wizytacyjnych pod kątem adekwatności stawianych pytań do zmieniającej się rzeczywistości. Zespół bierze pod uwagę przekazane przez wizytatorów, dziekanów i innych duszpasterzy oraz członków rad duszpasterskich i ekonomicznych uwagi. Należy przy tym unikać wielokrotnego zbierania tych samych informacji w różnych kwestionariuszach.

Komisja przedwizytacyjna

106. Wizytację biskupa poprzedza wizytacja komisji przedwizytacyjnej – gospodarczej i katechetycznej, która sporządza protokół przedwizytacyjny zgodnie ze Wskazaniami (nr 3).

107. Wskazania zawierają szczegółowy opis czynności kontrolnych komisji przedwizytacyjnej.

Wizytacja pasterska

108. Proboszcz, proponując plan wizytacji, powinien przewidzieć odpowiednią ilość czasu na spotkania Biskupa ze wszystkimi uczestniczącymi wiernymi, tak by stworzyć możliwość porozmawiania i poznania parafian – budowania komunii.

109. Plan powinien uwzględnić taki rozkład godzin, żeby w trakcie wizytacji uniknąć pośpiechu.

110. Plan wizytacji obejmuje uroczystą Mszę Świętą z udziałem wspólnot i wszystkich wiernych, spotkania wiernych parafii z biskupem oraz rozmowy indywidualne z kapłanami pracującymi w parafii. Plan uwzględnia możliwość rozmowy z biskupem przez grupy funkcjonujące w parafii i zaprezentowania mu swojej działalności. Istotnym punktem wizytacji jest spotkanie Biskupa z członkami parafialnych rad duszpasterskich i ekonomicznych.

111. Jeśli w trakcie wizytacji odbywa się bierzmowanie, należy w planie wizytacji uwzględnić odpowiednią ilość czasu na wszystkie spotkania.

112. Wizytacja w parafii w zależności od potrzeb może trwać jeden dzień lub więcej. Proboszcz, proponując plan, szacunkowo określa czas potrzebny na wizytację.

Czas po wizytacji

113. Po zakończeniu wizytacji sporządza się protokół powizytacyjny zawierający podsumowanie wizytacji i wskazania dla proboszcza. Jedna kopia protokołu trafia do dziekana.

114. Konkluzje powizytacyjne powinny być konkretne, ze wskazaniem czasu na ich zrealizowanie.

115. Warto w realizacji postanowień powizytacyjnych skorzystać z pomocy kompetentnych parafian dla budowania poczucia współodpowiedzialności.

116. Stan realizacji postanowień powizytacyjnych sprawdza dziekan w ramach dorocznych wizytacji parafii (por. A.3.1.5).

117. W sytuacji, gdy poszczególne zalecenia nie są realizowane, poszczególne wydziały Kurii podejmują działania w celu wsparcia proboszcza w realizowaniu zaleceń.

118. Sytuacja, w której mimo prób wsparcia, proboszcz nie realizuje zaleceń powizytacyjnych może być zakwalifikowana jako „poważne zaniedbywanie lub naruszanie obowiązków parafialnych” wg kan. 1741 4° KPK.

Kryteria rewizji kwestionariuszy wizytacji pasterskiej, katechetycznej i gospodarczej

119. Pytania powinny być tak sformułowane, żeby pobudzały do odnowy i nawrócenia, a nie były tylko relacją czy diagnozą. Ponadto powinny wskazywać tendencje w życiu parafii i zachodzące procesy, a nie punktowe wydarzenia.

120. Należy zwrócić uwagę na pytania powtarzające się w kilku kwestionariuszach i eliminować je, a także uwzględnić kolejność pytań i ich rangę.

121. Miejsca na odpowiedzi w kwestionariuszu powinny być zredagowane z zastosowaniem odpowiednich elementów redakcyjnych (tabele, adekwatna ilość miejsca do uzupełnienia tekstu).

122. W związku z postępującą cyfryzacją należy wdrożyć elektroniczną wersję kwestionariuszy wizytacyjnych.

Inne uwagi dotyczące tematu wizytacji

123. Centrum Formacji i Misji przygotowuje materiały i umożliwia konsultacje dla członków rad parafialnych i innych wiernych wskazanych przez proboszczów z zakresu wsparcia przygotowania wizytacji pasterskiej w parafii.

Inne formy wsparcia parafii oprócz wizytacji

124. Inne formy wsparcia to:

- a. ewaluacja wewnętrzna (w parafii);
- b. spotkania księży w obrębie dekanatu i wymiana doświadczeń i dobrych praktyk;
- c. spotkania przedstawicieli rad parafialnych w obrębie dekanatu celem wymiany doświadczeń i przepływu informacji o działaniach podejmowanych w dekanacie (por. A.4.1.3);
- d. współpraca parafii z Centrum Formacji i Misji.

Ewaluacja działań duszpasterskich w parafii

125. Ewaluacja wewnętrzna parafii wg załączonej instrukcji ewaluacji jest skuteczną formą wsparcia parafii w diagnozowaniu pojawiających się problemów i zaradzeniu im. Jest bardzo użyteczną bazą dla rozeznawania metodą „Rozmowy w Duchu Świętym”.

126. Ewaluacja wewnętrzna może być przeprowadzana przez proboszczów wedle ich rozeznania. Biskup może zalecić ewaluację wewnętrzną, kiedy uzna ją za właściwą drogę dla parafii.

127. Proboszcz może zwrócić się o pomoc w przygotowaniu arkusza ewaluacyjnego dla konkretnej sytuacji w parafii do zespołu wsparcia wizytacji.

128. Arkusz ewaluacyjny zawiera:

- a. określenie problemu, który ewaluacja ma zbadać;
- b. cel ewaluacji;
- c. kryteria i metody badawcze – zgodnie z instrukcją ewaluacji;
- d. ocenę stanu faktycznego badanych obszarów (ilościową i jakościową);
- e. uwagi ze wskazaniem, co należy poprawić.

129. Arkusz ewaluacyjny należy dołączyć do protokołu powizytacyjnego w Kurii Metropolitalnej. Wyniki ewaluacji są brane pod uwagę przy kolejnej wizytacji pasterskiej w parafii.

Budujące sposoby naprawy nieprawidłowości

130. Każdą naprawę musi poprzedzić zdobycie wiedzy potrzebnej do jej zrealizowania oraz namysł nad konkretnym przypadkiem.

131. W przypadku konkretnej parafii wiedzą konieczną do napraw może dysponować proboszcz. W przypadkach nieprawidłowości wykraczających poza kompetencje proboszcza jego zadaniem jest pozyskanie osób o odpowiednich kompetencjach pośród członków rady duszpasterskiej czy ekonomicznej oraz innych wiernych parafii. Proboszcz w sytuacji, gdy zauważy nieprawidłowości, zawsze może poprosić o pomoc przedstawicieli stosownych wydziałów Kurii Metropolitalnej.

132. Dysponując odpowiednio przygotowanymi osobami, proboszcz organizuje spotkanie, podczas którego z pomocą kompetentnych osób szuka rozwiązania danego problemu.

133. Ważne jest, by nieprawidłowości były naprawiane na bieżąco z zaangażowaniem wiernych parafii dla budowania poczucia współodpowiedzialności i więzi między wiernymi a ich parafią nie tylko w przestrzeni życia duchowego, lecz także w przestrzeni organizacyjnej.

A.2.2. Finanse w służbie komunii

134. Głównym celem dysponowania zasobami materialnymi diecezji (finansami i infrastrukturą) jest realizacja zadań Kościoła, a w nich budowanie komunii, formacja wierzących oraz wyjście misyjne do tych, którzy są jeszcze daleko. Zarządzanie finansami ma

ogromne znaczenie dla wiarygodności i skuteczności wszystkich działań synodalnych oraz dla wdrażalności proponowanych rozwiązań.

135. Rolą instytucji diecezjalnych jest właściwe zorganizowanie i nadzór nad wykorzystaniem zasobów materialnych. Wymaga to zachowania zasady służebności oraz komunii w decyzjach i działaniu między wszystkimi zaangażowanymi podmiotami. Elementami budującymi taki stan, jak też bezpieczeństwo finansowe diecezji są:

- a. jednoznaczne określenie „stanu posiadania”;
- b. jasne zasady oraz struktura zarządzania dobrami materialnymi diecezji, w tym mechanizmy służebnego czuwania nad realizacją zarządzania;
- c. wspólnotowe rozeznawanie działań i przejrzystość podejmowania decyzji;
- d. gotowość – zgodnie z rozeznaniem – sprzedaży tego majątku, który aktualnie nie służy budowaniu Kościoła, aby pozyskać dodatkowe zasoby, potrzebne do realizacji głównych celów;
- e. profetyczna alokacja zarówno posiadanej infrastruktury, jak i zasobów finansowych, by wspomagać budowanie komunii na wszystkich poziomach – diecezjalnym, dekanalnym i parafialnym.

136. W szczególności ważne jest zabezpieczenie lub utworzenie infrastruktury koniecznej dla budowania komunii (i jednocześnie prowadzenia formacji i misji) na terenie każdej parafii i filii gromadzącej licznych wiernych, gdyż na tym poziomie realizuje się zasadnicze życie Kościoła z udziałem wiernych.

137. Na służbę finansów w diecezjalnym budowaniu komunii składają się przede wszystkim: kultura przejrzystości finansowej, wspólnotowe rozeznawanie kwestii finansowych, ustalanie budżetu zgodnie z potrzebami wynikającymi z przestania Ewangelii, diecezjalna i dekanalna solidarność na rzecz parafii potrzebujących wsparcia oraz troska o plebanię jako dom.

A.2.2.1. Kultura przejrzystości finansowej

138. Nawrócenie i odnowa życia Kościoła w przestrzeni finansów i administracji dokonują się przez oddawanie tych rzeczywistości na służbę budowania komunii, formowania serca i realizacji misji. Oznaczają one pogłębienie przeżywania sakramentu chrztu jako podjęcia przez wszystkich współodpowiedzialności za Kościół, także w jego wymiarze finansowym i administracyjnym, zgodnie z osobistym powołaniem, zdolnościami i zadaniami.

Zarządzanie jako sprawa wiary

139. Przejrzystość finansowa i administracyjna diecezji jest wyrazem życia Ewangelią: „Jeśli więc w zarządzaniu niegodziwą mamoną nie okazaliście się wierni, kto wam prawdziwe dobro powierzy?” (Łk 16, 11). Jako chrześcijanie chcemy być wiernymi szafarzami (por. 1 Kor 4, 1-2) i wymagać od siebie, nawet gdy inni od nas nie wymagają.

140. Zadaniem Synodu jest stworzenie wzorców i uruchomienie procesów, które doprowadzą do pogłębienia przejrzystości działań finansowych i administracyjnych Kościoła.

Temu służą m.in. działalność rad ekonomicznych na poziomie diecezji i parafii, zadanie diecezjalnej Komisji Rewizyjnej, organizacja księgowości na szczeblu parafialnym i diecezjalnym, przestrzeganie prawa kościelnego i świeckiego oraz wychowywanie do jego przestrzegania.

141. Działanie diecezji jest wzorcem dla działania parafii. W przestrzeni finansów nawrócenie i odnowa na poziomie poszczególnych parafii zależy od zmian dokonujących się najpierw na poziomie diecezji. Kultura przejrzystości wymaga prowadzenia odpowiedniej formacji duchownych i świeckich, np. organizacji rekolekcji lub kursów na dany temat.

Kultura przejrzystości zasadą działania diecezji

142. Archidiecezja Wrocławska funkcjonuje według jasno określonej kultury przejrzystości finansowej i administracyjnej. Kieruje się zasadami odpowiedzialności i uczciwego zarządzania dobrami materialnymi, zgodnie z nauką Kościoła katolickiego oraz przepisami prawa kanonicznego.

143. Na kulturę przejrzystości składają się: sprawozdawczość, budżetowanie, rozeznawanie w radach ekonomicznych, kontrola i ewaluacja, jawność wydatków, komunikacja.

144. Cele kultury przejrzystości finansowej i administracyjnej obejmują:

- a. gospodarowanie środkami zgodnie z celami Kościoła;
- b. wspieranie wspólnotowego rozeznania i współodpowiedzialności w kwestii finansów i administracji diecezji;
- c. budowanie i wzmocnienie zaufania wiernych do działań diecezji;
- d. zapewnienie przejrzystości finansowej w diecezji i jej jednostkach organizacyjnych (parafie, instytucje diecezjalne, fundacje);
- e. zapewnienie rzetelnej informacji o wykorzystaniu środków finansowych;
- f. zapobieganie nadużyciom i niegospodarności;
- g. wspieranie sprawiedliwego i etycznego zarządzania środkami materialnymi Kościoła.

145. Kultura przejrzystości finansowej i administracyjnej dotyczy działań Kurii diecezjalnej, instytucji diecezjalnych, parafii, osób duchownych i świeckich zarządzających majątkiem kościelnym i zaangażowanych w kościelną administrację.

Zadania rad ekonomicznych

146. Przejrzystość finansową i administracyjną gwarantują działania rad ekonomicznych. Na poziomie diecezji jest to Rada Ekonomiczna Archidiecezji Wrocławskiej. Na poziomie parafii są to parafialne rady ekonomiczne. Ich zadania zapisane są w statutach.

Sprawozdawczość i publikacja danych

147. Zasadą kultury przejrzystości jest sprawozdawczość i publikacja danych.

148. Wydział Finansowo-Gospodarczy Kurii Metropolitalnej Wrocławskiej sporządza coroczne sprawozdanie finansowo-gospodarcze diecezji, obejmujące przychody, wydatki,

inwestycje i pomoc charytatywną. Sprawozdanie to jako dokument wewnętrzny jest przedstawiane Radzie Ekonomicznej, Radzie Kapłańskiej i Konferencji Dziekanów.

149. Wydział Finansowo-Gospodarczy co roku publikuje na stronie internetowej Archidiecezji Wrocławskiej wyniki zbiorów celowych przeprowadzanych w diecezji.

Budżetowanie i planowanie

150. Planowanie budżetu zwiększa przejrzystość i służy misji Kościoła. Już św. Paweł w dziele głoszenia Ewangelii prowadził ze wspólnotą Kościoła w Filipi „otwarty rachunek przychodów i rozchodów” (Flp 4, 15).

151. Budżet Archidiecezji Wrocławskiej, czyli plan finansowy uwzględniający planowane dochody i wydatki diecezji na następny rok budżetowy, odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu stabilności funkcjonowania Kościoła lokalnego, umożliwiając mu realizację zadań w przestrzeni budowania komunii, formacji serc i realizacji misji. Jest elementem szerszej strategii diecezji, która określa jej cele i kierunki działania, tworzonej przez diecezjalną Radę Ekonomiczną.

152. Rada Ekonomiczna przy współpracy z Ekonomem Archidiecezji Wrocławskiej przygotowuje co roku preliminarz przychodów i wydatków (por. kan. 493 KPK), czyli plan finansowy uwzględniający planowane dochody i wydatki diecezji na następny rok budżetowy zwany dalej Budżetem Archidiecezji Wrocławskiej. Na polecenie Arcybiskupa może on być opiniowany przez Komisję Rewizyjną. Arcybiskup zatwierdza ostatecznie przedstawiony mu budżet.

153. Budżet Archidiecezji jest realizowany przez Wydział Finansowo-Gospodarczy oraz przez instytucje podległe Archidiecezji, zgodnie z Załącznikiem A.2.2.2.c.

154. Czynności przekraczające zwykły zarząd, zgodnie z wytycznymi podawanymi przez KEP (por. Statut Rady Ekonomicznej Archidiecezji, § 17, ust. 3), wymagają wysłuchania opinii członków Rady Ekonomicznej diecezji, odrębnych analiz i zgody Arcybiskupa.

Kontrola i ewaluacja

155. Kultura przejrzystości realizuje się w regularnej kontroli oraz ocenie słuszności i skuteczności działań podejmowanych przez zarządców dóbr kościelnych (ewaluacja).

156. Zadaniem diecezjalnej Rady Ekonomicznej w dziedzinie kontroli jest zatwierdzanie rocznego bilansu przychodów i rozchodów (kan. 493 KPK) oraz kontrola corocznych sprawozdań finansowych zarządców dóbr kościelnych (kan. 1287 KPK).

157. Jedną z form kontroli i ewaluacji są audyty przeprowadzane na zlecenie Arcybiskupa.

158. Po trzech latach od zakończenia Synodu odbędzie się ewaluacja, która oceni, w jakim stopniu na poziomie diecezji i parafii są realizowane postulaty Synodu.

Etyka i odpowiedzialność

159. Osoby zarządzające majątkiem Kościoła zobowiązane są do uczciwości, przejrzystości, bezinteresowności i działania w duchu służby.

160. Adresatem zgłaszania niezgodności, nieprawidłowości lub podejrzenia braku gospodarności dokonujących się na poziomie diecezji jest Rada Ekonomiczna. Adresatem zgłaszania podejrzenia braku gospodarności na poziomie parafii jest Wydział Finansowo-Gospodarczy.

A.2.2.2. Wspólnotowe rozeznawanie kwestii finansów

161. Wspólnotowe rozeznawanie kwestii finansów to zaproszenie wszystkich ochrzczonych do współodpowiedzialności za misję Kościoła na poziomie materialnym. Wymaga kompetencji ekonomicznych i duchowej wrażliwości. Jest procesem duchowym, którego celem jest nie tylko zabezpieczenie bieżących potrzeb materialnych, ale przede wszystkim poszukiwanie rozwiązań, które wzmocnią komunie oraz będą służyły formacji i ewangelizacji. Modlitwa, rozważanie słowa Bożego, gotowość na wystuchanie i badanie różnych perspektyw są w tej drodze nie mniej ważne od przygotowania merytorycznego.

162. Wspólnotowe rozeznawanie w kwestii finansów polega na współuczestniczeniu w procesie przygotowania decyzji finansowych, które ostatecznie podejmuje osoba odpowiedzialna, jak proboszcz czy Arcybiskup.

163. Ze współuczestniczenia w przygotowaniu decyzji wynika współodpowiedzialność, mająca różne wymiary: prawny w przypadku Arcybiskupa lub proboszcza oraz moralny i społeczny w przypadku wszystkich osób uczestniczących w przygotowaniu decyzji.

Rada Ekonomiczna Archidiecezji Wrocławskiej

164. Ciałem dokonującym wspólnotowego rozeznawania problemu gospodarki finansowej diecezji jest Rada Ekonomiczna Archidiecezji Wrocławskiej.

165. Kodeks Prawa Kanonicznego (por. kan. 493 i 1287 § 1 KPK) i prawo partykularne (por. Statut Rady, § 16 i 17) nakładają na Radę Ekonomiczną Archidiecezji Wrocławskiej następujące zadania:

- a. przygotowanie wraz z Ekonomem preliminarza przychodów i wydatków na rok następny;
- b. zatwierdzanie bilansu przychodów i rozchodów za rok ubiegły (rachunek wyników, czyli zestawienie przychodów i rozchodów w rozumieniu księgowym);
- c. sprawdzanie corocznych sprawozdań przedkładanych Arcybiskupowi przez zarządców dóbr kościelnych;
- d. proponowanie wysokości świadczeń ze strony parafii i duchownych na rzecz Archidiecezji i podległych jej jednostek;
- e. przedstawienie opinii Arcybiskupowi:
 - w sprawie mianowania i odwołania Ekonomy oraz Wiceekonomy Archidiecezji;
 - przed podjęciem decyzji dotyczących spraw ekonomicznych o większym znaczeniu;

- przy określeniu czynności przekraczających granice i sposób zwyczajnego zarządzania w odniesieniu do podległych Arcybiskupowi osób prawnych;
- przed nałożeniem podatku na publiczne osoby prawne podległe władzy Arcybiskupa, dla pokrycia potrzeb diecezji;
- przed lokowaniem pieniędzy i dóbr ruchomych stanowiących dotację na rzecz fundacji pobożnych;
- przy redukcji zobowiązań na cele pobożne, z wyjątkiem redukcji zobowiązań mszalnych.

166. Zadanie doradcze Rady należy wzmocnić względem obecnych zapisów w Statucie o następujące elementy:

- a. wypracowywanie wieloletniej, długoterminowej strategii finansowej diecezji, w oparciu o którą planowany jest coroczny budżet;
- b. kierowanie się kryteriami komunii, formacji i misji podczas zatwierdzania bilansu przychodów i rozchodów oraz sprawdzania corocznych sprawozdań finansowych zarządców dóbr kościelnych;
- c. opiniowanie działań finansowych diecezji (opinia pozytywna, negatywna, z uwagami);
- d. sprawdzanie sposobu wykorzystania środków z Funduszu Solidarnościowego.

167. Działalność Rady podlega kontroli Komisji Rewizyjnej na polecenie Arcybiskupa.

168. Członkiem Rady nie może być Ekonom Archidiecezji ani Wiceekonom. W razie potrzeby uczestniczą oni w posiedzeniach z głosem doradczym (por. Statut Rady, § 8) i służą pełną wiedzą dotyczącą omawianych zagadnień.

169. Diecezjalna Rada Ekonomiczna współpracuje z CeFiM w kwestii formacji parafialnych rad ekonomicznych.

Komisja Rewizyjna

170. Komisja Rewizyjna powoływana jest przez Arcybiskupa. Na jego polecenie kontroluje działalność statutową i finansową instytucji diecezjalnych. Wykazuje nieprawidłowości i propozycje wyjścia z sytuacji kryzysowej.

171. Na zlecenie Arcybiskupa Komisja Rewizyjna interweniuje w trudnych sytuacjach finansowych w parafii.

172. Komisja Rewizyjna nie wchodzi w skład Wydziału Finansowo-Gospodarczego, lecz na zlecenie Arcybiskupa kontroluje jego działalność. W nadzwyczajnych przypadkach Komisja Rewizyjna może wesprzeć działania Wydziału Finansowo-Gospodarczego.

173. Komisja Rewizyjna działa niezależnie od diecezjalnej Rady Ekonomicznej. Komisja nie ma prawa kontrolowania Rady Ekonomicznej, chyba że na wyraźne zlecenie Arcybiskupa.

A.2.2.3. Budżet według Ewangelii

174. Głównymi źródłami finansowania działań Archidiecezji są ofiary wiernych, w tym składki przekazywane przez parafie, regularne i okazjonalne zbiórki wiernych na konkretne cele, podatki płacone przez księży, spadkobrania, zapisy testamentowe. Innym źródłem są dochody z działalności gospodarczej, z wynajmu, dzierżawy nieruchomości i ruchomości. Pewne działania Archidiecezji finansowane są przez dotacje, subwencje, środki z funduszy krajowych i pozakrajowych.

Poszukiwanie nowych źródeł finansowania Kościoła

175. Przyszłość wymaga poszukiwania nowych źródeł finansowania działalności Kościoła.

176. Zwiększenie ofiarności wiernych zależy od realizacji kultury przejrzystości finansowej i administracyjnej, która jasno ukaże przekazywanie ofiar na cele komunii, formacji i misji.

177. Archidiecezja powołuje fundraisera (specjalistę ds. pozyskiwania funduszy), który działa na rzecz poszczególnych jej dzieł. Informuje on o misji, na którą przeznaczane są zbierane środki, oraz w duchu wdzięczności dba o darczyńców.

178. Zwiększenia uwagi wymaga własna działalność gospodarcza Archidiecezji. Uczyniła ona w tej kwestii dobry krok, powołując fundacje, które działają *non-profit* i realizują określone cele, pozyskując dotacje. Następnym zadaniem jest powołanie spółek generujących przychody. Pierwszym krokiem będzie analiza zasobów, które posiada Archidiecezja (np. nieruchomości i ruchomości), w celu zaproponowania rozwiązań optymalizacyjnych i zwiększających przychody, a następnym – powołanie zespołów komercjalizacyjnych i spółek, które będą zarządzały zasobami. Nadzór nad spółkami pełni Wydział Finansowo-Gospodarczy.

179. Większej uwagi wymaga określenie wydatków wspólnych dla różnych podmiotów diecezji, aby przez wspólne zakupy obniżyć koszty, oraz wytypowanie kwestii i tematów finansowych, które mogłyby być prowadzone wspólnie dla kilku parafii np. przez dekanat (np. zakup i rozliczanie mediów) lub diecezję. Warunkiem wspólnego działania jest budowane przez lata wzajemne zaufanie.

Wydatki w budżecie

180. Do budżetu należą wydatki na bieżącą działalność Archidiecezji, m.in. wynagrodzenia i uposażenia pracowników, utrzymanie budynków i sprzętu, świadczenia na rzecz instytucji diecezjalnych, a także wydatki dotyczące inwestycji.

181. Budżet uwzględnia wydatki związane z budowaniem komunii. Należą do nich m.in. funkcjonowanie Kurii i jej wydziałów, by wspierały i utrwały dobre zmiany w diecezji, komunikacja i jej narzędzia, wydarzenia diecezjalne budujące jedność na poziomie diecezji, działalność charytatywna na rzecz potrzebujących, szczególnie Caritas, finansowanie funkcjonowania diecezjalnych rad, zespołów i komisji, współpracujących z wydziałami Kurii.

182. Budżet uwzględnia wydatki związane z formacją. Należą do nich m.in. funkcjonowanie Metropolitalnego Wyższego Seminarium Duchownego z Domem Formacji Stałej

Prezbiterów Archidiecezji Wrocławskiej, Centrum Formacji i Misji i innych diecezjalnych dzieł formacyjnych.

183. Budżet uwzględnia wydatki związane z misją. Należą do nich m.in. utworzenie i utrzymanie nowego portalu diecezjalnego, finansowanie systematycznego działania ewangelizacyjnego na poziomie diecezji.

184. Budżet zatwierdzany jest przez Arcybiskupa Metropolitę i wdrażany przez poszczególne wydziały Kurii i inne instytucje, zaś bieżącą realizację budżetu monitoruje Wydział Finansowo-Gospodarczy.

185. Bilans roczny przychodów i wydatków oraz sprawozdanie finansowe przedstawiane są do zatwierdzenia Arcybiskupowi i Radzie Ekonomicznej Archidiecezji Wrocławskiej (kan. 493 KPK, por. rozdział A.2.2.2).

A.2.2.4. Solidarność i wsparcie parafii

Troska o braci

186. Synteza etapu przygotowawczego Synodu wykazała potrzebę większej troski o wspólnoty parafialne, które ze względu na położenie geograficzne lub małą liczbę wiernych zmagają się z wyzwaniami finansowymi (por. Synteza, nr 18). Uważność na potrzeby ubogich wspólnot jest wyrazem braterskiej miłości i postawą umożliwiającą komunie (por. 2 Kor 8, 10-15). Dbłość ta jest szczególnie ważna w sytuacji, w której zależy nam na zachowaniu każdej parafii jako samodzielnie działającej jednostki (por. Instrukcja *Nawrócenie duszpasterskie...*, nr 48).

187. Do kryteriów wskazujących parafie, które mogą potrzebować finansowego wsparcia i towarzyszenia w rozwiązywaniu tego typu trudności, należą:

- a. mała liczba praktykujących wiernych i związany z nią niski poziom regularnych przychodów;
- b. niskie możliwości finansowe wiernych;
- c. wysokie koszty utrzymania nieruchomości należących do parafii (stan techniczny, kubatura, typ obiektów);
- d. brak źródeł dochodu innych niż ofiary wiernych.

Działania profilaktyczne

188. W każdej parafii działa parafialna rada ekonomiczna odpowiedzialna za przygotowanie rocznego budżetu parafii, kontrolę jego realizacji oraz przejrzystość sytuacji finansowej parafii. Elementy te pozwalają na właściwą reakcję na wczesnym etapie ewentualnego problemu.

189. Sytuacja finansowa parafii jest monitorowana w czasie wizytacji kanonicznych i dziekańskich (por. A.2.1.7 oraz A.3.1.5.).

190. Proboszczowie zobowiązani są uczestniczyć w szkoleniach przygotowujących do zarządzania parafią, pozyskiwania funduszy i współpracy z radami ekonomicznymi.

Parafialne rady ekonomiczne uczestniczą w szkoleniach dotyczących zarządzania majątkiem parafii i pozyskiwania funduszy.

191. W kwestiach finansów parafialnych (w tym inicjatyw gospodarczych) proboszcz może skorzystać z pomocy kancelarii prawnej współpracującej z Archidiecezją, jak również innych specjalistów wskazanych przez Wydział Finansowo-Gospodarczy. Parafia w trudnej sytuacji finansowej może również wrócić się o pożyczkę lub dotację z Funduszu Solidarnościowego.

Wsparcie dla parafii

192. Braterska troska o dobro finansowe każdej parafii na poziomie dekanatu wyraża się we współpracy rad ekonomicznych (por. A.3.2).

193. Parafii w trudnej sytuacji finansowej towarzyszą dziekan oraz Ekonom Archidiecezji. Na wniosek proboszcza, dziekana lub wikariusza generalnego uruchamia się program naprawczy dla parafii.

194. Program naprawczy dla parafii potrzebujących finansowego wsparcia jest realizowany przez proboszcza i radę ekonomiczną parafii we współpracy z Ekonomem Archidiecezji i składa się z następujących etapów:

- a. diagnoza problemu;
- b. dostosowanie rodzaju i formy środków zaradczych do sytuacji (rozwiązania na poziomie duszpasterskim i/lub ekonomicznym);
- c. zaplanowanie budżetu parafii i monitorowanie jego realizacji;
- d. zróżnicowanie i zwiększenie przychodów;
- e. analiza kosztów oraz możliwości ich zmniejszenia;
- f. zaangażowanie w sytuację parafii szerokiego grona wiernych;
- g. ewaluacja podjętych działań;
- h. towarzyszące wszystkim działaniom ożywienie modlitewne w parafii.

195. Zasady działania Funduszu Solidarnościowego określa stosowny dekret Arcybiskupa. Informacje na temat wysokości wpłat do Funduszu oraz udzielanej pomocy przygotowuje Ekonom i udostępnia raz w roku diecezjalnej Radzie Ekonomicznej, Radzie Kapłańskiej oraz Konferencji Dziekanów.

A.2.2.5. Plebania jako dom

Duchowość komunii w finansach

196. Jedną z przestrzeni nawrócenia i odnowy życia diecezji jest budowanie komunii między kapłanami. Dotyczy to szczególnie kapłanów posługujących w jednej wspólnotie parafialnej i mieszkających na jednej plebanii (lub w budynku parafialnym). Jedność duszpasterzy buduje jedność wspólnoty parafialnej, dekanatu oraz diecezji. Komunia między kapłanami na plebanii buduje się m.in. poprzez wzajemną współpracę, wspólnie spędzany czas (np. przy stole) i współodpowiedzialność finansową.

197. Dysponowanie pieniędzmi jest związane z życiem duchowym księdza. To wyraźny sprawdzian zaufania Bogu, miłości do Kościoła i drugiego człowieka. Właściwe dysponowanie pieniędzmi ukazuje uczciwość i solidarność kapłańskiej wspólnoty oraz świadczy o wiarygodności Kościoła i staje się przez to częścią jego działania misyjnego.

198. Budowanie komunii w kontekście współodpowiedzialności materialnej staje się ważnym elementem formacji stałej kapłanów do zarządzania dobrami materialnymi i do ewangelicznej formy ubóstwa na miarę charyzmatu księdza diecezjalnego.

Współodpowiedzialność wszystkich mieszkańców

199. Plebania jest domem w środku wspólnoty parafialnej. Jako dom nie jest kierowana samą tylko zasadą optymalizacji działań ekonomicznych. W prowadzeniu plebanii sprawdzana jest rentowność różnych rozwiązań (jak np. opłacalność zatrudniania kucharki), jednak pierwszeństwo ma budowanie komunii pomiędzy kapłanami.

200. Raz do roku (bądź częściej w razie potrzeby) proboszcz przedstawia współmieszkańcom oraz parafialnej radzie ekonomicznej stan finansowy plebanii, który zawiera rozliczenie wszystkich poniesionych kwalifikowanych kosztów i uzyskanych przychodów.

201. Utrzymanie plebanii, podobnie jak duszpasterzy, jest obowiązkiem parafian. Dornownicy plebanii: proboszcz, administrator, wikariusze, rezydenci i inni księża są wraz ze wspólnotą parafialną sprawiedliwie współodpowiedzialni za gospodarowanie plebanią.

202. Mieszkańcy plebanii mogą z własnych środków finansowo wspierać jej bieżące utrzymanie. Każda propozycja finansowego wsparcia plebanii przez kapłanów uwzględnia zaangażowanie wszystkich jej mieszkańców. Warunkiem takiego wsparcia jest przejrzystość finansowa w kwestii tacy i *iura stolae* oraz ich rozliczanie wg przedstawionych poniżej zasad.

Podstawowe zasady współodpowiedzialności

203. Duszpasterska działalność parafii i budynki kościelne utrzymywane są m.in. z następujących środków: taca, indywidualne ofiary wiernych (np. darowizny celowe), ofiary składane w kancelarii przy okazji wydawania różnych zaświadczeń, zbiórki okolicznościowe, pożytki za dzierżawę terenów i wynajem pomieszczeń parafialnych oraz inne dodatkowe dochody, w części ofiary kolędowe.

204. Koszty utrzymania duchownych mieszkających na plebanii pokrywane są z *iura stolae* (czyli ofiar składanych przy okazji chrztów, ślubów i pogrzebów); w sytuacjach braku środków finansowych z powyższego źródła, zasadnym jest solidarne współfinansowanie tych kosztów przez duchownych, a następnie możliwe jest dofinansowanie ze środków parafii.

205. Szczegółowe zasady podziału pieniędzy, które księża wnoszą do wspólnej kasy z osobistych dochodów (na które składają się m.in.: ofiary mszalne, ofiary wypominkowe, datki z wizyt u chorych, w części ofiary kolędowe, inne dochody z umów o pracę i cywilnoprawnych) w celu wspólnej troski o utrzymanie parafii i plebanii, są opisane w załączniku „Plebania jako dom – szczegółowe rozwiązania”.

206. Każda parafia ma zatroszczyć się o wydzieloną przestrzeń działalności duszpasterskiej (m.in. kancelaria, salki, aula, kawiarenka, itp.), oddzieloną od osobistej przestrzeni życia kapłanów. Ta przestrzeń powinna służyć rozwijaniu postęgi parafialnej i jest utrzymywana ze środków parafialnych.

207. Parafia zabezpiecza z ofiar składanych przez wiernych środki na różne parafialne fundusze (np. charytatywny, ewangelizacyjno-duszpasterski, itp.). Szczegółowe rozwiązania są opisane w załączniku „Plebania jako dom – szczegółowe rozwiązania”.

208. Parafialna rada ekonomiczna nie opiniuje spraw finansowych związanych z utrzymaniem duchownych na plebanii, natomiast powinna być poinformowana o wydatkach przeznaczonych na utrzymanie plebanii ze środków parafialnych.

A.2.3. Administracja w służbie komunii

209. Kuria i inne powołane przez Arcybiskupa instytucje administracji diecezjalnej wspierają go w kierowaniu diecezją, umożliwiając skuteczne realizowanie jego misji pasterskiej, administracyjnej i sądowniczej.

210. Służebne zarządzanie diecezją, ukierunkowane na budowanie komunii, a przez to również na formację i misję, wymaga dostosowania struktury administracyjnej nie tylko do aktualnych potrzeb i możliwości, lecz także do rodzących się nowych wyzwań. Pociąga to za sobą reorganizację struktury Kurii w zakresie istniejących w niej wydziałów i ich kompetencji. Ważna rola spoczywa również na powoływanych przez Arcybiskupa radach i centrach oraz innych instytucjach diecezjalnych, których zakresy działania wynikają z rozeznaczonych potrzeb zarówno w obszarze komunii, jak i formacji i misji. Szczególną szansą jest możliwość włączenia do administracji diecezjalnej kompetentnych osób świeckich i konsekrowanych, zwłaszcza przez powoływanie ich do rad diecezjalnych, wspierających rozeznaniem organy decyzyjne, jak i powierzanie im odpowiednich funkcji w wydziałach, centrach i innych instytucjach.

211. Służebna rola administracji diecezjalnej w budowaniu komunii obejmuje: rozeznawanie, organizowanie, koordynację i wsparcie działań wraz z ich ewaluacją, których głównym celem jest odnowienie i odrodzenie życia w parafiach. W przypadku parafii niemających możliwości samodzielnego zorganizowania i przeprowadzenia niektórych działań, związana z nimi odpowiedzialność administracyjna spoczywa na dekanatach i diecezji.

A.2.3.1. Służebny charakter instytucji centralnych

Ogólne zasady służby w Kurii Metropolitalnej Wrocławskiej

212. Wszelka władza w Kościele jest w swej istocie służebna – ukierunkowana na wzrost życia wiary i zbawienie człowieka. W sprawowaniu władzy w duchu służby ważne jest rozeznawanie i ożywianie darów obecnych we wspólnocie.

213. Kuria pełni funkcję służebną w przestrzeni komunii, formacji i misji w całej Archidiecezji, będąc wsparciem dla duchownych i wszystkich wypełniających postęgi i zadania w imieniu Archidiecezji.

214. Kuria w procesie nawrócenia i odnowy życia Kościoła w diecezji odgrywa szczególną rolę. Postulowane przez Synod zmiany w zakresie jej funkcjonowania wymagają odpowiedniego przygotowania, formacji oraz zabezpieczenia środków materialnych, co oznacza rozłożenie tego procesu w czasie.

215. Poprawne funkcjonowanie Kurii wymaga zaangażowania przedstawicieli wszystkich stanów Kościoła. Wiąże się to także z powierzaniem im stanowisk kierowniczych i dzieleniem się odpowiedzialnością. Jej owocem jest mocne świadectwo życia chrześcijańskiego wspierające skuteczną ewangelizację.

216. Kuria troszczy się o życie duchowe swoich pracowników oraz o ich wzajemne więzi między sobą. Wyrazem tego są organizowane przez Moderadora Kurii wspólne modlitwy, propozycje duchowej odnowy i okresowej wspólnej celebracji Eucharystii (por. Franciszek, Konstytucja apostolska *Predicate Evangelium*, 19 III 2022, II.6). Rekomenduje się wprowadzenie wspólnej Mszy Świętej co najmniej raz w tygodniu.

217. Dyrektorzy wydziałów spotykają się okresowo z Arcybiskupem w celu zapewnienia przejrzystości wspólnych działań i dla omówienia planów prac wydziałów oraz ich realizacji.

218. Moderator Kurii, dyrektorzy wydziałów oraz referenci organizują cykliczne spotkania wewnątrz swoich wydziałów, referatów i w zespołach międzywydziałowych, które są wyrazem komunii oraz współpracy i mają na celu rozpatrywanie bieżących kwestii i projektów oraz ewaluację podejmowanych działań, jak również budowanie transparentności w komunikacji. Podobne spotkania robocze organizują oni także cyklicznie z odpowiednimi grupami dziekanów, proboszczów lub wikariuszy w celu zacieśnienia współpracy, rozeznawania i podejmowania wspólnych zadań oraz ich ewaluacji.

219. Dla prawidłowego funkcjonowania każdej z jednostek Kurii niezbędne jest, aby osoby służące w niej posiadały odpowiednie kompetencje. Poszczególne jednostki Kurii zapewniają swoim pracownikom możliwość podnoszenia kompetencji poprzez szkolenia lub inne formy rozwoju.

220. Kuria zatrudnia pracowników zgodnie z zasadami katolickiej nauki społecznej. Przeprowadza także cykliczną rewizję wynagrodzeń połączoną z ewaluacją.

221. Szczegółowe zasady funkcjonowania Kurii opracowuje Moderator Kurii wraz z dyrektorami wydziałów. Po zakończeniu prac Synodu zweryfikuje on Statut Kurii, uzupełni go o zmiany przyjęte w ramach prac Synodu i przedstawi nowy projekt statutu Arcybiskupowi.

Struktura Kurii

222. W strukturze Kurii wyróżniamy wydziały. W ramach wydziałów, w zależności od potrzeb, praca zorganizowana jest w referatach.

223. Na czele każdego wydziału stoi dyrektor, na czele referatu – referent. Dyrektor wydziału jest referentem odpowiedzialnym za jeden z referatów swojego wydziału. Arcybiskup powołuje dyrektorów wydziałów, a po konsultacjach z odpowiednimi dyrektorami wydziałów – referentów.

224. W ramach referatów powoływane są na prośbę referenta zespoły, które służą wsparciem w rozeznawaniu i realizacji zadań referatu.

225. Poza wydziałami powołane są urzędy i rady podległe bezpośrednio Arcybiskupowi.

226. Rady diecezjalne, z poszanowaniem opisanych wcześniej szczególnych kompetencji Rady Ekonomicznej, podejmują wspólnotowe rozeznawanie ważnych dla diecezji obszarów, dają wskazania i wyznaczają kierunki.

227. Członkowie poszczególnych wydziałów, na miarę swoich kompetencji, wspierają CeFiM specjalistyczną wiedzą i zaangażowaniem w formację.

228. Dla zapewnienia ciągłego usprawniania pracy Kurii postuluje się prowadzenie regularnej ewaluacji, aby instytucje diecezjalne jak najlepiej służyły rozwojowi i dobru diecezji. Szczegółowe zasady dotyczące prowadzenia ewaluacji określa Statut Kurii.

229. Dyrektorzy wydziałów na początku właściwego im rocznego cyklu pracy ustalają z osobami odpowiedzialnymi za poszczególne obszary w danym wydziale cele roczne, możliwe do weryfikacji na koniec roku. Cele mają wspierać realizację zadań poprzez:

- a. jasne określenie zakresu działania;
- b. wyznaczenie priorytetów;
- c. wyznaczenie mierzalnych rezultatów;
- d. określenie ram czasowych realizacji;
- e. wspólne uzgodnienie, co jest możliwe do zrealizowania w danym roku, z uwzględnieniem dostępności zasobów, budżetu i czasu realizacji.

Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji

230. Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji odpowiednio wcześniej przygotowuje diecezjalny program duszpasterski zgodnie z zasadami przedstawionymi w rozdziale A.2.1.4. Wspiera szukanie i moderuje realizację rozwiązań dla parafii w sytuacji zmniejszającej się liczby księży, a także koordynuje wdrażanie nowego modelu wizytacji (szczegółowe zadania w tych obszarach opisano w rozdziałach A.2.1.7 i A.2.3.2 niniejszego dokumentu oraz w Statucie Kurii).

231. Na podstawie diecezjalnego programu duszpasterskiego dziekani wraz z dekanalnymi radami duszpasterskimi oraz proboszczowie wraz z parafialnymi radami duszpasterskimi tworzą odpowiednie programy duszpasterskie dla dekanatów i parafii. Do programu duszpasterskiego dekanaty i parafie włączają także aktualne dla nich elementy planu formacji.

232. W skład Wydziału ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji wchodzi: Dyrektor, Sekretariat, Referat ds. Duszpasterstwa, Referat ds. Ewangelizacji, Referat ds. Wspólnot, Referat ds. Liturgii oraz Zespół ds. Reorganizacji Duszpasterstwa Parafialnego.

233. Dyrektor Wydziału ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji koordynuje pracę Wydziału oraz m.in.:

- a. w porozumieniu z referentami i delegatami tworzy diecezjalny program duszpasterski, który później komunikuje dziekanom i proboszczom;
- b. w oparciu o rozmowę z dziekanami dokonuje ewaluacji realizacji diecezjalnego programu duszpasterskiego w parafiach i dekanatach;
- c. organizuje cykliczne spotkania referentów i delegatów;
- d. współpracuje z Moderatorem Kurii i dyrektorami pozostałych wydziałów Kurii;
- e. jest członkiem diecezjalnej Rady Duszpasterskiej.

234. Sekretariat Wydziału ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji działa na rzecz wszystkich referatów Wydziału.

235. Referat ds. Duszpasterstwa (na którego czele stoi Referent ds. Duszpasterstwa) m.in. współpracuje z duszpasterstwami ogólnodiecezjalnymi, w kontakcie z nimi ustala kalendarz wydarzeń i przeprowadza ewaluację ich działań.

236. Do Referatu ds. Duszpasterstwa należą także:

- a. Diecezjalny Duszpasterz Młodzieży z Zespołem ds. Duszpasterstwa Młodzieży,
- b. Diecezjalny Duszpasterz Młodzieży Akademickiej.

237. Diecezjalny Duszpasterz Młodzieży koordynuje działania duszpasterstwa młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz niezrzeszonej w duszpasterstwach akademickich, a także współpracuje z dekanalnymi duszpasterzami młodzieży oraz innymi osobami świeckimi i konsekrowanymi. Współtworzą oni diecezjalny Zespół ds. Duszpasterstwa Młodzieży, któremu przewodniczy Diecezjalny Duszpasterz Młodzieży.

238. Referat ds. Ewangelizacji (na którego czele stoi Referent ds. Ewangelizacji) m.in. planuje i organizuje wydarzenia ewangelizacyjne w Archidiecezji, a także koordynuje działalność misyjną Archidiecezji Wrocławskiej poza granicami kraju.

239. Referat ds. Ewangelizacji w zakresie administracyjnym:

- a. wspiera inicjatywy ewangelizacyjne w dekanatach i parafiach;
- b. na bieżąco bada i aktualizuje zasoby ewangelizacyjne Archidiecezji;
- c. tworzy bazę miejsc, wydarzeń i pomysłów ewangelizacyjnych oraz aktualizuje je, a informacje te zamieszcza na stronie internetowej archidiecezji i w mediach społecznościowych;
- d. przeprowadza ewaluację działań ewangelizacyjnych;
- e. raz do roku przekazuje Radzie Duszpasterskiej zestawienie działań ewangelizacyjnych w diecezji;
- f. podaje informacje o niezaopiekowanych obszarach działalności ewangelizacyjnej;
- g. monitoruje i raportuje realizację projektów ewangelizacyjnych;
- h. rekomenduje ewangelizatorów duchownych lub świeckich;

i. koordynuje działalność misjonarzy cyfrowych.

240. W ramach Referatu ds. Ewangelizacji działają także:

- a. Asystent ds. Misji wraz z Zespołem Misyjnym,
- b. Dyrektor Papieskich Dzieł Misyjnych,
- c. Delegat ds. Księży *Fidei Donum*.

241. Z Referatem ds. Ewangelizacji współpracuje Zespół ds. Nowej Ewangelizacji, który ma swoich przedstawicieli w diecezjalnej Radzie Duszpasterskiej.

242. Referat ds. Wspólnot (na którego czele stoi Referent ds. Wspólnot) m.in.:

- a. opiekuje się wspólnotami na terenie diecezji, służąc im szczególnie w kwestii umocowania prawnego, rozpoznawania potrzeb, organizacji wydarzeń, przezwyciężania trudności;
- b. troszczy się o eklezjalny charakter wspólnot, ruchów i stowarzyszeń, reaguje w sytuacjach konfliktów, nadużyć, naruszania doktryny oraz norm prawnych Kodeksu Prawa Kanonicznego;
- c. wspiera proboszczów i duszpasterzy we właściwym sprawowaniu opieki duszpasterskiej nad wspólnotami;
- d. pośredniczy w uzyskaniu misji kanonicznej dla członków wspólnot;
- e. zapewnia i koordynuje udział wspólnot i ruchów w inicjatywach duszpasterskich oraz w działaniach formacyjnych Archidiecezji;
- f. współpracuje z duszpasterzami wspólnot i asystentami kościelnymi ruchów i stowarzyszeń, w kontakcie z nimi ustala kalendarz wydarzeń i przeprowadza ewaluację ich działań;
- g. kieruje się zasadą pomocniczości z zachowaniem autonomii i charyzmatów wspólnot, ruchów i stowarzyszeń;
- h. obsługuje bazę danych kontaktowych wspólnot, ruchów i stowarzyszeń działających na terenie Archidiecezji Wrocławskiej wraz ze wskazaniem ich charyzmatu i zakresu działalności;
- i. rozpowszechnia materiały formacyjne.

243. Referent ds. Wspólnot m.in.:

- a. powinien mieć wieloletnie doświadczenie życia we wspólnocie;
- b. jest proponowany Arcybiskupowi przez diecezjalną Radę ds. Wspólnot;
- c. pełni rolę diecezjalnego Duszpasterza Ruchów i Stowarzyszeń Katolickich i tym samym jest przedstawicielem Archidiecezji Wrocławskiej w Ogólnopolskiej Radzie Ruchów Katolickich.

244. Organem doradczym Referatu ds. Wspólnot jest diecezjalna Rada ds. Wspólnot, Ruchów i Stowarzyszeń.

245. Do Referatu ds. Wspólnot należą także:

- a. koordynatorzy Wspólnot,
- b. Asystent ds. Ekumenizmu.

246. Referat ds. Liturgii (na którego czele stoi Referent ds. Liturgii) między innymi:

- a. przygotowuje kalendarz liturgiczny Archidiecezji Wrocławskiej, propaguje wiedzę liturgiczną, organizuje i koordynuje działalność liturgiczną w Archidiecezji;
- b. dba o właściwy poziom muzyki w ośrodkach duszpasterskich, czuwa nad zachowaniem prawidłowych relacji między duszpasterzami i muzykami kościelnymi, troszczy się o odpowiednie regulacje prawne, gwarantujące możliwość należytego wykonywania zadań przez muzyków kościelnych;
- c. organizuje duszpasterstwo szafarzy nadzwyczajnych Komunii Świętej, akolitów i muzyków kościelnych oraz Liturgicznej Służby Ołtarza [dalej: LSO];
- d. włącza się w działania formacyjne w Archidiecezji;
- e. weryfikuje stan osobowy szafarzy nadzwyczajnych Komunii Świętej.

247. Do Referatu ds. Liturgii należą:

- a. Komisja ds. Liturgii,
- b. Komisja ds. Muzyki Kościelnej,
- c. Diecezjalny Duszpasterz LSO, który współpracuje z dekanalnymi duszpasterzami LSO.

248. Referat współpracuje z Wydziałem ds. Formacji w kształceniu i formacji do poszczególnych posług oraz funkcji, jak również w ewaluacji podejmowanych działań. Dotyczy to zarówno kursów formacyjnych zgodnych z *Dyrektorium duszpasterstwa służby liturgicznej* (KEP, 2008), jak i formacji do ustanowionych w Kościele posług i zadań.

Wydział ds. Formacji

249. Zostaje powołany Wydział ds. Formacji, który jest odpowiedzialny za wspieranie całościowej formacji chrześcijańskiej w diecezji. Jego celem jest towarzyszenie duchowieństwu i wiernym w całościowym rozwoju oraz wspieranie diecezjalnych ośrodków formacyjnych, dekanatów, parafii i wspólnot w formacji do komunii i misji.

Struktura Wydziału

250. W skład Wydziału ds. Formacji wchodzi: Dyrektor, Sekretariat, Referat ds. Katechezy Szkolnej i Parafialnej, Referat ds. Formacji Wiernych oraz Referat ds. Formacji Duchownych.

251. Dyrektor Wydziału ds. Formacji koordynuje pracę Wydziału oraz m.in.:

- a. organizuje cykliczne spotkania z referentami i dyrektorami diecezjalnych ośrodków formacyjnych (w szczególności CeFiM);
- b. współpracuje z Moderatorem Kurii i innymi dyrektorami wydziałów.

252. Sekretariat Wydziału ds. Formacji działa na rzecz wszystkich Referatów Wydziału.

Organy wspierające

253. Organem doradczym Wydziału ds. Formacji jest diecezjalna Rada ds. Formacji. Dokonuje ona ewaluacji realizacji diecezjalnego planu formacyjnego w parafiach i dekanatach oraz diecezjalnych ośrodkach formacyjnych. Funkcję doradczą wobec Wydziału pełnią także Zespół ds. Formacji Duchownych oraz Zespół Katechetyczny.

Zadania Wydziału jako całości

254. Wydział ds. Formacji we współpracy z diecezjalną Radą ds. Formacji opracowuje diecezjalny plan formacyjny (ofertę formacyjną). Czyni to, mając na uwadze także działania Wydziału ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji (czyli diecezjalny program duszpasterski).

255. Wydział ma za zadanie:

- a. koordynowanie szczegółowych propozycji formacyjnych;
- b. czuwanie nad organizacją konferencji, warsztatów oraz innych form formacyjnych;
- c. wskazywanie i opracowywanie materiałów formacyjnych zgodnych z nauczaniem Kościoła i wytycznymi Episkopatu Polski;
- d. współpracę z innymi instytucjami w obszarze formacji, w szczególności z Wydziałem ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji oraz Wydziałem ds. Duszpasterstwa Rodzin;
- e. powoływanie zespołów formacyjnych, doradców, metodyków, moderatorów;
- f. kontrolowanie uczestnictwa zobowiązanych osób w obowiązkowej formacji.

256. Wydział stosuje następujące zasady pracy:

- a. wierność Magisterium Kościoła i wskazaniom Arcybiskupa;
- b. rozeznawanie wspólnotowe;
- c. współpraca i dialog z diecezjalną Radą ds. Formacji i Zespołem ds. Formacji Duchownych w zakresie opracowywania, opiniowania i ewaluacji wytycznych i propozycji formacji;
- d. dostosowanie formacji do aktualnych potrzeb duchowieństwa i wiernych;
- e. ciągłość i systematyczność formacji poprzez jasno określone etapy formacji i regularne działania;
- f. promowanie współpracy w zakresie formacji między parafiami i środowiskami diecezji.

Referat ds. Katechezy Szkolnej i Parafialnej

257. Referat ds. Katechezy Szkolnej i Parafialnej przejmuje kompetencje Wydziału Katechetycznego.

258. W ramach Referatu ds. Katechezy Szkolnej i Parafialnej (na którego czele stoi Referent ds. Katechezy Szkolnej i Parafialnej) działają także:

- a. wizytatorzy diecezjalni;
- b. Zespół Katechetyczny (jako organ doradczy i współpracujący z Referentem w realizacji zadań referatu);
- c. wizytatorzy rejonowi;
- d. Koordynator Diecezjalny Fundacji Dzieło Nowego Tysiąclecia;
- e. nauczyciele konsultanci Dolnośląskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli;
- f. Koordynator ds. Placówek Oświatowych.

259. Do jego zadań należą sprawy związane z:

- a. nauczaniem i wychowaniem katolickim w szkołach oraz katechizacją dzieci, młodzieży i dorosłych na terenie parafii;
- b. organizowaniem duszpasterstwa i formację stałej katechetów w Archidiecezji;
- c. udzielaniem i wycofywaniem skierowań do placówek oświatowych (misji kano- nicznej);
- d. współpracą z dziekanami i proboszczami w organizacji różnych form katechezy parafialnej;
- e. koordynowaniem przygotowanie do sakramentów dzieci i młodzieży; w kwestii przygotowania do sakramentu bierzmowania współpracuje z Diecezjalnym Duszpasterzem Młodzieży;
- f. koordynowaniem formacji dorosłych przygotowującą do przyjęcia sakramentów (we współpracy z Referatem ds. Ewangelizacji);
- g. współpracą z Dolnośląskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli i organizowa- niem szkoleń dla katechetów.

260. Referat wspierany jest przez Zespół Katechetyczny pełniący wobec Referatu funkcję doradczą i realizujący zadania Referatu. Współpracują z nim moderatorzy odpowiedzialni za rejon koordynacji katechetycznej.

Referat ds. Formacji Wiernych

261. Referat ds. Formacji Wiernych:

- a. koordynuje formację stałą wiernych,
- b. odpowiada za formację osób pełniących posługę i zadania w Kościele poprzez:
 - opracowywanie wytycznych dla formacji stałej i propozycji wspólnej formacji bieżącej (we współpracy z Referatem ds. Liturgii);
 - zatwierdzanie programów i ofert formacji przygotowanych przez diecezjalne ośrodki formacyjne;
 - monitorowanie i ewaluację realizacji ofert;

- c. wspiera inicjatywy formacyjne ogólnodiecezjalne;
- d. sporządza diecezjalną listę postępujących i uformowanych do posług (świeckich, sióstr, animatorów i specjalistów, osób wspierające ewangelizację). Lista zawiera zarówno osoby z misją kanoniczną, jak i działające bez misji, ale zaakceptowane na podstawie formacji, rekomendacji lub innego kryterium wyznaczonego przez Referenta ds. Formacji Wiernych. Współtworzenie listy i jej aktualizacja leży w kompetencjach wszystkich wydziałów Kurii oraz CeFiM.

262. Na czele Referatu stoi Referent ds. Formacji Wiernych, a współpracują z nim dekanalni koordynatorzy formacji, którzy czuwają nad formacją na poziomie dekanatu.

263. Referat ds. Formacji Wiernych wspierany jest przez diecezjalną Radę ds. Formacji oraz współpracuje z Referatem ds. Formacji Duchownych.

Referat ds. Formacji Duchownych

264. Referat ds. Formacji Duchownych:

- a. odpowiada za formację stałą księży i diakonów, tworząc i realizując diecezjalny program formacji stałej duchownych, przy współpracy z Domem Formacji Stałej Prezbiterów i MWSD;

- b. wspiera formację seminaryjną i działania centrum powołań przy CeFiM.

265. W ramach Referatu ds. Formacji Duchownych (na którego czele stoi Referent ds. Formacji Duchownych) działają także Diecezjalny Duszpasterz Powołań i Zespół ds. Formacji Duchownych.

266. Zespół ds. Formacji Duchownych pełni dla Referatu ds. Formacji Duchownych funkcję doradczą oraz wspiera go w wykonywaniu zadań.

Wydział Duszpasterstwa Rodzin

267. Wydział Duszpasterstwa Rodzin wspiera małżeństwa w realizacji ich powołania oraz rodziny i osoby samotne w wychowaniu dzieci. Wydział jest odpowiedzialny za formację rodzin.

268. Jego głównymi zadaniami są: wspieranie organizacji przygotowania do sakramentu małżeństwa, przygotowanie i prowadzenie inicjatyw wspierających małżeństwa i wzmacnianie świadomości doniosłości tego sakramentu, prowadzenie poradni życia rodzinnego, pomoc rodzinom w kryzysach oraz wspieranie życia od jego poczęcia.

269. Wydział Duszpasterstwa Rodzin zajmuje się także inicjowaniem procesów na rzecz duszpasterstwa życia ludzkiego.

270. Szczegółowe zadania opisano w rozdziale B.2.3.3. Duszpasterstwo Rodzin oraz w Statucie Kurii.

271. W skład Wydziału Duszpasterstwa Rodzin wchodzi: Dyrektor, Sekretariat, Diecezjalny Doradca Życia Rodzinnego.

272. Dyrektor Wydziału Duszpasterstwa Rodzin:

- a. koordynuje pracę Wydziału Duszpasterstwa Rodzin;
- b. współpracuje z Moderatorem Kurii i innymi dyrektorami wydziałów;
- c. jest Diecezjalnym Duszpasterzem Rodzin;
- d. współtworzy diecezjalny program duszpasterski oraz diecezjalny plan formacji;
- e. współpracuje z dekanalnymi duszpasterzami rodzin i dekanalnymi małżeństwami, duszpasterskim telefonem zaufania oraz Archidiecezjalnym Ośrodkiem Adopcyjnym;
- f. koordynuje specjalistyczne poradnie rodzinne.

273. W ramach Wydziału działają także:

- a. Koordynator ds. Przygotowania do Sakramentu Małżeństwa;
- b. Asystent Duszpasterstwa Życia Ludzkiego;
- c. Zespół ds. Rodzin.

274. Diecezjalny Doradca Życia Rodzinnego koordynuje doradców życia rodzinnego oraz poradnie rodzinne w parafiach.

275. Wydział Duszpasterstwa Rodzin wspierany jest przez Radę Duszpasterstwa Małżeństw i Rodzin, która przekazuje mu wyniki swojego rozeznawania.

Wydział Finansowo-Gospodarczy

276. Wydział Finansowo-Gospodarczy dba o właściwe wykorzystanie zasobów materialnych Archidiecezji (finansów i infrastruktury), tak aby służyły budowaniu komunii i realizacji misji, oraz czuwa nad właściwą alokacją zasobów. Wspiera inne wydziały w pozyskiwaniu funduszy i ich rozliczeniu. Szczegółowe zadania Wydziału opisano w rozdziale A.2.2. Finanse w służbie komunii oraz w Statucie Kurii.

277. W skład Wydziału Finansowo-Gospodarczego wchodzi: Dyrektor, Wicedyrektor, Sekretariat, Referat Ekonomiczno-Gospodarczy, Referat ds. Pozyskiwania Funduszy, Referat ds. Sztuki Sakralnej.

278. Wydział Finansowo-Gospodarczy stanowi wsparcie dla parafii poprzez biegłych, którzy służą radą i pomocą. Prowadzi i udostępnia listę biegłych – osób kompetentnych w dziedzinie budownictwa, architektury, zadań konserwatorskich i obsługi prawnej.

279. Dyrektor Wydziału Finansowo-Gospodarczego:

- a. koordynuje pracę Wydziału Finansowo-Gospodarczego;
- b. współpracuje z Moderatorem Kurii i innymi dyrektorami wydziałów;
- c. wspólnie z Radą Ekonomiczną Archidiecezji Wrocławskiej przygotowuje budżet Archidiecezji;
- d. zbiera informacje dotyczące zapotrzebowania na środki finansowe wydziałów i referatów Kurii oraz czuwa nad ich wykorzystaniem w danym roku;

e. koordynuje wykonanie budżetu Archidiecezji, zarządza funduszami, koordynuje projekty finansowe na poziomie Archidiecezji.

280. W skład Referatu Ekonomiczno-Gospodarczego wchodzi:

- a. kadry,
- b. księgowość,
- c. kasa,
- d. kancelaria prawna,
- e. architekt/inspektor Nadzoru Budowlanego,
- f. portiernia i centrala telefoniczna,
- g. specjalista ds. Wsparcia Teleinformatycznego Kurii.

281. Referat ds. Pozyskiwania Funduszy podejmuje różnorodne działania w celu uzyskania funduszy, w tym projekty miejskie, projekty unijne, działania fundraisingowe. W celu realizacji tych zadań zatrudnia Specjalistę ds. Pozyskiwania Funduszy (fundraiser).

282. W ramach Referatu ds. Sztuki Sakralnej działają:

- a. Diecezjalny Konserwator Zabytków,
- b. Komisja ds. Sztuki Sakralnej.

Wydział Komunikacji Społecznej

283. Zadania Wydziału Komunikacji Społecznej:

- a. dba o spójny przekaz informacji dotyczących Archidiecezji oraz instytucji i wspólnoty będących jej częścią;
- b. skupia się na komunikacji zewnętrznej diecezji i promocji jej działań;
- c. tworzy i utrzymuje portal diecezjalny tak, aby służył komunii, formacji i misji;
- d. wspiera obsługą medialną pozostałe wydziały i organizowane przez nie wydarzenia;
- e. zarządza oficjalną stroną internetową Archidiecezji Wrocławskiej, która pełni funkcje reprezentacyjno-informacyjne, oraz prowadzi media społecznościowe;
- f. publikuje najważniejsze bieżące informacje z życia lokalnego Kościoła – aktualności;
- g. współpracuje z podmiotami odpowiedzialnymi za media w diecezji;
- h. wspiera medialnie i dokumentuje wydarzenia w Archidiecezji.

284. Do Wydziału Komunikacji Społecznej (na czele którego stoi Dyrektor Wydziału Komunikacji Społecznej) należą:

- a. Biuro Prasowe Archidiecezji Wrocławskiej,
- b. administrator strony internetowej Archidiecezji.

285. Dyrektorem Biura Prasowego jest rzecznik prasowy Archidiecezji Wrocławskiej. Koordynuje on pracę Biura, dba o spójny przekaz informacji dotyczących Archidiecezji oraz instytucji i wspólnot będących jej częścią, a także:

- a. dba o wizerunek medialny Arcybiskupa i Archidiecezji;
- b. publikuje nauczanie biskupa diecezjalnego,
- c. publikuje komunikaty i oświadczenia Arcybiskupa;
- d. przygotowuje informacje prasowe – w uzgodnieniu z właściwymi osobami i wydziałami;
- e. współpracuje ze środkami społecznego przekazu i udziela pomocy poszczególnym wydziałom w tym zakresie;
- f. organizuje konferencje prasowe;
- g. zarządza informacjami w sytuacji kryzysowej.

Wydział Personalno-Administracyjny

286. Wydział Personalno-Administracyjny prowadzi kancelarię oraz zarządza danymi osobowymi duchownych inkardynowanych do Archidiecezji Wrocławskiej. Wspiera także proboszczów i administratorów parafii w sytuacjach nadzwyczajnych.

287. W skład Wydziału Personalno-Administracyjnego wchodzi: Dyrektor, Notariat Kurii, Pisownia, Inspektor Ochrony Danych Osobowych, Biuro Ochrony Dzieci i Młodzieży, Zespół do Oceny Ksiąg Treści Religijnej.

288. Funkcję Dyrektora Wydziału pełni Kanclerz Kurii.

289. Z Wydziałem Personalno-Administracyjnym współpracują Zespół ds. Dyscypliny Duchowieństwa oraz Opiekun Kapłanów Chorych, Emerytów i Rencistów.

290. Inne instytucje diecezjalne współpracujące z Kurią w realizacji komunii, formacji i misji to: Metropolitalne Wyższe Seminarium Duchowne, Metropolitalny Sąd Duchowny, Caritas Archidiecezji Wrocławskiej, Papieski Wydział Teologiczny, Centrum Formacji i Misji (CeFiM), Centrum Duszpasterskie Archidiecezji Wrocławskiej, grupa medialna Johanneum, Wydawnictwo TUM, Metropolitalne Studium Organistowskie, Zespół Pomocy Kapłańskiej.

A.2.3.2. Nadzieja dla wspólnot parafialnych – nasza przyszłość

Nawrócenie duszpasterskie

291. Parafia to podstawowa wspólnota w Kościele lokalnym, którą chcemy zachować i wzmocnić, również wtedy, gdy nie będzie w niej możliwa stała obecność kapłana. Także w takiej sytuacji parafia ma być promieniującym Ewangelią miejscem formowania uczniów-misjonarzy i przestrzenią dla tych, którzy zaczynają poznawać Chrystusa. Punktem wyjścia dla takiego stanu są działania budujące wzajemną miłość i pozwalające w ten sposób każdemu człowiekowi doświadczyć miłości Boga. Konieczne jest odnowienie myślenia o duszpasterstwie wyrażające się w budzeniu wśród wszystkich ochrzczonych postawy współodpowiedzialności za Kościół i zaangażowaniu ich w jego misję.

Formacja duchowieństwa

292. Reorganizację funkcjonowania parafii poprzedzają działania informacyjne oraz formacyjne organizowane przez Zespół ds. Reorganizacji Duszpasterstwa Parafialnego (w ramach Wydziału ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji), Metropolitalne Wyższe Seminarium Duchowne oraz Referat ds. Formacji Duchowieństwa przygotowujące duchownych do:

- a. objęcia posługi w więcej niż jednej parafii;
- b. współdzielenia misji i informowania wiernych o reorganizacji parafii;
- c. formowania wiernych do współodpowiedzialności za parafię;
- d. włączania osób świeckich w aktywne współtworzenie wspólnoty parafialnej, zaangażowanie ich w działania: duszpasterskie, ewangelizacyjne, liturgiczne, ekonomiczne i administracyjne m.in. przez rady duszpasterskie i ekonomiczne, wspólnoty i ruchy, delegowanie osobom świeckim prowadzenia kancelarii parafialnej w zakresie, w którym nie jest konieczna obecność księdza, zapraszanie do podejmowania posług: nadzwyczajnego szafarza Komunii Świętej, katechisty, lektora i akolity.

Działania duszpasterskie i formacyjne wśród wszystkich ochrzczonych

293. Wszyscy ochrzczeni są przygotowywani do reorganizacji życia parafii przez:

- a. działania formacyjne wzmacniające świadomość darów i zadań związanych z sakramentem chrztu (por. B.2.2.3);
- b. działania duszpasterskie budujące poczucie przynależności przez parafię do konkretnego dekanatu i diecezji oraz współodpowiedzialność za te obszary (por. A.2.1.1. A.3.1.1);
- c. działania duszpasterskie i formacyjne budujące relacje i więzi we wspólnotach parafialnych oraz dekanalnych służące współpracy i wspólnemu podejmowaniu misji Kościoła (por. A.4.1.1, A.3.1.3);
- d. formację i szkolenia merytoryczne rad duszpasterskich i ekonomicznych (por. B.2.2.4).

Pełnienie urzędu proboszcza w więcej niż jednej parafii

294. Prezbiter może pełnić urząd proboszcza w dwóch lub więcej parafiach (por. Instrukcja *Nawrócenie duszpasterskie...*, nr 56).

295. W każdej parafii działają rady: duszpasterska i ekonomiczna, wspierające proboszcza i dbające o rozwój duszpasterski i misyjny oraz stan materialny parafii (por. A.4.1.3. i A. 4.2.2).

296. Wybierając miejsce rezydowania proboszcza, należy uwzględnić takie aspekty jak m.in. dostępność budynku odpowiedniego dla plebanii, zaplecze duszpasterskie czy obecność innych placówek stanowiących centrum życia społecznego. Możliwe jest zamieszkanie w jednej plebanii kilku księży pełniących urząd proboszcza w różnych parafiach.

297. Stan, kiedy proboszcz nie rezyduje na terenie parafii, w której pełni urząd, należy traktować jako tymczasowy. Reorganizacja funkcjonowania parafii powinna uwzględniać możliwość ponownego zamieszkania księdza na terenie parafii.

Diagnoza stanu duszpasterskiego i materialnego parafii

298. Decyzję o powierzeniu urzędu proboszcza jednemu księdzu w więcej niż jednej parafii poprzedza analiza:

- a. zasobów personalnych diecezji;
- b. sytuacji duszpasterskiej i ekonomicznej parafii;
- c. sprawności rady duszpasterskiej i ekonomicznej;
- d. struktury demograficznej;
- e. uwarunkowań kulturowych i społecznych (m.in. obecności ośrodków życia społecznego);
- f. samorządowego podziału administracyjnego;
- g. zasobów parafii, w szczególności nieruchomości;
- h. możliwości komunikacyjnych (sieć dróg).

Zespół ds. Reorganizacji Duszpasterstwa Parafialnego

299. Diagnozę podejmuje działający przy Wydziale ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji Zespół ds. Reorganizacji Duszpasterstwa Parafialnego, wskazując dekanat, w którym konieczne będzie objęcie przez jednego księdza urzędu proboszcza w kilku parafiach. Zespół podejmuje to działanie w oparciu o własne rozeznanie zasobów personalnych diecezji lub w związku z informacją z dekanatu. Dalsza analiza oraz wypracowywanie najlepszych rozwiązań prowadzone są we współpracy z dekanatem. Osobami bezpośrednio zaangażowanymi w te prace są dziekan wraz z proboszczami z dekanatu oraz przedstawiciele dekanalnej rady duszpasterskiej.

Rola dziekana, wicedziekana, ojca duchownego oraz dekanalnej rady duszpasterskiej w procesie reorganizacji duszpasterstwa parafialnego

300. Dziekan we współpracy z wicedziekanem, ojcem duchownym oraz przedstawicielami dekanalnej rady duszpasterskiej w oparciu o konsultacje z księżmi i wiernymi:

- a. doprecyzowują diagnozę sytuacji;
- b. identyfikują i proponują najbardziej korzystne rozwiązanie, biorąc pod uwagę względy duszpasterskie oraz ekonomiczne;
- c. koordynują i weryfikują przygotowanie parafii do reorganizacji oraz przebieg reorganizacji parafii.

Optymalizacja sieci dekanatów

301. Podział na dekanaty wspiera duszpasterstwo parafialne oraz służy współpracy między wspólnotami parafialnymi w formacji i ewangelizacji. Jest to szczególnie ważne w sytuacji objęcia przez jednego księdza urzędu proboszcza w więcej niż jednej parafii.

W związku z powyższym reorganizacja granic dekanatów przebiega wg następujących kryteriów:

- a. odpowiednia do liczby wiernych i zadań duszpasterskich liczba księży na terenie dekanatu (z uwzględnieniem potencjału parafii zakonnych);
- b. zapewniająca elastyczność współpracy oraz działanie duszpasterstw specjalistycznych liczba wikarych na terenie dekanatu (minimum dwóch);
- c. integralność terytorialna, dobre skomunikowanie parafii w dekanacie;
- d. w miarę możliwości spójność z samorządowym podziałem administracyjnym;
- e. zachowanie miejscowości, których liczba mieszkańców wynosi poniżej 50 000, w całości w granicach jednego dekanatu.

A.2.4. Komunikacja w służbie komunii

302. Jedną z podstaw dobrych relacji, a tym samym komunii, jest właściwa komunikacja. Rolą diecezji jest zapewnienie (utworzenie) właściwych kanałów komunikacji między wszystkimi podmiotami, zarówno w strukturze hierarchicznej, jak i na poszczególnych jej poziomach (np. proboszczowie–kuria, wspólnoty–kuria, biskup–wierni itp.). System ten powinien charakteryzować się przejrzystością i spójnością zarówno struktury, jak i przekazywanych informacji. Należy w nim uwzględnić zarówno media tradycyjne (biorąc pod uwagę zmiany zachodzące w ich odbiorze), jak i nowe (oparte o nowe technologie). Spójny przekaz medialny diecezji buduje komunie.

A.2.4.1. Spójna narracja

303. Biuro Prasowe ustala strategię komunikacyjną Archidiecezji Wrocławskiej i realizuje ją we współpracy z mediami katolickimi, funkcjonującymi na terenie Archidiecezji. Dokonuje też regularnych podsumowań konkretnych działań wchodzących w skład strategii.

304. Strona Archidiecezji Wrocławskiej jest przebudowywana tak, aby jej kształt i treść odpowiadały wrażliwości współczesnych odbiorców. Jest ona zwornikiem wszystkich treści dotyczących funkcjonowania Archidiecezji: informacyjnych (przedstawia aktualne podstawowe dane teleadresowe archidiecezji i wszystkich parafii), ewangelizacyjno-formacyjnych i aktualności (podstrony).

305. Biuro Prasowe zbiera informacje z diecezji, tj. zapowiedzi wydarzeń parafialnych i diecezjalnych, a także relacje z tychże, redaguje je na odpowiednim poziomie oraz publikuje według własnych możliwości. Przyjmuje także materiały z parafii, by po odpowiedniej edycji publikować je na kanałach komunikacyjnych Archidiecezji.

A.2.4.2. Nowoczesny przekaz, skuteczna informacja

306. Kościół potrzebuje mediów, które pozwolą zanieść przesłanie Ewangelii każdemu człowiekowi. Wyjątkowe zadanie mają w tym obszarze media diecezjalne, które docieranie z informacją do członków wspólnoty łączą z treściami formacyjnymi i ewangelizacyjnymi. Adresatami tych ostatnich są przede wszystkim ludzie, którzy nie znają Jezusa, dlatego konieczne jest dostosowanie formy i języka do ich wiedzy i wrażliwości bez szkody

dla prawdy przekazywanych treści. Widzimy wyraźną potrzebę przemyślenia strategii medialnej diecezji: podejmowanych tematów i ich adresatów.

307. Misja radia diecezjalnego odzwierciedla tożsamość i codzienne życie lokalnego Kościoła w warstwie informacyjnej, publicystycznej i ewangelizacyjnej swojego programu. Dominującą część materiałów dziennikarskich stanowią tematy religijne i kościelne, co wynika z charakteru działania radia i jego tożsamości.

308. Jako katolickie medium radio diecezjalne wykazuje pełną transparentność procesu finansowania i zatrudniania pracowników. Organ prowadzący je jest zobowiązany do budowania zespołu redakcyjnego oraz kadr adekwatnie do misji i zasięgu medium, a także wykazuje szczególną troskę o warunki pracy zespołu.

309. Dodatki diecezjalne tygodników katolickich wspierają działalność informacyjną i formacyjną Archidiecezji Wrocławskiej.

310. Rozważana jest reorganizacja czasopisma „Nowe Życie” i jego dystrybucji. W tym celu konieczne jest badanie realnej potrzeby czytelnictwa „Nowego Życia”, by w przyszłości zmienić formę dystrybucji na równoległą papierową i elektroniczną.

A.3. Komunia w dekanacie

311. Dekanat (lub – w razie potrzeby – rejon składający się z kilku sąsiednich dekanatów) stanowi istotny kontekst eklesjalny dla wchodzących w jego skład parafii oraz działających na ich terenie grup i wspólnot. Stanowi on naturalną płaszczyznę dla budowania komunii w przestrzeni duszpasterstwa, finansów, administracji i komunikacji.

312. Tworzenie więzi między nieodległymi parafiami pozwala na skuteczną realizację diecezjalnego programu duszpasterskiego w sposób dostosowany do lokalnych potrzeb i możliwości, uzupełnianie się parafii w działaniach formacyjnych, wspólne podejście do misji ewangelizacyjnej, wzajemną pomoc w obszarach administracji, finansów i komunikacji, lokalną współpracę między grupami i wspólnotami należącymi do ruchów kościelnych, wymianę doświadczeń między parafialnymi radami duszpasterskimi i ekonomicznymi. To wszystko służy odnowie i umocnieniu życia poszczególnych wspólnot parafialnych.

313. Ożywienie dekanatów służy odnowie życia Kościoła. Budujemy więzi między parafiami w dekanacie, aby wzmocnić życie poszczególnych wspólnot parafialnych. Dekanat jednoczy i wspiera jedność przez działania w przestrzeni duszpasterstwa, finansów, administracji i komunikacji. Jest to możliwe dzięki współpracy parafialnych rad duszpasterskich i ekonomicznych i opracowywaniu przez nie rozwiązań wspierających w koniecznych zakresach pojedyncze parafie.

A.3.1. Duszpasterstwo w służbie komunii

314. Efektywne duszpasterstwo jest równocześnie warunkiem i owocem wewnętrznej komunii. W tym kontekście dekanat to miejsce uprzywilejowane – powołane do tego, by przez rozeznane działania duszpasterskie, wymianę darów i wzajemną służbę sprzyjać

budowaniu jedności i dawać wsparcie osobom duchownym, konsekrowanym i świeckim mieszkającym na terenie parafii wchodzących w jego skład.

315. Dekanat wspiera poszczególne parafie i działające na ich terenie grupy oraz wspólnoty we wszystkich koniecznych aktywnościach, które nie mogą być zrealizowane przez nie same. Służą temu dekanalne inicjatywy międzyparafialne, spotkania formacyjne i liturgiczne. Ważnymi zadaniami dekanatu są organizacja i wsparcie lokalnego duszpasterstwa rodzin i młodzieży, obejmującego i angażującego małżeństwa oraz młodzież szkół średnich.

316. Szczególna rola budowania komunii między parafiami spoczywa na dekanalnej radzie duszpasterskiej, która realizując misję współdzieloną, rozeznaje rozwiązania wspierające w koniecznych zakresach pojedyncze parafie.

A.3.1.1. Budowanie relacji

317. Dla budowania komunii należy stwarzać przestrzenie nieformalnych i formalnych spotkań, grup, zespołów wsparcia, osób odpowiedzialnych dla wszystkich tworzących dekanat.

318. Dziekan wraz z ojcem duchownym dekanatu jest odpowiedzialny za budowanie relacji w dekanacie. Podstawą budowania relacji jest wspólna modlitwa i rozeznawanie. Do obowiązków dziekana należy nawiązywanie kontaktów z księżmi, którzy nie włączają się w spotkania i troska o uczestnictwo wszystkich kapłanów.

319. Ojciec duchowny raz w roku spotyka się osobiście z każdym kapłanem celem budowania wspólnoty braterskiej.

320. Dziekan raz na kwartał organizuje spotkanie księży: wikariuszy i proboszczów celem wypracowywania metod współpracy między parafiami. Spotkania te odbywają się z udziałem na mniejsze mieszane grupy (w jednej zarówno proboszczowie, jak i wikariusze). Głównym celem spotkań jest budowanie wspólnoty braterskiej.

A.3.1.2. Wspólnotowe rozeznawanie kierunków duszpasterskich

Parafie a dekanat

321. Współistnienie parafii w ramach dekanatu stało się administracyjną normą w życiu diecezji. Współpraca proboszczów i parafii wydaje błogostawione owoce szczególnie tam, gdzie proboszczowie są sami. Dzięki wzajemnej pomocy kapłanów wierni mają łatwiejszy dostęp do sakramentów pokuty i Eucharystii (np. spowiedź wielkopostna, sprawowanie sakramentów podczas urlopu proboszcza), a przeżywane wydarzenia parafialne zyskują uroczystą oprawę i stają się miejscem budowania braterstwa i jedności.

322. Odpowiedzialnym za koordynowanie życia duszpasterskiego w dekanacie i dbałość o trwanie w jedności z diecezją jest dziekan, który wraz z wicediekanem i ojcem duchownym stanowi zespół duszpasterski dekanatu. Wspólnie dbają o jakość życia kapłańskiego i zapewniają funkcjonowanie parafii na wypadek choroby proboszcza czy innych trudności.

323. W zmieniających się czasach, które rodzą nowe wyzwania duszpasterskie, istnieje potrzeba powiększenia zespołu duszpasterskiego dekanatu o nowe osoby oraz utworzenia dekanalnej rady duszpasterskiej.

Dekanalna rada duszpasterska

324. Dekanalna rada duszpasterska powstaje, aby wspierać dziekana w trosce o dekanat i ubogacać życie duszpasterskie parafii. Stąd ważna jest właściwa diagnoza i rozeznanie, w kontekście diecezjalnych kierunków duszpasterskich, możliwości i potrzeb dekanatu oraz ewaluacja (w oparciu o rozeznawanie) podjętych w dekanacie działań.

325. Dekanalna rada duszpasterska powoływana jest przez dziekana. W jej skład wchodzi:

- a. z urzędu – dziekan, wicedziekan, ojciec duchowny, dekanalny duszpasterz młodzieży, dekanalny duszpasterz rodzin, proboszczowie poszczególnych parafii,
- b. z powołania – przedstawiciele parafialnych rad duszpasterskich, księża wikarzy, szafarze, diakoni stali, przedstawiciele wspólnot i zgromadzeń zakonnych.

Zadania dekanalnej rady duszpasterskiej

326. Pierwszym zadaniem dekanalnej rady duszpasterskiej jest opracowanie dekanalnego programu duszpasterskiego (jego integralną częścią jest kalendarz wydarzeń dekanalnych), który pozwala współtworzyć życie duszpasterskie na poziomie dekanatu i w ten sposób wspierać potrzeby duszpasterskie wiernych poszczególnych parafii.

327. Spotkania dekanalnej rady duszpasterskiej powinny odbywać się przynajmniej dwa razy w roku:

- a. przed rozpoczęciem roku duszpasterskiego (po Forum Duszpasterskim) w celu opracowania dekanalnego programu duszpasterskiego w oparciu o wytyczne płynące z programu diecezjalnego (hasło i temat roku duszpasterskiego) z uwzględnieniem możliwości ewangelizacyjnych i potrzeb poszczególnych parafii,
- b. pod koniec roku duszpasterskiego w celu podsumowania podjętych w dekanacie działań i dokonania ewaluacji programu duszpasterskiego.

328. Rytm spotkań wyznacza dziekan w porozumieniu z członkami diecezjalnej Rady Duszpasterskiej.

A.3.1.3. Realizacja wspólnej wizji życia

Wspólna wizja życia

329. Dekanalny program duszpasterski opracowany przez radę zawiera rozeznanie sytuacji i potrzeb w poszczególnych parafiach dekanatu oraz najważniejsze działania wspierające życie duszpasterskie parafii i budujące jedność w dekanacie.

330. Rada w opracowanym harmonogramie wydarzeń i projektów duszpasterskich wskazuje osoby odpowiedzialne za ich przygotowanie i przebieg.

331. Pierwszym wydarzeniem dekanalnego programu duszpasterskiego jest Dekanalny Dzień Wspólnoty. Jego celem jest budowanie ducha wspólnoty w dekanacie, wymiana

doświadczeń i odnowienie bazy danych o wspólnotach i osobach gotowych do współpracy przy realizowaniu projektów duszpasterskich. Odpowiedzialnym za informację, komunikację i tworzenie bazy danych jest wicedziekan lub inna osoba wskazana przez dziekana. Zadaniem wicedziekana jest także komunikowanie parafii w zakresie dostępu do poradni specjalistycznych działających na terenie dekanatu.

332. Celem dekanalnego programu duszpasterskiego jest wsparcie parafii w kontekście:

- a. duszpasterskim (pomoc wzajemna w postudze sakramentalnej, organizowanie wspólnych pielgrzymek i wyjazdów, międzyparafialne inicjatywy biblijne, międzyparafialne: droga krzyżowa, procesja Bożego Ciała, orszak Trzech Króli);
- b. formacyjnym (przygotowanie kandydatów do bierzmowania, dzień skupienia wspólnot międzyparafialnych, przygotowanie do małżeństwa, warsztaty dla LSO);
- c. ewangelizacyjnym (np. kurs Alpha, rekolekcje ewangelizacyjne).

A.3.1.4. Charyzmaty w służbie jedności

Wspólnoty a dekanat

333. Skuteczne budowanie jedności w dekanacie wymaga zaangażowania nie tylko parafii, lecz także wspólnot, ruchów i zgromadzeń zakonnych. Wsparcie tych wspólnot na poziomie duszpasterskim, formacyjnym i ewangelizacyjnym stanowi ważne dopełnienie duchowego życia dekanatu. Ewangeliczna obecność, doświadczenie, bogactwo charyzmatu i świadectwo żywej wiary mogą skutecznie wspomóc realizowanie zadań nakreślonych w opracowanym wspólnie dekanalnym programie duszpasterskim.

334. Odpowiedzialnym za podejmowane działania w danej parafii jest jej proboszcz. Współpracuje on z ojcem duchownym dekanatu, którego zadaniem jest jednoczenie liderów wspólnot i zgromadzeń zakonnych wokół wydarzeń budujących życie duszpasterskie na poziomie dekanatu oraz wspieranie proboszczów w działaniach ewangelizacyjnych.

A.3.1.5. Wsparcie w drodze i ewaluacja

335. Wizytacje dziekańskie to dla parafii proces wsparcia i ewaluacji.

336. Dziekan prowadzi archiwum protokołów powizytacyjnych parafii swojego dekanatu.

337. Dziekan sprawdza stan realizacji zaleceń powizytacyjnych w każdej parafii swojego dekanatu przynajmniej dwa razy w okresie między wizytacjami pasterskimi. Pierwsze sprawdzenie powinno mieć miejsce w okresie od sześciu do dwunastu miesięcy po wizytacji. Drugi raz po upływie dwóch do trzech lat od wizytacji. Dziekan sporządza za każdym razem protokół opisujący szczegółowo realizację każdego zalecenia powizytacyjnego i przekazuje protokół do Kurii Metropolitalnej (do Zespołu ds. Wsparcia Wizytacji).

338. Dziekan wizytuje parafie dekanatu także w innych sytuacjach na polecenie Arcybiskupa.

Wsparcie katechezy w dekanacie

339. Dla efektywnego wsparcia katechezy diecezja została podzielona na rejony. W każdym rejonie wyznaczony jest świecki moderator, o ile to możliwe nauczyciel

dypłomowany, który organizuje spotkania katechetów w rejonach oraz służy wiedzą i doświadczeniem. Kryteria wyboru moderatora ustala Referat ds. Katechezy Szkolnej i Parafialnej.

340. Z ramienia Arcybiskupa są ustanowieni wizytatorzy rejonowi, którzy dokonują wizytacji katechetycznej w parafii (zob. A.2.1.7.).

A.3.2. Finanse w służbie komunii

341. Budowanie komunii w ramach dekanatu wymaga środków finansowych. Wewnątrz dekanatu parafie wzajemnie się wspierają także na polu ekonomicznym, poprzez spotkania rad ekonomicznych i wymianę dobrych praktyk. Dziekan raz w roku organizuje spotkanie przedstawicieli rad ekonomicznych parafii dekanatu.

342. Rady ekonomiczne parafii, w ramach dekanatu, wspierają wspólne przedsięwzięcia ewangelizacyjne przygotowywane przez rady duszpasterskie. W przypadku realizacji wspólnego projektu dotyczącego części parafii dekanatu współpracują rady ekonomiczne zainteresowanych parafii.

343. Jeśli zachodzi konieczność wsparcia materialnego jakiejś parafii lub inicjatyw międzyparafialnych, proboszczowie danego dekanatu z inicjatywy dziekana spotykają się wraz z przedstawicielami rad ekonomicznych celem zaradzenia istniejącym potrzebom materialnym.

344. Rady ekonomiczne wszystkich parafii dekanatu wraz z proboszczami podejmują wspólne działania mające na celu obniżenie kosztów funkcjonowania parafii.

345. Dziekan rozpoznaje sytuację dotyczącą stypendiów mszalnych w dekanacie. W przypadku stwierdzenia braku intencji, dziekan w porozumieniu z kapłanami dekanatu bada przyczyny tego stanu rzeczy i szuka rozwiązań. W tym kontekście postuluje się systematyczną rewizję diecezjalnego dekretu w sprawie Mszy Świętych binowanych i trynowanych.

A.3.3. Administracja w służbie komunii

Rola dekanatu

346. Dekanat to jednostka administracyjna w diecezji, szczególnie ważna w kontekście budowania komunii i podejmowania skutecznych wysiłków formacyjnych i ewangelizacyjnych. Dzięki wzajemnemu wsparciu wspólnoty parafialne w dekanacie mogą rosnąć i podejmować zadania, którym samodzielnie nie są w stanie sprostać. Wspierająca rola dekanatu jest wyjątkowo istotna w sytuacji, w której jeden ksiądz pełni posługę proboszcza w więcej niż jednej parafii. Dla większej owocności podejmowanych działań potrzebna jest współpraca duchowieństwa, osób życia konsekrowanego i świeckich z terenu całego dekanatu (por. A.3.1.2, A.3.1.3, A.3.1.4, B.3.1, B.3.2, C.3.1).

Urząd dziekana

347. Urząd dziekana jest zaszczytem i obowiązkiem dla dobra wiernych parafii tworzących dekanat. Wybór kandydata na dziekana uwzględnia jego autorytet wśród duchowieństwa, poziom umiejętności interpersonalnych (budowanie jedności w dekanacie)

oraz organizacyjnych (koordynacja współpracy i planowanie działań). Dziekana ustanawia Arcybiskup na okres pięciu lat z możliwością przedłużenia o nie więcej niż dwie kolejne kadencje.

348. Wicedziekan jest wybierany przez wszystkich księży pracujących w dekanacie. Wybór ten jest zatwierdzany przez Arcybiskupa.

Uprawnienia dziekana

349. W trosce o kapłanów, wiernych oraz jakość duszpasterstwa dziekan na terenie dekanatu:

- a. koordynuje prace dekanalnej rady duszpasterskiej i parafialnych rad ekonomicznych w ramach wspólnych przedsięwzięć w dekanacie;
- b. opierając się na rozeznaniu przeprowadzonym wspólnie z księżmi z dekanatu oraz dekanalną radą duszpasterską, podejmuje decyzje dotyczące kształtu programu duszpasterskiego w dekanacie i koordynuje jego realizację (por. A.3.1.3);
- c. koordynuje duszpasterstwo specjalistyczne, skupiające aktywności duszpasterskie na terenie dekanatu w określonym zakresie np. duszpasterstwa młodzieży itp.;
- d. w porozumieniu z kapłanami odpowiadającymi za duszpasterstwo specjalistyczne w diecezji proponuje kandydatów na duszpasterzy w tych obszarach;
- e. monitoruje w ramach wizytacji dziekańskich wykonanie zaleceń wydanych podczas wizytacji kanonicznych (por. A.3.1.5);
- f. inicjuje i koordynuje ewangelizację, angażuje ruchy i wspólnoty (por. A.3.1.4 i C.3.1);
- g. reaguje na nieprawidłowości związane z funkcjonowaniem parafii;
- h. decyduje, jak zorganizować pracę duszpasterską w dekanacie w przypadku choroby lub śmierci jednego z księży (ma prawo skutecznie poprosić o pomoc innych księży);
- i. troszczy się, aby każdy ksiądz mógł skorzystać z należnego mu urlopu;
- j. reaguje w przypadku sytuacji konfliktowych, podejmując dialog ze stronami;
- k. ma wiedzę o potrzebach katechetycznych w dekanacie i w związku z tym w porozumieniu z proboszczami wspiera koordynację zatrudnienia katechetów na terenie parafii dekanatu (por. A.3.1.5);
- l. wraz z wicedziekanem, ojcem duchownym oraz dekanalną radą duszpasterską współpracuje z Zespołem ds. Reorganizacji Duszpasterstwa Parafialnego w celu wypracowania najlepszych rozwiązań służących objęciu przez jednego księdza urzędu proboszcza w więcej niż jednej parafii;
- m. w razie różnicy zdań dotyczących duszpasterstwa wśród księży pracujących w dekanacie podejmuje ostateczną decyzję, kierując się troską o jakość duszpasterstwa;

n. towarzyszy parafii w trudnej sytuacji ekonomicznej.

A.3.4. Komunikacja w służbie komunii

350. Budowanie jedności w dekanacie dokonuje się przez stworzenie skutecznych kanałów komunikacji, dzięki którym mieszkańcy dekanatu będą z wyprzedzeniem informowani o dekanalnych i diecezjalnych wydarzeniach duszpasterskich, formacyjnych i ewangelizacyjnych.

351. Przepływ informacji jest jednym z owoców powstających więzi, dlatego należy gromadzić osoby chętne do posługi (np. informatycy etc.) pod opieką i wspólnym działaniem księdza wyznaczonego do komunikacji między parafiami w dekanacie. Należy skrócić i zmniejszyć ilość komunikatów, a położyć nacisk na wysoką jakość i nowoczesność stron internetowych (ujednoliconą formą dla wszystkich parafii) oraz gablot informacyjnych.

352. Dekanalny program duszpasterski jest publikowany na stronach internetowych parafii dekanatu oraz udostępniany w gablotach przykościelnych. Ma to na celu zwiększenie przejrzystości działań duszpasterskich oraz pozwala wiernym zapoznać się z wizją i kierunkami działań parafii dekanatu.

353. Każda parafia ma swoją duchową tożsamość związaną z jej patronem lub wezwaniem. Odpust ku czci patrona parafii jest wydarzeniem, które może posłużyć do budowania więzi także w dekanacie.

A.4. Komunia w parafii

354. Parafia jest podstawową wspólnotą Kościoła, jednoczącą zamieszkujących jej teren duchownych, osoby konsekrowane i świeckich. Jest też wspólnotą działających na jej terenie mniejszych grup i wspólnot charakteryzujących się własnym powołaniem i darami. To na parafii przede wszystkim spoczywa zadanie budowania komunii między wierzącymi, grupami i wspólnotami oraz prowadzenie wszystkich parafian ku zjednoczeniu z Bogiem. Komunia jest fundamentem życia parafialnego.

355. Komunia w parafii osiągnana jest przez budowanie dobrych i bliskich relacji między zamieszkującymi ją duchownymi, osobami konsekrowanymi i świeckimi. Budowana jest przez tworzenie przestrzeni dialogu, wspólnotowego rozeznawania, wspólnego wzrostu w wierze, zorganizowanych działań miłosierdzia wobec potrzebujących oraz współdzielonego zaangażowania misyjnego.

356. Parafia jednoczy jej mieszkańców i wspiera tę jedność przez działania w przestrzeni duszpasterstwa, finansów, administracji i komunikacji.

A.4.1. Duszpasterstwo w służbie komunii

357. Parafia, ze wsparciem dekanatu, realizuje diecezjalny program duszpasterski dostosowany do lokalnych potrzeb i możliwości. Aktywnie i w sposób ciągły rozpoznaje te potrzeby oraz poszerza własny potencjał duszpasterski w ramach współdzielenia tej misji przez duchownych, osoby konsekrowane i świeckich. Korzysta też z oferty diecezjalnych ośrodków duszpasterskich.

358. Kluczem do efektywnego duszpasterstwa parafialnego są działania jednoczące w tym środowisku ludzi z Bogiem i między sobą, które – poza celebracjami liturgicznymi – obejmują wszelkie wydarzenia duszpasterskie angażujące parafialne grupy i wspólnoty.

359. Szczególną rolę w budowaniu komunii odgrywa parafialna rada duszpasterska, której przewodniczy proboszcz. Poza duszpasterzami i reprezentantami zgromadzeń działających w parafii gromadzi ona osoby odpowiedzialne za parafialne grupy i wspólnoty, aby wspólnotowo rozeznawać, planować, monitorować i ewaluować aktualne i długofalowe działania duszpasterskie na terenie parafii.

360. Celem parafii jest jednoczenie – w lokalnym środowisku – ludzi z Bogiem i między sobą. Ogromne znaczenie mają poza celebracjami liturgicznymi wszelkie wydarzenia duszpasterskie, dzięki którym mieszkańcy parafii uczą się osobistej relacji z Bogiem oraz mogą się poznać osobiście i budować komunię nie tylko w obrębie mniejszych wspólnot, do których niektórzy z nich należą.

A.4.1.1. Budowanie relacji

361. Parafia jest podstawową komórką działań duszpasterskich Kościoła i staje się domem, gdy ludzie mogą w niej nawiązywać pogłębione, dające poczucie bezpieczeństwa i radość relacje z Bogiem i sobą nawzajem. To w dużej mierze od jakości relacji wewnątrz parafii zależy jej misyjny potencjał i siła przyciągania do Ewangelii. Wspólnota, w której duchowni, konsekrowani i świeccy dzielą we właściwy dla siebie sposób nie tylko zadania, lecz także codzienność i są otwarci na spotkanie z drugim, jest prawdziwym świadectwem dla zewnętrznego świata.

362. Centrum budowania relacji jest spotkanie na Eucharystii. Duszpasterze szukają okazji do kontaktu z parafianami również poza kontekstem liturgicznym. Są obecni i dostępni, dbają o nawiązywanie relacji z wiernymi.

363. Proboszcz jako ojciec wspólnoty parafialnej, pełniąc w niej różne posługi i zadania, prowadzi jej w drodze ku niebu. Duszpasterze aktywnie budują atmosferę otwartości i zaangażowania poprzez regularne spotkania z parafianami, zarówno formalne, jak i nieformalne. Duszpasterze aktywnie uczestniczą w życiu wspólnoty, organizując wydarzenia i nawiązując bliskie relacje z parafianami. W budowaniu relacji na pierwszym miejscu stoi wierność Chrystusowi.

364. Parafia buduje przestrzeń do słuchania, by szukać sposobów na usłyszenie wszystkich członków wspólnoty parafialnej – nie tylko najbardziej zaangażowanych.

365. Proboszcz troszczy się o to, aby ważne wydarzenia jak odpusty, festyny czy wizytacje pasterskie stwarzały możliwość spotkania wiernych ze swoimi duszpasterzami, a także pomiędzy wiernymi z różnych parafii dekanatu. Należy dołożyć wszelkich możliwych starań, by po zakończonej liturgii wszyscy jej uczestnicy – duchowni i świeccy – zgromadzili się na wspólnym poczęstunku. Wspólne świętowanie księży i parafian z dekanatu wzmacnia więzi, pozwala się poznać i umożliwia realizację dekanalnych dzieł zapisanych w dekanalnym programie duszpasterskim. To szczególne spotkanie jest świętem całej wspólnoty parafialnej i okazją dla duszpasterzy do nawiązania relacji z tymi parafianami, którzy nie pojawiają się w kościele na co dzień.

366. Szczególny akcent należy położyć na dostosowanie wizyty duszpasterskiej, aby odkryć ją na nowo jako przestrzeń spotkania z każdym człowiekiem, nie tylko tym wyraźnie zaangażowanym w życie wspólnoty parafialnej.

367. Duszpasterze, korzystając z potencjału starszych osób, organizują z nimi i dla nich różne wydarzenia i wspólnoty np. klub seniora, wspólnoty modlitewne i aktywizujące.

368. Młodzi ludzie potrzebują wspólnoty, aby spotkać się, usłyszeć się nawzajem i zbudować więź między sobą. Parafia daje przestrzeń do spotkania i zbudowania poczucia przynależności do miejsca, które również dla nich jest otwarte. Stworzenie miejsca dedykowanego ludziom młodym oraz poświęcenie im czasu przez duszpasterzy pomaga stworzyć przestrzeń, aby usłyszeć, uwierzyć i następnie podjąć misję ewangelizacji. Bardzo ważne jest to, aby młodzież w parafii miała miejsce przeznaczone tylko dla niej, które sama może stworzyć i o nie dbać.

369. Proboszcz z radami duszpasterską i ekonomiczną buduje relacje z lokalnym samorządem. Parafia realizuje cele służące lokalnej społeczności przy współpracy z samorządem i bierze udział w tworzeniu wartościowych inicjatyw. Do kontaktów z samorządami mogą zostać oddelegowani parafianie np. zaangażowani w działalność samorządową.

370. Parafia współpracuje z organizacjami pozarządowymi, których misja jest zbieżna z misją parafii. Proboszcz decyduje, kto zostaje za tę współpracę odpowiedzialny.

A.4.1.2. Liturgia – źródło i szczyt życia wiary

371. Liturgia w parafii jest podstawową przestrzenią pogłębiania komunii z Bogiem i innymi.

372. Liturgia, jako źródło i szczyt życia Kościoła, uobecnia misterium Chrystusa, dlatego odgrywa fundamentalną rolę w jednoczeniu wspólnoty wierzących (KL 10). Dokumenty Kościoła podkreślają, że liturgia nie jest jedynie zbiorem rytuałów, lecz rzeczywistym miejscem spotkania z Bogiem i z braćmi w wierze (KL 7).

373. Sercem życia liturgicznego parafii jest Eucharystia, którą należy przygotować z należytą starannością. Ważne jest godne przygotowanie miejsca, dbałość o wygląd, czystość i piękno ołtarza, wygląd prezbiterium i szat liturgicznych. Wierni spragnieni są piękną liturgii, śpiewu i codziennej homilii. Obowiązek przygotowania liturgii, zadbania o LSO spoczywa na proboszczu i jego współpracownikach.

Referat ds. Liturgii

374. Troska proboszcza parafii o liturgię jest wspierana z poziomu diecezji przez Referat ds. Liturgii. Działa on na rzecz „pogłębiania i umacniania życia liturgicznego w archidiecezji” (Statut Komisji ds. Liturgii i Duszpasterstwa Liturgicznego Archidiecezji Wrocławskiej, 11 V 2024, nr 1).

Diakonat stały

375. Diakonat stały został przywrócony Kościołowi powszechnemu w wyniku Soboru Watykańskiego II. Szczegółowe wytyczne dotyczące diakonatu stałego określa motu proprio *Sacrum diaconatus ordinem* ustanowione przez papieża Pawła VI (1967). W 2003 r.

Konferencja Episkopatu Polski uchwaliła *Wytyczne dotyczące formacji, życia i postugi diakonów stałych w Polsce*. Diakoniat stały funkcjonuje obecnie w wielu diecezjach w Polsce.

376. Diakoniat stały jest przeznaczony do pomocy kapłanom i służenia całej wspólnocie Kościoła. To odrębne powołanie, które jest rozeznawane przez mężczyzn, a w przypadku mężczyzn żonaty – w porozumieniu i wspólnym rozeznaniu z małżonkami.

377. Synod rozpoczyna proces wspólnotowego rozeznania wprowadzenia postugi diakonów stałych w Archidiecezji Wrocławskiej. Komisja synodalna Formacja ocenia pozytywnie taką możliwość.

378. Postuluje się, by Arcybiskup, po wcześniejszym rozeznaniu, ustanowił diakonat stały w Archidiecezji Wrocławskiej. Wraz z ustanowieniem diakonatu stałego konieczne będzie ustalenie szczegółowych wytycznych dotyczących formacji oraz funkcjonowania diakonów stałych w diecezji.

379. W głosach płynących z parafii i dekanatów w większości słychać akceptację i dostrzeżenie potrzeby wprowadzenia urzędu diakona stałego. Przejawia się w nich troska, aby był on wprowadzany zgodnie z dokumentami Kościoła, jasno wytłumaczony wiernym co do kompetencji, zadań i miejsca w strukturach kościelnych tak, aby uniknąć zagrożeń płynących z jego niezrozumienia czy problemów związanych z postugiwaniem diakonów stałych we wspólnotach Kościoła. Pojawiające się głosy sprzeciwu podnoszą podobną argumentację i proponują rezygnację z wprowadzenia tego urzędu, aby uniknąć możliwych nadużyć czy problemów. Wprowadzenie urzędu diakonatu stałego wymaga zarówno gruntownej katechezy kierowanej do wiernych, jak i rozeznawania i dalszej postugi diakonów w parafiach, w których mogą być obrazem jej prawidłowego sprawowania dla wzrostu wiary i pobożności oraz świadectwem oddania i zaangażowania na rzecz wspólnoty.

380. Zadania diakona wykonywane przez niego w trakcie liturgii szczegółowo określa Ogólne Wprowadzenie do Mszału Rzymskiego, podkreślając, że jest to funkcja wynikająca z przyjętych święceń, pierwsza po prezbiterze (OWMR 94).

Postuga lektora

381. Synod postuluje wprowadzenie postugi lektora przy równoczesnym zachowaniu osobnego błogosławieństwa do pełnienia funkcji lektora (zwanego także ministrantem słowa Bożego) w ramach Liturgicznej Służby Ołtarza.

382. Lektorzy to świeccy mężczyźni i kobiety, a ich postuga zakorzeniona jest w sakramencie chrztu.

383. Postuga lektora obejmuje (por. Paweł VI, Motu proprio *Ministeria quaedam*, 15 VIII 1972, V):

- a. czytanie słowa Bożego w zgromadzeniu liturgicznym;
- b. recytowanie psalmu międzylekcyjnego w braku psalmisty,
- c. zapowiadanie intencji modlitwy powszechnej, gdzie nie ma diakona lub kantora;
- d. prowadzenie śpiewu i kierowanie uczestnictwem wiernych w liturgii;

- e. przygotowywanie wiernych do godnego przyjmowania sakramentów;
- f. jeśli zachodzi potrzeba, czuwanie nad przygotowaniem innych wiernych, którzy czytają Pismo Święte w czynnościach liturgicznych na podstawie tymczasowego zlecenia.

384. Z liturgicznych zadań lektora wyphywają jego zadania sługi słowa Bożego we wspólnocie, np. animatora grupy biblijnej. Aby bardziej odpowiednio i doskonalej pełnić tę funkcję, powinien gorliwie rozważać Pismo Święte (por. *Ministeria quaedam*, V).

Postęga akolity

385. Synod postuluje wprowadzenie postęgi akolitu. Akolici to świeccy mężczyźni i kobiety, gdyż ich postęga zakorzeniona jest w sakramencie chrztu.

386. Zadaniem akolity jest (por. *Ministeria quaedam*, VI):

- a. troska o służbę ołtarza, pomaganie diakonowi i kapłanowi w sprawowaniu liturgii, zwłaszcza Eucharystii;
- b. udzielanie Komunii Świętej (jako szafarz nadzwyczajny), wystawianie Najświętszego Sakramentu do publicznej adoracji wiernych, a następnie schowanie, jednak bez udzielenia ludowi błogosławieństwa;
- c. przygotowanie innych wiernych, którzy na mocy czasowego upoważnienia pomagają kapłanowi lub diakonowi w czynnościach liturgicznych, nosząc mszał, krzyż, świece itd. lub wykonując inne podobne funkcje.

387. W niektórych głośach z parafii zauważane było niezrozumienie lub nawet sprzeciw wobec ustanowienia tych funkcji. Był on również wyrażany w kwestii podejmowania ich przez kobiety. Zgodnie z dekretem KEP (z 2021 r.), który mówi o kandydatach, że „winni cieszyć się dobrą opinią i być akceptowani przez wiernych wspólnoty, do której należą i w której będą wypełniać powierzone im zadania”, główne rozeznanie potrzeby tych postęg w parafii należy do jej proboszcza, który dba o jedność wspólnoty, a wiernych przygotowuje do wprowadzenia postęg poprzez odpowiednią katechezę.

388. Natomiast po wprowadzeniu postęgi ustanowionego akolity należy rozważyć ograniczenie funkcji nadzwyczajnego szafarza Komunii Świętej, gdyż jego zadania należą do głównych zadań akolity.

Nadzwyczajni szafarze Komunii Świętej

389. Nadzwyczajni szafarze Komunii Świętej są powołani, aby zanosić Komunię Świętą do chorych oraz w sytuacji nadzwyczajnej wykonują swoją postęgę w zgromadzeniu liturgicznym.

390. Kandydatów na nadzwyczajnych szafarzy Komunii Świętej wyznacza proboszcz po odpowiednim rozeznanii. Kandydat uczestniczy w odpowiednim kursie zgodnie z dokumentami Kościoła (*Dyrektorium duszpasterstwa służby liturgicznej*, nr 132) i procedurą przyjętą w Archidiecezji Wrocławskiej.

391. Sprawy dotyczące weryfikacji stanu osobowego nadzwyczajnych szafarzy udzielania Komunii Świętej przynależą Referatowi ds. Liturgii.

Zakrystianie

392. Zakrystian to osoba, która ze starannością przygotowuje wszystko, co jest potrzebne do celebracji Mszy Świętej, innych sakramentów oraz obrzędów i nabożeństw. Dbą o ciszę i porządek w zakrystii oraz prezbiterium. Zabiega, aby księgi, szaty i naczynia liturgiczne były utrzymane w najlepszych warunkach. Współpracuje z proboszczem, wikariuszami i członkami Liturgicznej Służby Ołtarza (OWMR 105; Ceremoniał Liturgicznej Postugi Biskupów, nr nr 37–38).

Muzycy kościelni

393. W Archidiecezji Wrocławskiej istnieje Komisja ds. Muzyki Kościelnej i Śpiewu. Jej zadaniem jest troska o realizację opracowywanych diecezjalnych dokumentów dotyczących muzyki kościelnej, ale także pozostałych obowiązujących w Kościele zasad i przepisów z tego zakresu. W tych kwestiach współpracuje ona z Referatem ds. Liturgii.

394. Ponadto Komisja powinna objąć troską muzyków kościelnych diecezji, pomagać zachowywać prawidłowe relacje między duchownymi i muzykami. Komisja tworzy bazę danych organistów i muzyków kościelnych; stara się o podniesienie poziomu zawodowego organistów i pozostałych muzyków kościelnych poprzez organizowanie kursów doszkalających czy konferencji poświęconych konkretnym obszarom muzyki kościelnej. Komisja promuje lub wydaje materiały i pomoce liturgiczne i muzyczne dla muzyków kościelnych. Promuje także wydarzenia i inicjatywy muzyczne na terenie Archidiecezji Wrocławskiej oraz troszczy się o instrumentarium organowe archidiecezji.

395. W Kościele wrocławskim istnieje pilna potrzeba utworzenia (wzorem innych diecezji) regulaminu dotyczącego muzyków kościelnych. Dotyczy to organistów, dyrygentów, chórmistrzów, kantorów, itd. Regulamin muzyków kościelnych powinien zostać napisany w partnerskiej współpracy pomiędzy muzykami kościelnymi a duchowieństwem. Regulamin muzyków kościelnych Archidiecezji Wrocławskiej powinien jasno określać kwalifikacje muzyków kościelnych, a następnie ich przetożenie na kompetencje. Dodatkowo należy omówić możliwe warunki i formy zatrudnienia, wynagrodzenia, prawa do urlopu. W regulaminie warto określić podstawowe obowiązki organisty – te wykonywane w parafii bądź kościele rektoralnym, ale także i te odnoszące się do życia duchowego – obowiązek uczestniczenia w dniach skupienia, rekolekcjach lub innych inicjatywach duszpasterskich.

Liturgiczna Służba Ołtarza

396. W życiu liturgicznym Kościoła niezwykle istotne miejsce zajmuje odpowiednio przygotowana i uformowana służba liturgiczna. Jej celem jest wspomaganie celebransy w sprawowaniu kultu, wyrażanie wspólnotowego charakteru celebracji oraz pomoc wiernym w głębszym przeżywaniu misterium liturgii.

397. Liturgiczna Służba Ołtarza podejmuje służbę w zgromadzeniach liturgicznych, pełniąc przypisane sobie zadania. Mogą do niej należeć chłopcy i dziewczęta, dzieci, młodzież i dorośli. W ramach LSO istnieje wielość funkcji, których stopniowe poznawanie i pełnienie wyznacza drogę formacji (m.in. kandydat, ministrant światła, krzyża, ołtarza, kantor, komentator, lektor, ceremoniarz). Po przejściu przez formację LSO możliwe jest

wejście na drogę dalszej formacji do funkcji nadzwyczajnego szafarza Komunii Świętej lub do posług lektoratu i akolitu.

398. Udział w LSO stwarza dobre środowisko rówieśnicze dla dzieci i młodzieży. Wyrabia postawy współodpowiedzialności, zaangażowania, uczy budowania wspólnoty, funkcjonowania w małych grupach. Wdraża też do modlitwy, czytania słowa Bożego i życia nim, uczy wzajemnego słuchania i dzielenia się wiarą. Przede wszystkim jednak aktywnie włącza od najmłodszych lat w życie liturgiczne Kościoła. Warto zwracać uwagę, żeby ten aspekt uczestniczenia w liturgii i formowania się do niej był również istotnym udziałem wszystkich grup dziecięcych i młodzieżowych, eliminując przez to aspekt biernego (czyli w rozumieniu młodych nudnego i nieprzyciągającego uwagi) uczestnictwa w liturgii.

A.4.1.3. Wspólnotowe rozeznawanie kierunków duszpasterskich

399. Jedną z najważniejszych dróg dla nawrócenia i odnowy życia Kościoła, o co stara się Synod, jest utworzenie osobnych parafialnych rad duszpasterskich i ekonomicznych. Łączy się to z wprowadzeniem na stałe praktyki wspólnotowego rozeznawania w proces podejmowania decyzji w parafiach. Podobnie jak na poziomie diecezji, tak na poziomie parafii wspólnotowe rozeznawanie jest drogą do odkrywania woli Bożej. Towarzyszą mu modlitwa, rozważanie słowa Bożego i wzajemne słuchanie w poszukiwaniu głosu Ducha Świętego i odwagi do podążania za nim.

Rady duszpasterskie i ekonomiczne w życiu parafii

400. Kościół jako Mistyczne Ciało Chrystusa (por. KK 7) jest wspólnotą zbudowaną na wierze, sakramentach i więzi braterskiej. W jego sercu jest obecny duch jedności, który od czasu pierwszych chrześcijan jest znakiem rozpoznawczym Kościoła. W tym duchu budowanie struktur synodalnych, takich jak rady duszpasterskie, staje się konkretnym wyrazem współodpowiedzialności duchownych, świeckich i konsekrowanych za misję Kościoła oraz drogą do wspólnotowego rozeznawania zgodnych z wolą Bożą kierunków działania parafii.

401. Rada duszpasterska funkcjonuje w każdej parafii i wspiera proboszcza w budowaniu komunii oraz działaniach formacyjnych i ewangelizacyjnych w oparciu o wspólnotowe rozeznawanie możliwości i potrzeb parafii.

Formacja jako fundament odpowiedzialności – wspólna modlitwa i rozeznanie

402. Fundamentem formacji członków rad duszpasterskich są będące punktem wyjścia do wspólnotowego rozeznawania: modlitwa, medytacja słowa Bożego oraz życie sakramentalne.

403. Członkowie rady duszpasterskiej uczestniczą w stałej formacji adresowanej dla nich na poziomie diecezji i dekanatu.

404. Rada duszpasterska jako ciało doradcze proboszcza skupia reprezentantów różnych stanów i grup społecznych, szczególnie osoby „które z urzędu uczestniczą w trosce duszpasterskiej o parafię [i] świadczą pomoc w ożywianiu działalności duszpasterskiej” (kan. 536 KPK, § 1).

405. Szczegółowy opis struktury parafialnej rady duszpasterskiej zawiera jej statut zatwierdzony przez Arcybiskupa. Na czele rady stoi proboszcz, a w jej skład wchodzi co najmniej trzy osoby. Kadencja członków rady może trwać do pięciu lat, przy czym nie można pełnić funkcji członka rady dłużej niż przez trzy kolejne kadencje. Członkowie pełnią funkcję społecznie, bez wynagrodzenia.

406. Kandydaci na członków rady wybierani są zgodnie z przepisami wydanymi przez Arcybiskupa, z możliwością przeprowadzenia wyborów wśród parafian. Ważne jest, aby rada była reprezentatywna dla wspólnoty i obejmowała osoby dojrzałe duchowo oraz gotowe do formacji. W czasie kadencji możliwa jest kooptacja nowych członków. Mandat wygasa na skutek śmierci, rezygnacji, długotrwałego braku kontaktu ze wspólnotą lub niegodnego postępowania. Możliwe jest wykluczenie członka po rzetelnym wysłuchaniu jego stanowiska.

407. Rada duszpasterska rozeznaje sposób realizacji diecezjalnego programu duszpasterskiego w danej wspólnotie parafialnej i w oparciu o to oraz w kontekście działań podejmowanych w dekanacie przygotowuje parafialny program duszpasterski. Funkcja doradcza i opiniująca rady służy duszpasterstwu, formacji i ewangelizacji, zarówno wobec społeczności, w której żyje wspólnota wierzących (*ad extra*), jak i wśród wiernych, których parafia gromadzi (*ad intra*).

408. Posiedzenia rady duszpasterskiej odbywają się co najmniej raz na kwartał. Prace rady dokumentowane są protokołami zatwierdzanymi na kolejnych posiedzeniach. Raz w roku sporządza ona sprawozdanie z działań duszpasterskich i przedstawia je wspólnotie parafialnej podczas otwartego posiedzenia sprawozdawczego (z możliwością zgłaszania wniosków) oraz w razie potrzeby instytucjom diecezjalnym.

409. Posiedzenia rady otwiera modlitwa i dzielenie się słowem Bożym. W czasie posiedzeń poświęconych rozeznawaniu jakiegoś tematu każdy z członków rady ma zagwarantowany czas na wypowiedzenie owoców osobistego rozeznawania i wysłuchanie innych uczestników spotkania. Wspólnotowe rozeznawanie jest zasadą działania rady.

410. Rada duszpasterska może zapraszać ekspertów w zależności od poruszanych zagadnień oraz tworzyć sekretariat wspierający jej funkcjonowanie organizacyjne.

Relacje wewnątrz rady duszpasterskiej. Synodalność w służbie misji.

411. Rada duszpasterska działa na zasadzie synodalności, rozumianej jako styl działania oparty na wspólnym rozeznawaniu, wzajemnym słuchaniu i współodpowiedzialności. Synodalność nie znosi odpowiedzialności proboszcza, ale wzmacnia ją o głos wspólnoty, w duchu komunii, formacji i misji. W tej perspektywie warto przypomnieć słowa św. Augustyna, który mówiąc o swojej posłudze pasterskiej, wyznał: „Z wami jestem chrześcijaninem, dla was jestem biskupem” (*Sermo 340*). Te słowa w wyjątkowy sposób oddają równowagę pomiędzy wspólnotą a przewodzeniem: pasterz nie przestaje być członkiem Kościoła, współbratem w wierze, który razem z innymi wiernymi podąża za Chrystusem, ale jednocześnie pełni szczególną służbę na rzecz tej wspólnoty, z mandatu i władzy otrzymanej od Kościoła.

412. W odniesieniu do życia parafii oznacza to, że proboszcz jako przewodniczący rady duszpasterskiej działa „dla” wspólnoty, ale również „z” nią i „w” niej – jako brat w wierze i pasterz. Synodalność staje się więc praktycznym wyrazem tej wzajemnej relacji, w której proboszcz podejmuje decyzje nie w oderwaniu od parafian, lecz po wspólnym rozeznaniu i wstłuchaniu się w głos Ducha Świętego obecnego w całym Ludzie Bożym (por. KK 12; Franciszek, Adhortacja apostolska *Evangelii gaudium*, 24 XI 2013, nr 31; Instrukcja *Nawrócenie duszpasterskie...*, nr 113).

413. Współpraca w radzie odbywa się w duchu miłości i wzajemnego zaufania. Ostateczną decyzję w podejmowanych przez radę kwestiach podejmuje proboszcz. Decyzja różna od owoców rozeznania rady duszpasterskiej wymaga wyjaśnienia.

Ewaluacja działań rady

414. Nadzór nad funkcjonowaniem rady duszpasterskiej sprawowany jest przez instytucje diecezjalne (dekanat, właściwe wydziały kurialne), odpowiednio do jej zakresu działania, przy zachowaniu niezależności i odpowiedzialności lokalnej wspólnoty. Rada duszpasterska zobowiązana jest do zaangażowania i spotkania z wizytującym parafię biskupem bądź jego przedstawicielem.

Rady w parafiach personalnych

415. Kodeks Prawa Kanonicznego (kan. 518), zaznaczając, że „parafia powinna być terytorialna”, wskazuje, że „tam jednak, gdzie jest to wskazane, należy tworzyć parafie personalne”. W naszej Archidiecezji w tej chwili nie ma parafii *stricte* personalnych. Jednak istnieje możliwość ich erygowania. Takie wspólnoty, mimo swojego szczególnego charakteru – związanego z narodowością, językiem, duszpasterstwem środowiskowym czy szczególnymi formami duchowości – są integralną częścią Kościoła partykularnego i uczestniczą w jego misji.

416. Zasady powoływania i funkcjonowania rad duszpasterskich i ekonomicznych odnoszą się również do parafii personalnych, gdyż pełnią one w parafiach personalnych analogiczną funkcję doradczą wobec proboszcza lub administratora. Powinny być powoływane z uwzględnieniem specyfiki i potrzeby danej wspólnoty. Włączenie wiernych świeckich w odpowiedzialność za życie duszpasterskie i ekonomiczne parafii personalnych stanowi ważny krok ku ich pełnemu zakorzenieniu i dynamicznemu rozwojowi.

Wspólna misja i odrębne role

417. Rada duszpasterska działa niezależnie od rady ekonomicznej w ramach przypisanych sobie kompetencji, jednak w tym samym celu, którym jest dobro wspólnoty parafialnej. Należy rozróżnić członków rad duszpasterskiej i ekonomicznej. W razie potrzeby, lecz przynajmniej raz w roku, należy zwoływać wspólne posiedzenia rad duszpasterskiej i ekonomicznej, szczególnie w sprawach wymagających zintegrowanego podejścia.

418. Rady duszpasterska i ekonomiczna mogą i powinny dzielić się doświadczeniem, dobrymi praktykami, rozwiązaniami duszpasterskimi i gospodarczymi, a także wzajemnie się wspierać w rozwiązywaniu wyzwań stojących przed wspólnotami.

419. Współdziałanie rad sprzyja także spójności działań duszpasterskich i gospodarowania dobrami kościelnymi w szerszej perspektywie, co wzmacnia przejrzystość, efektywność i ewangeliczny charakter podejmowanych decyzji.

Współpraca – budowanie sieci odpowiedzialności i wymiany doświadczeń

420. Działalność rad duszpasterskich i ekonomicznych nie powinna ograniczać się jedynie do poziomu lokalnej wspólnoty. Coraz bardziej istotna staje się współpraca między parafiami, szczególnie w ramach dekanatu i diecezji, jako wyraz wspólnego zaangażowania w misję Kościoła.

A.4.1.4. Realizacja wspólnej wizji życia

Parafialny program duszpasterski

421. Każda parafia ma specyficzne dla siebie dary i warunki działania, potrzeby i możliwości, a jej mieszkańcy (i wszystkie związane z nią w inny sposób osoby) powołani są do współodpowiedzialności za jej misję. Wyrazem i narzędziem tej współodpowiedzialności jest parafialny program duszpasterski, uwzględniający wspomniane czynniki oraz dający możliwość angażowania się na różnych poziomach szerokiemu gronu osób. W ten sposób realizuje się wspólną wizję życia.

Tworzenie parafialnego programu duszpasterskiego

422. Parafialny program duszpasterski tworzy parafialna rada duszpasterska, która zaprasza i włącza do tego procesu jak najszersze grono osób chętnych.

423. Przy opracowaniu parafialnego programu duszpasterskiego wykorzystywane są metody wspólnotowego rozeznawania (np. „Rozmowa w Duchu Świętym”), poprzedzone modlitwą osobistą i wspólnotową. Proboszcz powołuje grupę wsparcia modlitewnego dla działań duszpasterskich w parafii.

424. Przed podjęciem prac rada duszpasterska rozeznaje potrzeby, które będą realizowane, uwzględniając priorytety działań i czas realizacji. Rozeznaje pośród parafian dary i kompetencje potrzebne do realizacji określonych działań. Jedną z metod jest ankieta.

425. Parafialny program duszpasterski:

- a. ma na celu budowanie komunii, formowanie serca i podejmowania misji;
- b. uwzględnia i wpisuje się w diecezjalny program duszpasterski, który prezentowany jest na Forum Duszpasterskim;
- c. uwzględnia i wpisuje się w dekanalny program duszpasterski;
- d. uwzględnia zasady formacji do sakramentów, rodzin, stałej wiernych oraz do posług i zadań, obowiązujących w diecezji;
- e. obejmuje duchowe, edukacyjne i charytatywne aspekty życia parafii, rozeznając jej charyzmat i potrzeby;
- f. odnosi się do patrona parafii i jej historii;

- g. uwzględnia m.in.: życie modlitewne (np. adoracja w ciszy), piękno liturgii (np. budowanie duchowości eucharystycznej), umiłowanie słowa Bożego (np. nabożeństwo słowa Bożego), spotkania o charakterze wspólnego świętowania (agape);
- h. kładzie szczególny nacisk na pracę z młodzieżą (np. przygotowanie do sakramentu bierzmowania);
- i. uwzględnia bogactwo obecnych w parafii charyzmatów życia konsekrowanego oraz wspólnot i ruchów;
- j. uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych i ubogich.

426. Parafialny program duszpasterski udostępniany jest do wiadomości wszystkich wiernych.

A.4.1.5. Charyzmaty w służbie jedności

427. Wspólnoty, ruchy oraz osoby życia konsekrowanego odgrywają wielką rolę w budowaniu jedności w parafii, w prowadzeniu ludzi do głębokiej relacji z Bogiem i przyjaźni z innymi ludźmi.

428. Wspólnoty, grupy parafialne i zaangażowani w życie parafii mają świadomość wspólnego celu i misji. Współpracują ze sobą na zasadzie dialogu i porozumienia dla dobra wszystkich wiernych. Budowanie jedności w parafii, zarówno między różnymi grupami i wspólnotami, jak i z parafianami niezaangażowanymi, wymaga świadomych i konkretnych działań opartych na wzajemnym szacunku, otwartości i współpracy. Kluczem do budowania jedności jest otwarte serce, gotowość do dialogu i przekonanie, że różnorodność w parafii jest bogactwem, które, właściwie pielęgnowane, może przyczynić się do jej wzrostu i umocnienia.

429. Sposobami na budowanie jedności między grupami i wspólnotami oraz wspólnotami i parafianami niezaangażowanymi są:

- a. wspólne inicjatywy i wydarzenia: organizowanie wydarzeń, które angażują różne grupy i całą parafię, tworząc okazje do integracji i wzajemnego poznania;
- b. komunikacja i transparentność: regularne informowanie wszystkich parafian o działaniach poszczególnych grup i wspólnot, ich celach i zapraszanie do udziału;
- c. wzajemne poznanie i zrozumienie: tworzenie przestrzeni do dzielenia się doświadczeniami, celami i charyzmatami poszczególnych grup, aby zniwelować bariery i stereotypy;
- d. współpraca przy projektach parafialnych: angażowanie różnych grup we wspólne projekty służące całej parafii, np. akcje charytatywne, remonty, przygotowanie uroczystości;
- e. formacja i wymiana duchowa: organizowanie wspólnych spotkań formacyjnych, rekolekcji czy adoracji, które jednoczą w wierze i pogłębiają relacje;
- f. gościnność i otwartość: zachęcanie członków grup do otwierania się na innych parafian i zapraszania ich do swoich inicjatyw;

- g. docenianie różnorodności: uznanie, że różnorodność charyzmatów i zaangażowania jest bogactwem parafii, a nie przeszkodą,
- h. mediacja i dialog: w przypadku napięć lub nieporozumień podejmowanie działań mediacyjnych i otwieranie przestrzeni do dialogu;
- i. wspólna modlitwa: regularna modlitwa w intencji jedności parafii;
- j. konkretne działania wspólnot, ruchów, osób życia konsekrowanego;
- k. organizowanie otwartych spotkań: zapraszanie wszystkich parafian na wybrane spotkania formacyjne lub modlitewne danej wspólnoty, aby mogli zobaczyć, czym się zajmuje i poczuć się częścią;
- l. wspólne projekty charytatywne: inicjowanie akcji pomocy potrzebującym, w które mogą zaangażować się różne grupy i indywidualni parafianie; przykładem może być wspólna zbiórka żywności, odzieży czy organizacja festynu charytatywnego;
- m. dni wspólnoty parafialnej: organizowanie corocznych lub cyklicznych dni wspólnoty, podczas których prezentują się wszystkie działające w parafii grupy, odbywają się wspólne zabawy, posiłki i modlitwy;
- n. wzajemne zapraszanie na wydarzenia: informowanie innych grup o swoich ważnych wydarzeniach (np. jubileusze, specjalne nabożeństwa) i zachęcanie ich członków do udziału;
- o. prowadzenie wspólnych inicjatyw formacyjnych: organizowanie cykli katechez, warsztatów czy spotkań biblijnych otwartych dla wszystkich parafian, prowadzonych wspólnie przez przedstawicieli różnych grup;
- p. animowanie liturgii: włączanie przedstawicieli różnych grup w przygotowanie i prowadzenie liturgii (czytania, modlitwa wiernych, procesja z darami);
- q. wspólne inicjatywy ewangelizacyjne: organizowanie misji parafialnych, spotkań ewangelizacyjnych czy świadectw wiary, w które angażują się różne wspólnoty;
- r. podejmowanie inicjatyw integrujących nowe osoby: szczególna troska o nowo przybyłych do parafii, zapraszanie ich na spotkania grup, oferowanie pomocy i wsparcia;
- s. osoby życia konsekrowanego jako mediatorzy i animatorzy: siostry i bracia zakonnicy mogą pełnić rolę łączników między różnymi grupami, inicjować spotkania, pomagać w rozwiązywaniu konfliktów i inspirować do współpracy;
- t. dzielenie się zasobami: jeśli dana wspólnota posiada jakieś zasoby (np. lokal, materiały), może udostępniać je innym grupom lub parafii na potrzeby wspólnych inicjatyw;
- u. świadectwo jedności: członkowie grup powinni w swoim codziennym życiu dawać świadectwo jedności i miłości chrześcijańskiej, budując pozytywne relacje z innymi parafianami.

Te elementy uwzględniane są w parafialnym programie duszpasterskim.

A.4.1.6. Miłosierdzie w działaniu

430. Postługa charytatywna powinna być postrzegana jako naturalny i istotny wymiar życia wspólnoty parafialnej, a nie jako dodatek do jej działalności. Jest to bowiem jedna z podstawowych form głoszenia Ewangelii – poprzez miłość bliźniego, czyn i konkretną troskę o drugiego człowieka (por. Benedykt XVI, Encyklika *Deus caritas est*, nr 25a). W związku z tym postuluje się powołanie parafialnego zespołu Caritas w każdej parafii Archidiecezji.

431. Każda parafia, we współpracy z lokalnymi instytucjami i środowiskami społecznymi, powinna dążyć do organizowania pomocy dostosowanej do rzeczywistej sytuacji osób potrzebujących z terenu parafii, uwzględniając zarówno wymiar duchowy, jak i materialny tej pomocy.

432. Dzieła miłosierdzia w parafii podejmowane są m.in. przez parafialne zespoły Caritas, tworzące diecezjalną sieć pomocy, oraz inne placówki pomocowe (kościelne i państwowe) znajdujące się na terenie parafii.

433. W celu pogłębienia świadomości wspólnot parafialnych w zakresie potrzeb osób ubogich, wykluczonych oraz chorych zaleca się organizowanie tzw. niedziel informacyjnych, podczas których głos zabierają zarówno osoby zaangażowane w dzieła miłosierdzia, jak i zaproszeni świadkowie oraz specjaliści z zakresu pomocy społecznej i charytatywnej.

434. Zaleca się, aby parafie – w miarę możliwości i zgodnie z obowiązującym prawem – dostosowywały swoje przestrzenie (kościoty, salki, kancelarie) do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, w tym seniorów, chorych, rodziców z małymi dziećmi i innych osób o ograniczonej mobilności.

A.4.1.7. Wsparcie w drodze i ewaluacja

435. Działania podejmowane przez parafialną wspólnotę potrzebują ewaluacji – ona także jest jednym z warunków dla nawrócenia i odnowy życia Kościoła. Zbyt wiele działań przemija bez koniecznej refleksji, która pozwoliłaby ocenić jej wagę. Gdy brakuje ewaluacji, nasze działania stają się mechaniczne, często jałowe, nikomu niepotrzebne. Ewaluacja pozwala zachować świeże spojrzenie, dostrzec nowe szanse, porzucić to, co nie ma ewangelicznej wartości. Każde działanie parafii winno być badane pod kątem jego znaczenia dla budowania komunii, formowania serca i realizowania misji.

436. Parafialna rada duszpasterska co roku dokonuje ewaluacji realizacji parafialnego programu duszpasterskiego. Główną metodą rozeznawania i ewaluacji jest „Rozmowa w Duchu Świętym”, która zawiera: przygotowanie osobiste, modlitwę indywidualną i wspólnotową, dzielenie, słuchanie, ciszę i wspólne szukanie rozwiązań na podstawie tego, co usłyszeliśmy. Do ewaluacji można zaprosić parafian oraz grupy i wspólnoty działające w parafii, m.in. poprzez otwarte spotkania, konsultacje i formy badania opinii. W wybranych przypadkach możliwe jest zaproszenie do współpracy Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji, aby wesprzeć parafię w ocenie efektów działań i planowaniu dalszych kroków.

437. Otwarcie się na głos wszystkich parafian i mądrość ekspertów zewnętrznych może wnieść cenne perspektywy i pomóc w jeszcze lepszym służeńiu Bogu i ludziom w parafii.

A.4.2. Finanse i administracja w służbie komunii

438. Prowadzenie spraw finansowych i administrowanie parafią mają bezpośredni wpływ na relacje między proboszczem, wikarymi i wiernymi. Współdzielona troska o dobro materialne parafii, której utrzymanie spoczywa w głównej mierze na wiernych, jest jednym z filarów komunii w parafii.

439. Budowanie i umacnianie komunii w tym obszarze wymaga jawności i przejrzystości działań związanych z pozyskiwaniem przychodów, obowiązkami płatniczymi parafii, utrzymaniem duchownych i plebanii, rozdysponowywaniem funduszy, zatrudnianiem pracowników oraz innymi decyzjami administracyjnymi. Kluczowe jest też utworzenie (z pomocą dekanatu i diecezji) i utrzymywanie parafialnej infrastruktury służącej budowaniu komunii oraz umożliwiającej formację i działania ewangelizacyjne (salka z kuchenką, toaletą i parkingiem).

440. Decyzje finansowe i administracyjne podejmuje proboszcz, który przewodniczy parafialnej radzie ekonomicznej. Opiera się przy tym na zaangażowaniu kompetentnych członków i efektach wspólnotowego rozeznawania rady.

A.4.2.1. Kultura przejrzystości finansowej

Zarządzanie jako sprawa wiary

441. Przejrzystość finansowa i administracyjna parafii jest wiarygodnym znakiem Ewangelii i stanowi element składowy kultury przejrzystości całej diecezji. Służy jej właściwe działanie parafialnych rad ekonomicznych.

442. Proces synodalny pogłębia przejrzystość działań finansowych i administracyjnych parafii poprzez powołanie rad ekonomicznych, wprowadzanie zasad wspólnotowego rozeznawania, sprawozdawczości, budżetowania, kontroli i ewaluacji, jawności wydatków i komunikacji.

443. Przejrzystość finansowa i administracyjna parafii prowadzi do gospodarowania środkami zgodnie z celami Kościoła, buduje współodpowiedzialność parafian za dobro wspólne, wzmacnia zaufanie wiernych do działań parafii, zapobiega niegospodarności i wspiera sprawiedliwe zarządzanie dobrami kościelnymi.

Sprawozdawczość i komunikacja

444. Parafialna rada ekonomiczna sporządza coroczne sprawozdanie finansowo-gospodarcze parafii, obejmujące przychody, wydatki, inwestycje, działalność ewangelizacyjną i pomoc charytatywną. Zakres sprawozdania dla wszystkich parafii ustala Wydział Finansowo-Gospodarczy. Przewodniczący rady w pierwszym kwartale roku kalendarzowego przedstawia je parafianom.

445. Przychody i wydatki wpisywane są do księgi przychodów i rozchodów parafii. Parafialna rada ekonomiczna sporządza i zatwierdza spis inwentarza parafii oraz aktualizuje go co roku.

446. Rada ekonomiczna na bieżąco relacjonuje parafianom przebieg realizacji inwestycji, podaje do wiadomości wielkość kosztów oraz kwot zebranych ze zbiórek na konkretny cel.

447. Wszelkie płatności związane z inwestycjami remontowo-budowlanymi w parafii powyżej kwoty ustalonej przez Wydział Finansowo-Gospodarczy dokonywane są z konta bankowego parafii. Wszelkie opłaty stałe, związane z funkcjonowaniem parafii, dokonywane są z konta bankowego parafii lub z wykorzystaniem gotówki.

Budżetowanie i planowanie

448. Przejrzystość finansowa parafii zapewniana jest przez budżetowanie i planowanie przychodów i wydatków, dlatego proboszcz we współpracy z parafialną radą ekonomiczną przygotowuje co roku budżet, inaczej preliminarz przychodów i wydatków (por. rozdział A.4.2.3).

Kontrola i ewaluacja

449. Parafia podlega regularnym wizytacjom kanonicznym z oceną finansową prowadzonym przez Wydział Finansowo-Gospodarczy. Rada przekazuje Wydziałowi sprawozdanie finansowe za miniony rok w formie elektronicznej.

450. Rada ekonomiczna przedstawia Wydziałowi Finansowo-Gospodarczemu do zatwierdzenia inwestycje remontowo-budowlane parafialne powyżej kwoty określonej przez Wydział. Zgłasza także Wydziałowi (bez konieczności uzyskania zgody) inwestycje remontowo-budowlane poniżej tejże kwoty.

Etyka i odpowiedzialność

451. Środki finansowe parafii i środki finansowe proboszczów lub administratorów parafii są rozłączne. Szczegółowe regulacje w tej kwestii nakłada dekret Arcybiskupa.

A.4.2.2. Wspólnotowe rozeznawanie kwestii finansów

452. Wspólnotowe rozeznawanie kwestii finansów jest jedną z dróg budowania komunii i poczucia współodpowiedzialności za stan majątkowy parafii wśród wszystkich jej mieszkańców. Wymaga ono merytorycznego i duchowego przygotowania. Celem rozeznawania jest szukanie rozwiązań, które zabezpieczają bieżące materialne potrzeby parafii i umożliwiają budowanie komunii oraz prowadzenie formacji i misji.

Zadanie parafialnej rady ekonomicznej – wspólnotowe rozeznawanie

453. Rada ekonomiczna wspomaga proboszcza w odpowiedzialnym i przejrzystym zarządzaniu dobrami parafialnymi. Jej kompetencje obejmują ocenę sytuacji finansowej, nadzór nad majątkiem, opiniowanie umów i działań gospodarczych oraz doradztwo w sprawach kadrowych i inwestycyjnych z uwzględnieniem kontekstu komunii, formacji i misji.

454. Rada wypracowuje wieloletnią, długoterminową strategię finansową parafii. W oparciu o tę strategię planowany jest coroczny budżet uwzględniający potrzeby związane z budowaniem komunii, wzrostem wiary i ewangelizacją.

Struktura rady

455. Szczegółowy opis struktury każdej parafialnej rady ekonomicznej zawiera jej statut zatwierdzony przez Arcybiskupa. Projekt statutu przedstawiony przez proboszcza do zatwierdzenia powinien uwzględnić, iż proboszcz stoi na czele rady, a jej członkami są wierni posiadający kompetencje w zakresie finansów, prawa, administracji i zarządzania. W skład rady wchodzi co najmniej trzy osoby. Kadencja członków rady może trwać do pięciu lat, przy czym nie można pełnić funkcji członka rady dłużej niż przez trzy kolejne kadencje. Członkowie pełnią funkcję społecznie, bez wynagrodzenia. Kandydaci na członków rady wybierani są zgodnie z przepisami wydanymi przez Arcybiskupa.

456. Nadzór nad funkcjonowaniem rady sprawowany jest przez instytucje diecezjalne (dekanat, właściwe wydziały kurialne), odpowiednio do jej zakresu działania, przy zachowaniu niezależności i odpowiedzialności lokalnej wspólnoty. Rada ekonomiczna zobowiązana jest do zaangażowania i spotkania z wizytującym parafię biskupem bądź jego przedstawicielem.

Formacja członków rady ekonomicznej

457. Fundamentem formacji członków rad ekonomicznych są będące punktem wyjścia do wspólnotowego rozeznawania: modlitwa, medytacja słowa Bożego oraz życie sakramentalne. Członkowie rady ekonomicznej uczestniczą w stałej formacji adresowanej do nich na poziomie diecezji i dekanatu.

Sposób pracy rady

458. Rada ekonomiczna prowadzi swoje obrady przynajmniej raz na kwartał. Może również korzystać z pomocy ekspertów zewnętrznych.

459. Spotkania rady otwierają wspólna modlitwa i dzielenie się słowem Bożym. W czasie spotkania każdy uczestnik ma możliwość wypowiedzenia owoców własnego rozeznania i wysłuchania innych.

460. Raz do roku odbywa się otwarte, sprawozdawcze posiedzenie rady ekonomicznej, z możliwością zgłoszenia wniosków. Spotkania są protokołowane. Szczególną uwagę rada poświęca pracom remontowo-budowlanym i nadzorowi nad przekazywaniem urzędu proboszcza, w tym dokumentacji finansowej i inwentarzowej. Wydatki przekraczające ustaloną kwotę wymagają kontrasygnaty ze strony rady.

461. Parafialne rady ekonomiczne współpracują w ramach dekanatu. Przebieg współpracy i wzajemne relacje rad duszpasterskiej i ekonomicznej zostały opisane w rozdziale A.4.1.3.

A.4.2.3. Budżet według Ewangelii

462. Budżet, czyli plan finansowy uwzględniający planowane dochody i wydatki na następny rok budżetowy, zapewnia parafii stabilność i umożliwia realizację zadań w przestrzeni budowania komunii, formacji serc i realizacji misji. Budżet jest elementem strategii parafii, która określa jej cele i kierunki działania.

463. Pod koniec roku duszpasterskiego w oparciu o historyczne dane finansowe, analizę trendów, bieżącą sytuację oraz inne czynniki parafialna rada ekonomiczna, której przewodniczy proboszcz, przygotowuje prognozę przychodów i wydatków, a na jej bazie budżet.

Aktualne przychody w budżecie

464. Źródła finansowania parafii:

- a. ofiary składane na tacę, okolicznościowe, celowe, datki ze skarbon, inne ofiary;
- b. środki z budżetu samorządu terytorialnego, z budżetu państwa, z programów unijnych, a także konkursów ogłaszanych przez fundacje;
- c. środki z wynajmu lokali należących do parafii (w tym dla grup działających przy parafii);
- d. dochód z działalności gospodarczej parafii;
- e. pożytki za dzierżawę gruntów;
- f. środki z cmentarzy parafialnych;
- g. fundraising i crowdfunding (metody pozyskiwania funduszy na projekty);
- h. 1,5% podatku dla dzieci mających status OPP,
- i. darowizny na cele kultu religijnego (od podatku można odliczyć darowiznę maksymalnie w wysokości 6% dochodu).

465. Parafie niewydolne finansowo są wspierane przez Wydział Finansowo-Gospodarczy Kurii w ramach procedur opisanych w rozdziale A.2.2.4.

Poszukiwanie nowych źródeł finansowania Kościoła

466. Przyszłość wymaga poszukiwania nowych źródeł finansowania działalności Kościoła. Wzmocnienie ofiarności wiernych zależy od realizacji kultury przejrzystości finansowej i administracyjnej, która jasno ukaże przekazywanie ofiar na cele komunii, formacji i misji. Zwiększenia uwagi wymagają własna działalność gospodarcza parafii oraz współpraca między parafiami (m.in. grupy zakupowe).

467. Wspólnoty działające w parafii partycypują w kosztach utrzymania obiektów, z których korzystają. Miesięczną stawkę tych opłat ustala parafialna rada ekonomiczna, uwzględniając liczebność wspólnoty, częstotliwość i sposób używania pomieszczeń.

Wydatki w budżecie

468. Budżet parafii uwzględnia wydatki na bieżącą działalność i inwestycje, wydatki związane z budowaniem komunii, formacją oraz misją.

469. Z budżetu parafii powinny być opłacane zajęcia, które są kluczowe dla funkcjonowania parafii, a osoby, które są gotowe się ich podjąć, oczekują wynagrodzenia. Prace wykonywane na rzecz parafii mogą być wykonywane także na zasadach wolontariatu. Finansowanie pracowników świeckich parafii pochodzi z funduszu parafii.

470. Wysokość wynagrodzenia powinna być adekwatna do ilości pracy i powinna być podobna do tych, jakie kształtują się na rynku pracy. Ostateczna wysokość wynagrodzenia jest ustalona w wyniku negocjacji pomiędzy stronami, a zakres obowiązków oraz poziom wynagrodzenia określa umowa spisywana przez strony.

471. Osobą z ramienia parafii uprawnioną do zawierania umów z pracownikami jest proboszcz, który zatwierdza warunki umowy w porozumieniu z radą ekonomiczną.

472. Wynagrodzenie za pracę duchownych w parafii określone jest wg poniższych zasad.

a. Na wynagrodzenie wikariusza za posługę w parafii składają się: ofiary z odprawianych Mszy Świętej oraz z wizyty duszpasterskiej (w wysokości procentowej wyznaczonej przez Kurię), z „wypominek”, z wizyt u chorych.

b. Na wynagrodzenie proboszcza składają się: powyższe ofiary oraz wynagrodzenie określone przez Kurię w odrębnym dokumencie.

c. Dodatkową formą wynagrodzenia jest premia zarówno za pracę wikariusza, jak i proboszcza. Warunki przyznawania premii wymagają oddzielnego opracowania.

d. Wynagrodzenie dla rezydenta w parafii ustala proboszcz w porozumieniu z radą ekonomiczną.

473. Parafialna rada ekonomiczna rozeznaje sposoby i źródła finansowania katechezy w parafii. Rodzice katechizowanych uczestniczą w kosztach.

A.4.3. Komunikacja w służbie komunii

474. Komunikacja w parafii uwzględnia dialog między kapłanami, zamieszkującymi w niej osobami konsekrowanymi i świeckimi. Właściwie zorganizowana, w tym pod względem technicznym i przekazywanych treści, jest jednym z filarów budujących komunię w parafii.

475. Parafia korzysta z istniejących już środków komunikacji i rozwija nowe, sprawdzone sposoby przekazywania informacji wykorzystujące technologie cyfrowe. W tym celu posiada oficjalne kanały, w których przekazywane są aktualne, sprawdzone i spójne informacje dotyczące parafii, w tym spraw parafii powiązanych z dekanatem, diecezją i Kościołem powszechnym.

476. Informacje rozpowszechniane w oficjalnych kanałach komunikacji w parafii są akceptowane przez proboszcza i przekazywane z pomocą wyznaczonych przez niego kompetentnych osób świeckich. Budowaniu komunii sprzyjają też nieoficjalne fora komunikacji organizowane przez świeckich, tworzone za wiedzą proboszcza.

A.4.3.1. Dialog w praktyce

477. Proboszcz dba o relacje oraz poprawną komunikację między wszystkimi członkami parafii, zapewnia regularność spotkań, ich otwartość i przejrzystość, pełni rolę animatora i koordynatora, ułatwiając współpracę między różnymi wspólnotami, by ich działania były spójne.

478. Podstawowym wsparciem proboszcza w tym zadaniu jest rada duszpasterska. Proboszcz może utworzyć w parafii grupy robocze, złożone z przedstawicieli różnych stanów Kościoła, które będą zajmować się konkretnymi tematami lub problemami parafii.

479. Proboszcz wraz z radą duszpasterską tworzy „platformę komunikacyjną” (np. grupa/forum online), na której członkowie rady mogliby dzielić się myślami, sugestiami i informacjami. Platforma ta przeznaczona jest tylko dla profesjonalnych kontaktów pomiędzy członkami rady.

480. Proboszcz wyznacza stałe godziny pracy kancelarii parafialnej, by każdy miał możliwość osobistego spotkania. Kancelaria parafialna to miejsce życzliwej rozmowy, przelatającej charakter urzędowy, poprzez organizację przestrzeni (m.in. rodzaju i układu mebli) dla spotkania, słuchania i dialogu. Informacja czasie i miejscu spotkania proboszcza z parafianami jest powszechnie dostępna.

481. Proboszcz we współpracy z radami duszpasterską i ekonomiczną organizuje dostępne dla wszystkich i zachęcające (czyste i ciepłe) miejsce do spotkań przy parafii. Salki mają dostęp do kuchni, toalety i podstawowych sprzętów (np. czajnik). W przypadku braku domu parafialnego można rozważyć udostępnienie nieużywanych pomieszczeń plebanii, takich jak piwnice lub parter, a w przypadku braku takowych rada ekonomiczna nawiązuje kontakt z władzami lokalnymi w celu udostępnienia innych przestrzeni do spotkań. Rada ekonomiczna odpowiada za ustalanie szczegółów korzystania z tych miejsc (np. spisany regulamin dla wspólnot).

482. Proboszcz tworzy przestrzeń do praktykowania dialogu w celu koordynacji życia parafialnego (np. w oparciu o „Rozmowę w Duchu Świętym”) w regularnych spotkaniach wiernych.

A.4.3.2. Media dla zaangażowania wszystkich

483. Jednym z głównych zadań mediów w parafii jest budowanie komunii poprzez informowanie o życiu wspólnoty, zapraszanie do udziału w życiu parafii i do współodpowiedzialności.

484. Obecność w mediach jest wspólnototwórcza. Parafia rozwija obecność w Internecie i mediach społecznościowych, aby lepiej informować, angażować parafian oraz osoby spoza wspólnoty. Proboszcz wybiera osobę odpowiedzialną za media i komunikację zewnętrzną. Jeśli to możliwe, to powołuje zespół ds. mediów i komunikacji. Należy nawiązać współpracę z mediami diecezjalnymi.

485. Parafialny zespół ds. mediów i komunikacji odpowiedzialny jest za redagowanie ogłoszeń i informacji, zwłaszcza w zakresie mediów elektronicznych. Zespół ten dba w pierwszej kolejności o estetykę tych przestrzeni komunikacyjnych i aktualność publikowanych informacji. Informacje zaleca się publikować w minimalistycznej formie. Należy szczególnie zadbać o aktualne zabezpieczenia strony internetowej parafii, tak aby nie wyświetlała się jako strona niebezpieczna, oraz o dostosowanie do wyświetlania na smartfonie. Do udziału szczególnie zachęca się młodzież.

486. Pierwszym źródłem informacji o życiu parafii są parafialne inicjatywy medialne, takie jak: gazetka, strona internetowa czy profil w mediach społecznościowych. Każda parafia zachęcana jest do realizacji tego typu inicjatyw. Ważne, aby treści publikowane na różnych platformach komunikacyjnych nie były ze sobą sprzeczne.

487. Parafia wykorzystuje wszelkie dostępne miejsca w przestrzeni publicznej (zwłaszcza własny potencjał lokalizacyjny – np. elewacje budynków, ogrodzenia), aby dotrzeć do społeczności lokalnej. W miarę możliwości warto także zadbać o umieszczenie tablic informacyjnych na zewnątrz budynków parafialnych, by zapewnić ich stałą dostępność do informacji o wydarzeniach organizowanych przez parafię.

B. Formacja

B.1. Formacja – to, co ważne

488. Formacja to kształtowanie człowieczeństwa według obrazu kochającego nas Boga. Jest ona procesem, drogą, którą prowadzi nas Bóg, pierwszy formujący. Dotyka serca, czyli najgłębszych przekonań, i prowadzi do współdzielenia sposobu życia Jezusa i Jego misji. Jako ochrzczeni pozostajemy uczniami do końca.

B.1.1. Znaki czasu

489. Komunia z Bogiem, gdy przeżywamy ją autentycznie, formuje nas i nadaje nam nowy kształt. Wiara, sakramenty, słowo Boże, spotkania z innymi wierzącymi przemieniają nas. Odkryliśmy, że formacja jest naszym wielkim pragnieniem i że wiele spraw w tej przestrzeni wymaga odnowy.

490. Żyjemy w świecie, w którym edukacja jest łatwo dostępna, zwłaszcza dzięki światu wirtualnemu, który coraz częściej zastępuje nauczycieli. Wiele pytań znajduje szybką odpowiedź, a każdą informację można od razu zweryfikować. Równocześnie widzimy zalew powierzchownych i nieprawdziwych informacji, pod których wpływem się znajdujemy. Dostrzegamy często, że rozpraszamy się banalnymi aktualnościami lub skupiamy się na mnożeniu umiejętności, które są daleko od naszego serca, i nie kształtujemy w sobie postaw według Ewangelii. Dlatego wielką wartością formacji, jaką proponuje Kościół, jest osobowe spotkanie z Bogiem i ludźmi oraz wejście w proces wychowania swych najgłębszych przekonań.

491. W diecezji podejmowanych jest wiele działań formacyjnych. Jednocześnie wydaje się, że większość wierzących nie jest objęta żadną usystematyzowaną formacją. Często formacja jest kilkumiesięcznym epizodem, który nie znajduje kontynuacji. Dla budowania komunii oraz owocnej misji konieczne jest nawrócenie i odnowa formacji.

B.1.2. Odnowa życia

492. Nawrócenie, którego drogi rozeznajemy w pracach synodalnych, oznacza skierowanie wysiłków formacyjnych ku ludzkiemu sercu, czyli kształtowaniu najgłębszych przekonań, w prawdzie i wolności, co prowadzi do przemiany egzystencji. Cechą odnowionej formacji będzie jej współdzielony charakter: prowadzący formację i jej odbiorcy to zarówno duchowni, jak i konsekrowani oraz świeccy, razem, zależnie od rozeznanych potrzeb i możliwości.

493. Ufamy, że nasze nawrócenie nada formacji charakter stałego i spójnego procesu, który będzie obejmował całe chrześcijańskie życie oraz wszystkich należących do wspólnoty Kościoła. Mamy nadzieję, że odnowiona formacja będzie opierać się na przemodłonej i mądrej wizji, zapisanej w stosownych planach, i że będzie realizowana w parafiach i dekanatach, przy wsparciu instytucji diecezjalnych. Wykorzystane zostanie bogactwo różnych charyzmatów. Celem będzie ukształtowanie ucznia-misjonarza.

B.1.3. Duchowe źródła

494. Bóg działa w naszej historii i to spotkanie z Nim jest pierwszym źródłem naszej formacji. Przez wiarę i sakramenty, przez wspólnotę Kościoła i słowo Boże kształtuje On nasze życie. Posyła do nas świadków. Kościół posiada wielkie doświadczenie wychowawcze zapisane w Ewangelii, w tradycji katechumenatu i mistagogii, w historii uniwersytetów i duchowości świętych, w zrozumieniu człowieka i jego celu.

B.1.4. Niezbędne warunki

495. W odnowionej formacji potrzebujemy ciągłego wspólnotowego rozeznawania kierunków, treści i form, odpowiadających na aktualne wyzwania. Dotyczy to przygotowania do sakramentów, formacji rodzin i do służby w Kościele oraz formacji stałej wszystkich ochrzczonych.

496. Potrzebujemy diecezjalnego planu formacji, który obejmie wszystkie osoby, w tym szczególnie pełniące służbę w Kościele. Plan powinien uwzględniać kontekst spodziewanych przemian: zmieniającej się kultury, mediów i technologii, a także nowej struktury odbiorców formacji, gdzie przeważać mogą osoby dorosłe, będące często na początku drogi ucznia. Założenia planu formacji będą podlegały ewaluacji.

497. W realizacji dzieła formacji potrzebujemy wsparcia ze strony instytucji diecezjalnych w postaci kurialnego Wydziału ds. Formacji oraz diecezjalnych ośrodków, szczególnie Centrum Formacji i Misji. Potrzebujemy zaangażowanych parafii, gdyż to ona jest podstawowym miejscem formacji ochrzczonych. Potrzebujemy włączenia w działania formacyjne charyzmatów osób konsekrowanych oraz wspólnot i ruchów, które będą świadkami Jezusa. Ważne jest właściwe wykorzystanie nowych technologii.

498. Potrzebujemy współdzielenia formacji poprzez udział w niej duchownych, konsekrowanych i świeckich, tak aby prowadziła ona do współdzielenia misji.

B.2. Formacja w diecezji

499. Diecezja jako wspólnota Kościoła jest głęboko zaangażowana w formację. Organizuje, prowadzi i ewaluje formację do tych posług i zadań w Kościele, które wymagają jednolitej bazy formacyjnej i na jej terenie powinny być realizowane w jednorodny sposób. Jest to zarówno formacja początkowa, stała, jak i bieżąca – wynikająca z aktualnego programu formacyjnego. Ważną rolę odgrywa też formacja wiernych do rozeznawania wspólnotowego. Diecezja wspiera w dziele formacji dekanaty, parafie, wspólnoty, rodziny, młodzież i poszczególne osoby.

500. Diecezja przygotowuje plan formacyjny wspólny dla wszystkich wierzących, spójny z aktualnym programem duszpasterskim, jak i z całością jej życia.

501. Diecezja tworzy strukturę formacji potrzebną do jej właściwej realizacji, obejmującą zajmujący się formacją Wydział ds. Formacji w Kurii, współpracujące z nim radę i diecezjalne ośrodki formacyjne. W strukturze tej działają kompetentne osoby – duchowni, osoby konsekrowane i świeccy – które zaangażowane są w rozeznawanie, kierowanie, koordynację, animację i ewaluację dzieła formacji.

B.2.1. Wspólnotowe rozeznawanie kierunków i przebiegu formacji

Diecezjalna Rada ds. Formacji

502. Arcybiskup powołuje diecezjalną Radę ds. Formacji. Podstawowym sposobem pracy Rady jest rozeznawanie wspólnotowe. Szczegóły organizacji i funkcjonowania Rady reguluje Statut zatwierdzony przez Arcybiskupa (zał. B.2.1.a).

503. W skład Rady ds. Formacji wchodzi: odpowiedzialni za diecezjalne ośrodki formacyjne, delegaci zgromadzeń zakonnych, katolickich instytucji świeckich prowadzących formację wiernych na terenie diecezji (w tym nauczanie przedszkolne i szkolne) i ruchów kościelnych działających na terenie diecezji oraz prezbiterzy i osoby świeckie o dużym doświadczeniu w prowadzeniu formacji. Skład Rady zatwierdza Arcybiskup.

Zadania diecezjalnej Rady ds. Formacji

504. Diecezjalna Rada ds. Formacji jest ciałem doradczym Wydziału ds. Formacji w zakresie rozeznawania i proponowania kierunków formacji oraz opiniowania działań formacyjnych na terenie diecezji. Rozeznaje ona główne kierunki formacji realizowanej w diecezjalnych ośrodkach formacyjnych, w dekanatach i parafiach oraz wewnątrz różnych charyzmatów, a także konkretne propozycje formacji i przygotowuje wytyczne dla diecezjalnego planu formacyjnego. Propozycje te odpowiadają na bieżące wyzwania oraz aktualne możliwości ich realizacji i stanowią wspólny element formacji w diecezji. Są związane z diecezjalnym programem duszpasterskim. Rada wskazuje jednocześnie na zaktualizowane metody i narzędzia formacji. Rada poddaje ewaluacji realizację diecezjalnego planu formacyjnego.

505. Rada ds. Formacji przekazuje efekty rozeznawania do Wydziału ds. Formacji. Jednocześnie Rada opiniuje dokumenty dotyczące formacji opracowane przez Wydział.

506. Rada ds. Formacji służy pomocą diecezjalnym ośrodkom formacyjnym. Opiniuje opracowywane przez nie treści formacji stałej oraz oferty formacji bieżącej. Opinie te przekazywane są do Wydziału ds. Formacji.

Zespół ds. Formacji Duchownych

507. Arcybiskup powołuje Zespół ds. Formacji Duchownych, wskazując jego członków, oraz czas ich przynależności do gremium. Organizację i funkcjonowanie Zespołu ds. Formacji Duchownych reguluje Statut (zał. B.2.1.b).

508. Podstawowym obszarem pracy Zespołu ds. Formacji Duchownych jest rozpoznawanie bieżących potrzeb i problemów związanych z formacją i posługą kapłanów oraz poszukiwanie i wdrażanie sposobów ich rozwiązania dla lepszego budowania komunii i wypełniania misji.

Rola i kompetencje Zespołu ds. Formacji Duchownych

509. Rolą Zespołu ds. Formacji Duchownych jest dbałość o permanentny rozwój duchowy i ogólnoludzki duchowieństwa. W tym zakresie wspiera on Wydział ds. Formacji (w szczególności Referat ds. Formacji Duchownych) w jego zadaniach i misji.

510. Do kompetencji Zespołu ds. Formacji Duchownych należą:

- a. analiza potrzeb kapłanów i diakonów;
- b. rozeznawanie kierunków formacji stałej i propozycji formacji bieżącej;
- c. troska o ciągłość i integralność formacji;
- d. opiniowanie dokumentów dotyczących formacji przygotowywanych przez Wydział ds. Formacji;
- e. opiniowanie programów formacji stałej oraz oferty formacji bieżącej opracowywanych w diecezjalnych ośrodkach formacyjnych;
- f. udział w realizacji zadań służących wsparciu kapłanów w ich formacji i postudze;
- g. współpraca z innymi strukturami wg potrzeb.

Zasady współpracy i obszary współdziałania diecezjalnej Rady ds. Formacji i Zespołu ds. Formacji Duchownych

511. Rada i Zespół współpracują ze sobą w zakresie rozpoznawania głównych kierunków formacji stałej realizowanej w diecezjalnych ośrodkach formacyjnych oraz konkretnych propozycji formacji bieżącej w diecezji. Troszczą się o ciągłość i integralność formacji wszystkich powołanych, aby w działaniach diecezjalnych widoczna była komplementarność misji.

512. Rada i Zespół, zgodnie z harmonogramem powiązany z kalendarium duszpasterskim przygotowanym przez Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji, spotykają się w celu wspólnego rozeznawania, wymiany doświadczeń, troski o formatorów i powołanych. Częstotliwość spotkań określona jest w Statutach tych organów.

513. Rada i Zespół wspierają duchowo Wydział ds. Formacji przez modlitwę, post i jałmużnę, zgodnie ze wspólnym rozeznaniem.

B.2.2. Treści wspólnego planu formacji

514. Formacja serca i do współdzielenia misji są nowymi kierunkami formacji w stosunku do jej tradycyjnego ujęcia, wynikającymi z prac synodalnych.

515. Potrzeba formacji serca wskazuje na fakt, że tradycyjna formacja opisana powyżej może pozostać formacją zewnętrzną, dającą efekty pozytywnie spostrzegane przez otoczenie, ale pozostawiającą w człowieku „nienawrócone serce”. Celem właściwej formacji jest „przemiana serca”, czyli zakorzenienie się wymienionych wcześniej postaw w najgłębszym „ja” osoby ochrzczonej, co daje solidną, wewnętrzną motywację do wszystkich działań zewnętrznych.

516. Potrzeba formacji do współdzielenia misji wynika bezpośrednio z nakazu misyjnego Jezusa, który skierowany jest do każdego ochrzczonego. Jej celem jest uniknięcie traktowania formacji indywidualistycznie i jako drogi samodoskonalenia się (z koncentracją na zadaniach, a nie na ludziach) – formuje ona do tego, aby zgodnie z osobistym powołaniem podejmować komplementarnie misję razem z innymi, zgodnie z prowadzeniem Ducha.

Diecezjalna propozycja działań formacyjnych

517. Wydział ds. Formacji, na podstawie rozeznania diecezjalnej Rady ds. Formacji i Zespołu ds. Formacji Duchownych, angażując referaty właściwe dla danego obszaru, opracowuje diecezjalny plan formacji, przewidziany na rok lub kilka kolejnych lat, z uwzględnieniem kierunków długofalowych i aktualnych możliwości ich realizacji. Program jest przekazywany przez Wydział diecezjalnym ośrodkom formacyjnym oraz radom duszpasterskim w dekanatach i parafiach. Na poziomie dekanalnym i parafialnym stanowią one wskazówki i pomoc w organizacji formacji, z możliwością ich dostosowywania do lokalnych potrzeb, doświadczeń i zasobów.

518. Diecezjalny plan formacji obowiązujący w danym roku liturgicznym prezentowany jest w ramach Forum Duszpasterskiego (por. A.2.1.4). Zapoznanie z propozycją formacji odbywa się w wymiarze duchowo-intelektualnym (modlitwa, prezentacja, warsztaty).

519. Należy zwrócić uwagę na różnice pomiędzy diecezjalnym programem duszpasterskim a diecezjalnym planem formacji:

1. Diecezjalny program duszpasterski:

- a. przygotowany jest co roku;
- b. opisuje całość działania duszpasterskiego i ewangelizacyjnego diecezji, w zgodzie z powszechnym i krajowym tematem roku duszpasterskiego;
- c. załącznikiem do diecezjalnego programu duszpasterskiego jest kalendarz wydarzeń diecezjalnych.

2. Diecezjalny plan formacji:

- a. przygotowany jest na rok lub kilka kolejnych lat;
- b. opisuje cel i metody formacji w czterech przestrzeniach (wtajemniczenie chrześcijańskie, rodziny, formacja stała wiernych, służba w Kościele);
- c. aktualizowanymi co roku załącznikami do diecezjalnego planu formacji są: oferta formacyjna oraz treści formacyjne wyływające z diecezjalnego programu duszpasterskiego.

520. Przygotowane przez Wydział ds. Formacji dokumenty dotyczące formacji przesyłane są do zaopiniowania przez diecezjalną Radę ds. Formacji i Zespół ds. Formacji Duchownych.

Przygotowanie diecezjalnej propozycji działań formacyjnych

521. Wydział ds. Formacji przygotowuje diecezjalny plan formacji, sięgając do jej duchowych źródeł. Propozycja opracowywana jest w oparciu o podstawy teologiczne, społeczne, socjologiczne i duszpasterskie; określa cele i adresatów propozycji. Zawiera ona wskazówki dotyczące realizacji działań formacyjnych na poziomie diecezji, dekanatu i parafii, obejmując:

- a. szczegółowe elementy proponowanej formacji dla poszczególnych poziomów, w tym elementy wspólne z obszarów komunii i misji;

- b. postawy do wykształcenia na danym poziomie ze wskazaniem etapów pośrednich;
- c. propozycje metod i narzędzi adekwatnych do realizacji wskazanych elementów;
- e. informacje nt. planowanego przebiegu ewaluacji formacji wspólnej i lokalnej w trakcie i po zakończeniu programu;
- f. oferty formacyjne przygotowane przez inne podmioty.

522. Diecezjalny plan formacji realizowany jest przede wszystkim w parafiach, a także w diecezjalnych ośrodkach formacyjnych. Obejmuje on cztery podstawowe przestrzenie:

- a. przygotowanie do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego (por. B.2.2.1);
- b. formację rodzin (por. B.2.2.2);
- c. formację stałą wszystkich wiernych (por. B.2.2.3);
- d. formację do służby w Kościele (por. B.2.2.4).

523. Propozycja działań formacyjnych konstruowana jest w taki sposób, aby uwzględnić różny poziom zaawansowania odbiorców i kształtować wewnętrzną postawę serca odpowiednią dla czterech przestrzeni formacji stałej (por. B.1) oraz postawę współdzielenia misji w Kościele, z uwzględnieniem specyfiki przestrzeni formacji stałej (por. B.1).

524. Propozycje działań formacyjnych każdorazowo tworzone są z uwzględnieniem:

- a. oceny efektów realizacji poprzedniej propozycji formacyjnej lub jej elementów,
- b. oceny skuteczności stosowanych metod i narzędzi formacyjnych,
- c. analizy zauważonych problemów, diagnozy sytuacji oraz opracowania wytycznych mających na celu przezwyciężenie zidentyfikowanych problemów,
- d. sugestii przesyłanych przez dekanaty,
- e. rozeznania przygotowanego wspólnie przez diecezjalną Radę ds. Formacji i Zespół ds. Formacji Duchownych, z uwzględnieniem aktualnych wyzwań i problemów Kościoła.

Zasady współpracy z Wydziałem ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji

525. Wydział ds. Formacji w diecezjalnym planie formacji uwzględnia wskazania dotyczące aktualnych potrzeb w obszarze formacji wynikającej z diecezjalnego programu duszpasterskiego, które przekazywane są przez Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji.

526. Aby wypełnić powierzone zadania, wyznaczeni z obu wydziałów koordynatorzy spotykają się na konsultacjach według określonego w statutach harmonogramu prac.

527. Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji oraz Wydział ds. Formacji przy opracowywaniu propozycji działań formacyjnych zachowują swoje kompetencje:

a. Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji opracowuje diecezjalny program duszpasterski w oparciu o rozeznanie diecezjalnej Rady Duszpasterskiej, do której z urzędu należy przedstawiciel Wydziału ds. Formacji;

b. Wydział ds. Formacji opracowuje wytyczne dla formacji realizowanej w diecezjalnych ośrodkach formacyjnych, zatwierdza ich programy oraz monitoruje i dokonuje ewaluacji ich realizacji. Jednocześnie, na podstawie przestanych przez Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji wskazań, opracowuje propozycje wspólnej formacji realizowanej w diecezji. Ponadto odpowiada on za metodykę formacyjną i wybór osób odpowiedzialnych za formację.

B.2.2.1. Przygotowanie do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego

528. Sakramenty to dane przez Jezusa Chrystusa znaki bliskości Ojca i jedności z Nim przez Syna w Duchu. Są fundamentem chrześcijańskiego życia, bramą i drogą, świętem i codziennością. To wielki skarb Kościoła, który buduje komunię i prowadzi do misji. Bóg w swej bezwarunkowej miłości działa przez sakramenty nawet mimo naszych słabości, lecz by żyć ich uzdrawiającym pięknem oraz przemieniającą siłą, ludzkie serce potrzebuje głębokiej formacji.

529. Obserwuje się, że przyjmowanie sakramentów przestaje być motywowane społecznie. Prosi o nie znacznie mniej ludzi niż w minionych dekadach, są oni jednak bardziej wolni i świadomi w ich przyjmowaniu. Choć zmniejszył się przeciętny poziom rozumienia sakramentów („wiedzy katechetycznej”), to wzrosło pragnienie ich pojmowania. Ta sytuacja umożliwia bardziej osobiste przygotowanie.

530. Zasadniczo przygotowanie do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego odbywa się w parafiach. Gdy w parafii nie ma takiej możliwości, następuje przejście kandydata do sakramentu do ośrodka diecezjalnego (por. rozdział B.2.3.2).

531. Prowadzone w parafiach przygotowanie do sakramentów wymaga nawrócenia formacyjnego i odnowy w:

- a. treści skupionej na duchowej istocie sakramentu, a nie jego formalnych stronach;
- b. języku i formie przekazu, jasnego dla odbiorcy i wspierającego;
- c. zaakcentowaniu doświadczenia wiary, przeżywanego w małych grupach;
- d. pracy zespołu formacyjnego, a nie jednej tylko osoby;
- e. zaangażowaniu parafialnej wspólnoty;
- f. przełamaniu traktowania sakramentów jako „jednorazowej usługi”, z którą nie wiąże się potem codzienne życie i zaangażowanie w Kościół.

532. Potrzebujemy nawrócenia formacyjnego wobec osób, które właśnie przyjęły sakramenty. Zbyt często obydwie strony nie troszczą się więcej o siebie nawzajem. Jesteśmy wezwani do odnowienia w naszych parafiach praktyki mistagogii, czyli wprowadzenia człowieka w życiowe znaczenie tajemnic, które przyjął. Nie chcemy narzekać, że ludzie po

przyjęciu sakramentów znikają z kościołów, lecz w parafiach, dekanatach i diecezji tworzymy przestrzenie, gdzie ludzie będą mogli nimi żyć:

- a. fizyczne miejsca, gdzie dzieci, młodzież i dorośli mogą się spotykać (domy parafialne, sale, kawiarenki itd.);
- b. przestrzenie relacji z ludźmi i z Bogiem (miejsca komunii, jak wspólnoty, grupy, zespoły; miejsca formacji, jak parafialne katechezy, małe grupy);
- c. konkretne przestrzenie misji w parafii (parafialne rady duszpasterskie i ekonomiczne, posługi i zadania, dzieła miłosierdzia, ewangelizacja, tworzenie kultury, odpowiedzialność za komunikację itd.).

533. W formacji kładziemy nacisk na formację serca do współdzielenia misji, co oznacza:

- a. kształtowanie najgłębszego przekonania co do znaczenia przyjmowanego sakramentu, z rozumieniem jego znaczenia, w wolności i radości;
- b. przyjęcie sakramentu jako początek konkretnego zaangażowania w misję Kościoła.

534. Rozeznanie sytuacji osoby proszącej o sakrament stoi u początku każdej drogi formacji do sakramentu. Rozeznania dokonuje duszpasterz w spotkaniu z osobą proszącą o sakrament. Ten czasochłonny proces dokonuje się we współdziałaniu rodziców, zespołu parafialnego i przy wsparciu parafialnej wspólnoty.

535. Sakramenty są dla zewangelizowanych i żyjących przynajmniej zaczątkiem wiary. Zbyt często sakramenty udzielane są „szkolnym klasom”, „grupom wiekowym” czy „potrzebującym zaświadczenia”. Rozeznanie oznacza, że dopuszcza się odroczenie kandydata, który wydaje się jeszcze nieprzygotowany. Należy zapewnić mu drogę dojrzewania i w niej towarzyszyć. W sytuacji słabości naszej misji ewangelizacyjnej zbyt łatwo uznajemy udzielanie sakramentów za ewangelizację. Potrzebujemy zatem także nawrócenia misyjnego.

536. W formacji należy pokazać sens wymagań stawianych przez Kościół. Trzeba jednak unikać języka prawniczego czy ukierunkowanego na zdobywanie umiejętności lub osiągnięcie doskonałości.

537. Formacja nie jest wykładem książkowych treści. Posiada intelektualną głębię, ale dotyczy całego człowieka. Wiąże się z egzystencjalnym doświadczeniem wiary, wspólnoty, dzielenia, słuchania i rozmowy, a przede wszystkim modlitwy. Jest procesem budowania odpowiednich postaw. Sprawy organizacyjne, związane z przygotowaniem uroczystości, mają swe znaczenie, ale nie dominują formacji.

538. Formacja opiera się na zaangażowaniu w osobistą pracę w małej grupie, co pozwala na osobistą akceptację głoszonych treści i jej doświadczenie. Mała grupa formacyjna jest organizowana na poziomie parafii lub wyższym (dekanat, diecezja).

539. Formacja ma wymiar osobisty i wspólnotowy. Wraz z dorastaniem dziecka i budzeniem się jego świadomości, rośnie jego odpowiedzialność, a zmniejsza się odpowiedzialność rodziców i opiekunów.

540. Formacja nie jest dziełem jednej osoby, lecz zespołu. Proboszcz z parafialną radą duszpasterską tworzy zespół parafialny.

541. Formacja wymaga pogłębionej formacji osób formujących – duszpasterzy, rodziców, katechetów, katechistów i wielu innych – nowego przygotowania szafarzy i formatorów jako autentycznych świadków, nie zaś nauczycieli religii. Uwidacznia to wagę kolejnej przestrzeni formacji, rozeznanej przez Synod, a poświęconej formacji do służby w Kościele.

542. Naturalną drogą przygotowania się do sakramentu jest wzrost we wspólnocie, która żyje nim na co dzień. Oznacza to nawrócenie formacyjne całej parafii. Parafia potrzebuje formacji do tego, by sprawę przygotowania i przeżywania sakramentów uznać za swe zadanie i swą radość. Zbyt często liturgia, na której sprawowane są sakramenty, jest unikana przez wielu parafian, choć ma mieć ona wymiar budowania komunii i umocnienia wiary. Duszpasterz przy wsparciu rady duszpasterskiej szuka rozwiązań tego problemu.

543. Kluczową rolę w formacji odgrywa środowisko rówieśnicze przyjazne wierze. Parafia tworzy środowiska rówieśnicze dla osób proszących o sakrament: młode rodziny z dziećmi, dzieci, młodzież, dorośli.

544. Formacja do przyjęcia sakramentu przebiega według jednego planu formacji, przygotowanego przez Wydział ds. Formacji. Wydział przy pomocy praktyków i ekspertów, w tym rodziców, przygotowuje odpowiednie pomoce dla formacji. Parafie korzystają z różnych form przygotowania do sakramentów, pod warunkiem ich zgodności z programem formacyjnym diecezji. Formacja wymaga współpracy parafii w ramach dekanatu i diecezji.

545. Spośród siedmiu sakramentów trzy tworzą drogę wtajemniczenia chrześcijańskiego: chrzest, bierzmowanie i Eucharystia. Formacja do owych sakramentów omówiona jest w kolejności wyznaczonej przez najczęstszą praktykę parafialnego życia: chrzest, Eucharystia, bierzmowanie. Z racji owej praktyki przedstawiona będzie także formacja do sakramentu pokuty i pojednania. Osobny fragment poświęcony będzie przygotowaniu osób dorosłych, co rozeznajemy jako nowe i coraz ważniejsze zadanie.

546. Plan formacji zawiera cztery elementy:

- a. przyjęcie sercem (rozumienie, wybranie) istoty danego sakramentu, czyli jego teologii, z której wynikają kolejne elementy, a bez niej zostaje tylko jałowa praktyka, instrukcje działania i urzędowe wymagania,
- b. kształtowanie postaw uzdalniających do owocnego przyjęcia sakramentu,
- c. kształtowanie postaw wyptywających z przyjęcia sakramentu (często drugi i trzeci element mają wspólne treści).
- d. konkretne sposoby realizacji formacji.

Istota sakramentu chrztu

547. Sakrament chrztu to fundament chrześcijańskiego życia, brama do królestwa Bożego, zanurzenie w śmierci i zmartwychwstaniu Jezusa Chrystusa. Przez chrzest stajemy

się dzieckiem Boga, nowym człowiekiem, częścią Ciała Chrystusa, Kościoła. W ten sposób Kościół staje się miejscem życia, a jego misja osobistą misją ochrzczonego.

Postawy uzdalniające do owocnego przyjęcia sakramentu

548. Wiara jest pierwszą postawą osoby proszącej o chrzest. Polega na uznaniu Jezusa, Syna Bożego, za Pana swego życia i na decyzji przyjęcia Ewangelii o Jego dziele zbawienia. Wyraża się w nawróceniu, nowym sposobie życia, gdzie człowiek odrzuca to, co nieewangeliczne, i angażuje się w realizację przykazania miłości Boga i bliźniego. Wiara u osoby proszącej o chrzest jest początkowa. Będzie się rozwijać dzięki łasce sakramentu.

549. Kształtowanie postawy wiary wychowuje do:

- a. wytworzenia prawdziwego obrazu Boga Ojca, Jezusa Chrystusa i Ducha Świętego, albowiem tylko wtedy można uczciwie zaufać i odpowiedzieć na Boże zaproszenie i wejść w przestrzeń chrztu;
- b. wytworzenia prawdziwego obrazu Kościoła, w którym wiara będzie się umacniać;
- c. wyboru ewangelicznego sposobu życia z wyrzeczeniem się grzechu, aby żyć w łasce Boga, aby zachować w sobie sposób życia nowego człowieka, który jest dzieckiem Boga.

550. Katecheza bezpośrednio poprzedzająca udzielenie chrztu pogłębia rozumienie liturgii i symboli chrzcielnych. Koniecznym elementem formacji jest także przedstawienie dalszej drogi wiary w Boga w konkretnej wspólnotcie Kościoła. Dlatego formacja do przyjęcia sakramentu winna kształtować postawy, które wynikają z tego sakramentu.

Postawy wyływające z przyjęcia chrztu

551. Konieczny jest „katechumenat pochrzcielny”, by łaska sakramentu rozwijała się wraz z naturalnym wzrostem osoby. Obejmuje on czas do rozpoczęcia przygotowania do przyjęcia Komunii Świętej. Dotyczy on rodziców ochrzczonych dzieci i z biegiem lat coraz bardziej samych dzieci.

552. Po przyjęciu chrztu istotne w formacji jest rozwijanie i umacnianie wiary przez przeżywanie w radości i wdzięczności wspólnoty z Ojcem, Synem i Duchem. Dzieje się to przez poznawanie prawdy wiary i pogłębianie ducha modlitwy osobistej i rodzinnej oraz przez uczestniczenie w liturgicznym życiu Kościoła. Budzi to pragnienie przyjęcia kolejnych sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego, szczególnie Eucharystii, i pozwala się do nich w naturalny sposób zbliżyć.

553. Ważną rolę w formacji po przyjęciu chrztu odgrywa również czynne uczestnictwo we wspólnotcie Kościoła, którą tworzą najpierw osoby najbliższe dziecku, zwykle rodzice, rodzeństwo, często inni członkowie rodziny. Przeżywanie dobrych relacji w rodzinie będzie pierwszą szkołą Kościoła. Ważne jest przypominanie, że także w rodzinach niepełnych, zranionych odejściem jednego z jej członków, tam, gdzie dziecko wychowuje także partner rodzica zamiast rodzica naturalnego, tworzenie wspólnoty otwartej na Boga i drugiego człowieka jest możliwe. Obok rodziny budujące jest także zaangażowanie w życie

wspólnoty parafialnej. Ponadto istotne jest wzrastanie w dobru i wybieranie go w wolności, uczenie się działania pod natchnieniem Ducha Świętego i w jego darach.

Konkretne sposoby realizacji formacji do chrztu dzieci

554. W naszych parafiach większość osób przyjmujących chrzest to dzieci, niezdolne do świadomego przeżycia tego aktu. Ta starożytna praktyka uzasadniona jest przez działanie samego Boga w ochrzczonego człowieka.

555. O chrzest dzieci proszą ich rodzice i opiekunowie. Są głównymi uczestnikami formacji do chrztu dzieci i kształtują odpowiednie postawy najpierw w sobie. Dziecko wierzy ich wiarą, a na drogę formacji wchodzi stopniowo.

556. Dziś prośba o chrzest nie jest to decyzją oczywistą, wspartą tradycją i przykładem otoczenia. Dlatego domaga się uważnej, radosnej i wdzięcznej odpowiedzi Kościoła i jej wspierania, tak aby rodzice w kolejnych latach towarzyszyli owocnie swoim dzieciom w wierze. Ze strony rodziców oraz chrzestnych domaga się to podjęcia odpowiedzialności za rozwijanie wiary dziecka. Chrzest dziecka staje się szansą ożywienia świadomej i zaangażowanej wiary rodziny.

557. Duchowa i społeczna sytuacja rodzin jest bardzo zróżnicowana. O chrzest proszą rodzice z rodzin pełnych i takich, w których jednego z rodziców brakuje. Prośby o chrzest mogą być różnie motywowane. Dlatego w pierwszej kolejności duszpasterz w osobistej rozmowie z rodzicami poświęca czas na zrozumienie intencji i motywacji proszącego i rozeznanie kondycji ich wiary. Rozmowa nie powinna mieć charakteru urzędowego, lecz duszpasterski, na co wpływ ma także miejsce i czas spotkania. Odpowiednie rozeznanie pozwoli na lepsze wyjaśnienie, czym chrzest jest, i ustalenie, czy proszący zdaje sobie sprawę, o co prosi. Rozmowa pozwoli określić, czy i jakie dodatkowe spotkanie jest potrzebne. Po pierwszym spotkaniu rodzice mogą też potrzebować czasu na podjęcie ostatecznej decyzji.

558. Duszpasterz powinien mieć moralną pewność, że dziecko będzie wychowywane w wierze i otrzyma w środowisku rodzinnym właściwy przykład postępowania zgodnego z wiarą.

559. Oprócz początkowych spotkań indywidualnych organizowane jest spotkanie grupy rodziców, podczas których podzielią się z duszpasterzem pytaniami co do wiary i sakramentu, jak i pytaniami praktycznymi.

560. Po wstępnym rozeznaniu rodzice wchodzi na drogę formacji zgodnie z diecezjalnym planem formacji. Jej elementem jest katecheza przedchrzcielna. Ma ona formę świadectwa, warsztatów, konferencji lub agapy. W jej ramach odbywają się spotkania z rodzicami, którzy ochrzcili swoje dzieci i dają świadectwo przeżywania rzeczywistości chrztu oraz służą swoim doświadczeniem. Odwołanie się do istniejących przykładów wzajemnej miłości, solidarności i wsparcia jest zwłaszcza dla młodszych rodziców inspiracją i pomocą.

561. W razie rozeznania niewłaściwej motywacji i stwierdzenia niewystarczającej wiary u rodziców, a tym bardziej gdy osobiste życie rodziców stoi w wyraźnej sprzeczności z Ewangelią, droga do chrztu dziecka nie zostaje zamknięta, ale wymaga wydłużenia.

Rodzice, którzy będąc ochrzczeni w Kościele, żyją ze sobą bez związku małżeńskiego, a nie mają przeszkód w jego zawarciu, budzą wątpliwości co do właściwego rozumienia znaczenia chrztu w życiu człowieka. Wówczas potrzebne jest im cierpliwe towarzyszenie wspólnoty Kościoła w drodze do osobistego spotkania z Jezusem Chrystusem. Jedną z form tego towarzyszenia są dekanalne lub diecezjalne katechezy kerygmatyczne. Rodzice żyjący w związkach niesakramentalnych korzystają z katechezy na temat ich możliwości życia w komunii z Bogiem.

562. Przygotowanie rodziców chrzestnych wymaga osobnego spotkania i stosownej uwagi.

563. Kluczowym elementem „nawrócenia formacyjnego” jest mistagogia. Parafia tworzy przestrzeń do życia wiarą zrodzoną z przyjętego sakramentu:

a. Zaproszenie na Mszę niedzielną. Obecność dzieci może być tam radością całej wspólnoty, ale wymaga to przygotowania jej przebiegu, homilii, fizycznej przestrzeni dla rodziców z dziećmi, a także budowania wrażliwości zgromadzenia liturgicznego, by ochrzczone dzieci i ich rodzice czuli się przyjęci, nawet jeżeli czasem wiąże się to z przejściowymi niedogodnościami.

b. Rekolekcje, dni poświęcone rodzinom z dziećmi.

c. Kwartalne spotkania mistagogiczne dla rodziców i dzieci, z modlitwą przed Najświętszym Sakramentem, dzieleniem się słowem Bożym w małej grupie oraz spotkanie przy stole w ramach symbolicznej agapy. Owocem spotkań mistagogicznych jest zbudowanie w rodzicach przekonania, że są integralną częścią parafii i że w ich zadaniu przekazywania wiary dzieciom nie pozostają sami, ale mają poważne wsparcie, na różnych poziomach, we wspólnocie parafialnej.

d. Błogosławieństwo dzieci rocznych organizowane w ramach integrowania rodziców ze wspólnotą parafialną. Obrzęd błogosławieństwa dzieci urodzonych i ochrzczonych w mijającym roku kalendarzowym ma miejsce w Niedzielę Świętej Rodziny lub w święto Świętych Młodzianków obchodzone 28 grudnia.

e. Coroczne święta Wielkiej Nocy – to okazja dla rodziców, aby wprowadzać dzieci w rozumienie chrztu, przez uczestniczenie w liturgii.

f. Inne, pozaliturgiczne propozycje dla rodziców i dzieci, od spotkań dla rodziców i dzieci w budynkach parafialnych po wakacyjne wyjazdy rodzinne, organizowane przez parafię i struktury pozaparafialne (np. pielgrzymka na Jasną Górę, duszpaństwa specjalistyczne, postakademickie).

Istota sakramentu spowiedzi

564. Sakrament pokuty i pojednania uzdrawia życie człowieka. To spotkanie z kochającym i miłosiernym Ojcem, który przez Chrystusa w Duchu Świętym, przez działanie Kościoła, dokonuje pojednania ze sobą grzesznika. Spowiedź przynosi także pojednanie ze wspólnotą Kościoła, z innymi i samym sobą, lecząc rany zadane przez grzech. Jest duchowym zmartwychwstaniem, ożywieniem życia Kościoła, powrotem do darów chrztu.

565. Spowiedź służy dobru dziecka. Ma ono w sobie naturalną wrażliwość na dobro i na zło, może ocenić swoje zachowanie jako przynoszące radość lub raniące. Ma także pragnienie i szczerą gotowość do opowiadania się za tym, co dobre. W sakramencie pokuty i pojednania może otrzymać pocieszenie i właściwe dla swojego wieku wsparcie. Sakrament ma także rolę pedagogiczną, przygotowuje dziecko do konsekwentnego życia według wartości ewangelicznych oraz wiąże dobre działanie z miłością do Pana Jezusa.

566. W naszych parafiach przygotowanie do tego sakramentu połączone jest z przygotowaniem do sakramentu Eucharystii i przyjęcia I Komunii Świętej. Spowiedź jest osobnym sakramentem, a nie dodatkiem do I Komunii Świętej. Równocześnie oba sakramenty są ze sobą związane, bez pojednania z Bogiem bowiem nie będzie możliwe uczciwe przyjęcie I Komunii Świętej.

Postawy uzdalniające do owocnego przyjęcia sakramentu

567. Spowiedź jest aktem wolności i ta wolność powinna być zagwarantowana dziecku. Oznacza to dla dziecka, a najpierw dla jego rodziców, właściwe rozumienie i przeżywanie sakramentów spowiedzi i Eucharystii oraz wiary w ogóle. W związku z tym formacja do sakramentu pokuty i pojednania dotyczy zarówno dzieci, jak i ich rodziców i opiekunów.

568. Postawy kształtowane w przygotowaniu do sakramentu spowiedzi:

a. Ufna relacja do Boga, która jest relacją dziecka do kochającego Ojca. Wiąże się z tym właściwy obraz Boga, który jest Miłością i kocha sprawiedliwość.

b. Używanie i kształtowanie sumienia, czyli odróżniania dobra od zła i wyboru tego pierwszego. Wiąże się z tym przeprowadzanie prostego rachunku sumienia jako modlitwy, dialogu z Bogiem, gdzie obecny jest najpierw element wdzięczności za dobro dokonane przez Boga i gdzie wyraźne jest przekonanie o niszczącej mocy grzechu, który należy odrzucić. Sumienie prowadzi do serdecznego żalu za grzechy, daje pokorę i odważnie prowadzi do nawrócenia.

c. Żywa świadomość, że grzech nie jest czysto prywatną sprawą, gdyż zadaje rany także innym. Wiąże się z tym rozumienie potrzeby wyznania grzechu przed kapłanem Kościoła oraz przekonanie o pięknie łaski uświęcającej. Budzi to radość ze spowiedzi jako oczekiwanego odrodzenia i nowego początku.

569. Koniecznym elementem formacji jest przedstawienie dalszej drogi wiary w Boga w konkretnej wspólnocie Kościoła. Dlatego formacja do przyjęcia sakramentu winna kształtować już te postawy, które wynikają z tego sakramentu.

Postawy wyływające z przyjęcia

570. Formacja dzieci do sakramentu spowiedzi kształtuje postawy wynikające z jego przyjęcia. To zjednoczenie z Bogiem i Jego Kościołem, które daje radość i pogodę ducha. Pozwala uroczyście przeżyć pierwsze przyjęcie Komunii Świętej w Eucharystii. Ta jedność jest umacniania przez modlitwę i czyny, a także regularne życie sakramentami, szczególnie spowiedzią i Eucharystią, w perspektywie przyjęcia za kilka lat trzeciego sakramentu wtajemniczenia chrześcijańskiego, czyli bierzmowania.

571. Drugą kształtowaną postawą jest nowe życie człowieka pojednanego z Bogiem. Pomaga w tym postanowienie poprawy, rozumiane nie jako obietnica niepopetnienia grzechu, lecz jako decyzja zrobienia wszystkiego, by grzechu w przyszłości uniknąć. Wiąże się z tym dążenie do zadośćuczynienia i próby naprawy rany zadanej przez grzech, aby uniknąć rozumienia spowiedzi jako zrzucenia z siebie odpowiedzialności za grzech. Przystępowanie do spowiedzi prowadzi do przemiany życia i zerwania z grzechem. Wyraża się w podjęciu na nowo misji w Kościele i zadań pośród bliźnich.

Konkretne sposoby realizacji formacji do spowiedzi dzieci

572. Formacja dzieci i ich rodziców do sakramentu pokuty i pojednania wymaga osobnego podejścia, realizowanego równocześnie z formacją eucharystyczną.

573. Pierwsze doświadczenia dzieci mają ogromne znaczenie dla kontynuacji przystępowania do tego sakramentu i w ogóle dla życia wiarą w Kościele. Korzystając m.in. z doświadczeń psychologii i pedagogiki, parafia tworzy przestrzeń spowiedzi, w której dziecko zwierzające się ze swoich intymnych tajemnic będzie czuło się bezpiecznie.

574. Wszyscy zaangażowani w spowiedź dzieci przechodzą odpowiednią formację, aby zadbać o dobro dzieci. Księża jako szafarze sakramentu spowiedzi przechodzą formację, aby wesprzeć i ocenić wyznanie dziecka w sposób właściwy dla jego wieku i dojrzałości, szczególnie gdy mają do czynienia z dziećmi ze specjalnymi potrzebami. Wydział ds. Formacji wspierany jest w organizacji teź formacji przez grono ekspertów i praktyków oddanych duszpasterstwo dzieci.

575. Na początku roku katechetycznego, w którym dzieci przystąpią do pierwszej spowiedzi, duszpasterze i katecheci spotykają się z rodzicami, aby omówić program formacji i jego lokalne zastosowanie. Jest to czas na rozmowę, zadawanie pytań, rozeznania programu przygotowań, w tym tekstów zawierających rachunki sumienia. Spotkania dotyczą przede wszystkim istoty sakramentu. Sprawy organizacyjne stanowią uzupełnienie. Sens sakramentu wyjaśnia szafarz, ale także rodzice i wychowawcy, którym dzieci ufają.

576. Warunkiem formacji do spowiedzi jest dostępność dobrych rachunków sumienia, dostosowanych do wieku dziecka. W centrum rachunku sumienia stoi relacja miłości Boga, drugiego człowieka (w tym wspólnoty Kościoła), samego siebie.

577. Rodzice jako pierwsi wprowadzają dziecko w modlitwę rachunkiem sumienia, wyjaśniają mu zasady życia według Ewangelii i towarzyszą w ocenie własnego życia według słowa Bożego. Przygotowanie do spowiedzi uwzględnia doświadczenie wiary, ożywione uczestnictwem we Mszy jeszcze przed pierwszym przyjęciem Komunii Świętej. Rodzice są wspierani przez proboszcza i katechetów oraz wskazane lub przygotowane przez Archidiecezję materiały.

578. Wspólnota parafialna wspiera dzieci przez modlitwę (np. poprzez modlitewną adopcję kandydatów).

579. Dzieci mają wolność w wyborze kapłana, u którego będą się spowiadać, i poznają go wcześniej. Dzieci ze specjalnymi potrzebami spowiadane są przez uprzednio przygotowanych do tego kapłanów.

580. Pierwsza spowiedź ma oprawę podkreślającą jej duchowe znaczenie. Może przebiegać w formie wspólnotowej celebracji liturgicznej z homilią i z indywidualną spowiedzią. Odbywa się w Wielkim Poście lub miesiąc przed uroczystością I Komunii Świętej, druga odpowiednio przed uroczystością, ale tak, by nie zeszała na drugi plan.

581. Podczas tych pierwszych spowiedzi dzieci należy zadbać o atmosferę wyciszenia, rozdzielając w razie potrzeby grupę dzieci i rodziców na mniejsze grupy, aby zmniejszyć ryzyko zamieszania.

582. Konfesjonał jest właściwą przestrzenią do przeżycia spowiedzi. Prowadzący formację zapoznają dzieci z konfesjonałem, by te mogły się z nim oswoić i zrozumieć jego znaczenie. Coraz więcej parafii posiada konfesjonały pozwalające na bezpieczną, dyskretną rozmowę w godnym i przyjaznym środowisku.

583. Formacja do pierwszej spowiedzi ma w perspektywie całe ludzkie życie. Po pierwszej spowiedzi parafialna wspólnota stwarza przestrzeń dla dalszego życia tym sakramentem. Dobrą praktyką jest spowiedź pierwszopiątkowa w ramach dziewięciu pierwszych piątków miesiąca oraz organizacja szczególnych godzin spowiedzi dla dzieci w ramach rekolekcji parafialnych, spowiedzi pierwszopiątkowej i innych znaczących wydarzeń parafialnych.

Istota sakramentu Eucharystii

584. Eucharystia to źródło i szczyt życia chrześcijańskiego (por. KK 11, KKK 1324). Do niej zmierzają inne sakramenty, pełny udział w niej jest właściwym dopełnieniem chrześcijańskiego wtajemniczenia (por. KKK 1322). To obecność Przyjaciela, Ukrzyżowanego i Zmartwychwstałego, Jego Ofiara i Uczta, w które jako wspólnota Kościoła wchodzimy przez słuchanie słowa Bożego i karmienie się Jego Ciałem, Chlebem Życia.

585. Formacja do przyjęcia I Komunii Świętej dotyczy dzieci, ale jest współdzielona przez ich rodziców.

Postawy uzdalniające do owocnego przyjęcia Komunii w sakramencie Eucharystii

586. Formacja dzieci do udziału w Eucharystii z przyjęciem po raz pierwszy Komunii Świętej kształtuje następujące postawy:

- a. Postawienie w centralnym miejscu Chrystusa, przeżywanego jako Przyjaciela, w uroczystości I Komunii Świętej i w ogóle w życiu. Oznacza to żywą wiarę w obecność Jezusa pod postaciami chleba i wina. Dla dziecka to pierwszy moment, gdy może świadomie i w wolny sposób Go wybrać. Wiara zawiera dziecięcą radość z tego, że jesteśmy dziećmi Bożymi, obdarzeni Jego miłością. On wspiera nas w naszych wyborach, decyzjach i pytaniach. Sprawia, że nie jesteśmy sami.
- b. Pojmowanie siebie – swej duszy, ducha i ciała – jako świątyni Boga, o której piękno i czystość należy się troszczyć.
- c. Komunia z siostrami i braćmi, którzy karmią się tym samym Ciałem Jezusa. To początek współdzielenia misji Kościoła.

587. Konieczne jest formacja, która ukaże Eucharystię jako drogę całego życia. Komunia Święta nie powinna być kojarzona z jednorazowym wydarzeniem, gdyż jest ona Chlebem na każdy dzień Życie chrześcijańskie, bogate w różne duchowości i pobożności, jest ściśle eucharystyczne, nawet jeżeli nie zawsze możliwe będzie przyjęcie Ciała i Krwi Pańskiej. Ciągłe możemy celebrować radość z obecności Przyjaciela, ciągle mamy za co dziękować, ciągle potrzebujemy Jego bliskości.

Postawy wyływające z przyjęcia Komunii w sakramencie Eucharystii

588. Formacja kształtuje następujące postawy, które związane są z uczestnictwem w Eucharystii:

- a. Pogłębienie intymnego zaufania do Boga, który karmi nas w drodze przez życie. Ta wiara rodzi nadzieję, która zawieść nie może, i umacnia wdzięczność. Dzięki niej dziecko uczy się dostrzegać działanie Boga w osobistym życiu i w świecie. Pogłębia wiarę przez kolejne przyjęcia Komunii Świętej. Zaczyna uważniej słuchać słowa Bożego i angażować się liturgiczny rytm tygodnia i roku, w którym wiele symboli jest dla dzieci ciekawych i zrozumiałych. Odkrywa, że jako dziecko Boga ma do Niego bezpośredni dostęp i może modlić się samo. Troszczy się o to, by tej jedności nie utracić i ciągle żyć w łasce.
- b. Pogłębienie komunii z innymi ludźmi w Kościele. Obecność eucharystycznego Jezusa w sercu prowadzi do tego, by oddawać życie za swoich przyjaciół.
- c. Odpowiedzialność za świat, która pokonuje egoizm. Z Mszy Świętej rodzi się misja, postanie w codzienność, aby inni ludzie także stali się rodziną Jezusa. Szczególnie dotyczy to ludzi ubogich, zranionych przez życie, głodnym powszedniego chleba fizycznego i duchowego.

Konkretne sposoby realizacji formacji

589. Formacja dzieci do uczestnictwa w Eucharystii wymaga wrażliwego towarzyszenia w czasie przybliżania się do tej tajemnicy oraz wyjaśnienia jej sensu i konsekwencji. Nie powinna być przeładowana intelektualnymi wykładami ani nadmiernym uczestnictwem w niezrozumiałych dla dzieci nabożeństwach dla dorosłych.

590. Należy docenić rodzącą się wolność dziecka, jego świadomość i pragnienia. Wraz z przygotowaniem do pierwszej spowiedzi formacja eucharystyczna jest momentem, gdy dziecko staje się bohaterem swej własnej duchowej historii. W wieku 9–10 lat dziecko w elementarny sposób rozumie znaczenie Eucharystii i może przyjąć ten sakrament z wiarą adekwatną do wieku. Nie wyklucza to praktyki wcześniejszej Komunii Świętej, po uprzednim rozeznaniu duszpasterza i przy odpowiedniemu zaangażowaniu rodziców.

591. W formacji dzieci do Eucharystii wciąż kluczowa jest rola rodziców, którzy mogą wiarę umocnić lub zniweczyć. Wyrażają pragnienie, aby ich dziecko uczestniczyło w Eucharystii, tworzą w rodzinie podstawowe środowisko formacji. Postawą potwierdzającą ich motywację prośby o Komunię Świętą dzieci jest udział w życiu własnej wspólnoty parafialnej, szczególnie regularny udział w niedzielnej Eucharystii. Jako pierwsi formatorzy uczestniczą w spotkaniach dla dzieci i rodziców i je współprowadzą.

592. Wiele zależy od współpracy rodziców i duszpasterzy, ta zaś umacniana jest przez wzajemne relacje, spotkania, odwiedziny. Duszpasterze są wrażliwi na wszelkie nieregularne sytuacje rodziców.

593. Najlepszym sposobem formacji jest wejście w eucharystyczne i wspólnotowe życie parafii. Dzieci i rodzice mogą podejmować proste zadania liturgiczne, jak postęga ministrancka. Udział w katechezie szkolnej wspomaga formację dzieci poprzez przekaz wymaganej wiedzy.

594. Prośba o udział w Eucharystii z przyjęciem Komunii powinna zostać zadeklarowana przed rozpoczęciem oficjalnego rocznego cyklu przygotowania dzieci do I Komunii Świętej.

595. Przygotowanie rodziców opiera się na ich udziale w czterech dłuższych (lub ośmiu krótszych) spotkaniach w formie warsztatów, świadectw, rekolekcji, agapy oraz konferencji, które poruszają tematy: kerygmatu, wychowania dziecka i życia małżeńskiego, spowiedzi i Eucharystii. Elementem formacji są spotkania w małych grupach lub indywidualne w różnych terminach.

596. Zewnętrzne przygotowania nie mogą przestaniać duchowego sensu uroczystości. Liturgia przebiega tak, aby uszanować tajemnicę obecności Jezusa w sercu dziecka. Sposób celebracji ułatwia radosne dziękczynienie Bogu i umacnia pragnienie życia Ciałem Jezusa. Powitania i podziękowania są możliwie skromne. Dzieci nie są wystawione na rozproszenie i stres poprzez pełnienie funkcji liturgicznych, jak czytanie czy śpiew. Homilia ma prosty, lecz nie infantylny przekaz, dostosowany zarówno do dzieci, jak i dorosłych. Ważnym elementem jest krótka, osobista modlitwa dziękczynna po przyjęciu Komunii.

597. Po pierwszej Eucharystii z przyjęciem Komunii Świętej dalej trwa formacja eucharystyczna. Akcent leży na regularnym uczestnictwie dzieci w niedzielnej Eucharystii i comiesięcznej spowiedzi. Swoje znaczenie mają tzw. biały tydzień i pielgrzymki. Istotniejsze jest budowanie przestrzeni wiary w rodzinach oraz odpowiednich grup w parafiach.

Istota sakramentu bierzmowania

598. Sakrament bierzmowania jest trzecim obok chrztu i Eucharystii sakramentem inicjacji chrześcijańskiej. W życiu wspólnoty Kościoła i osoby przyjmującej go stanowi uaktualnienie daru Pięćdziesiątnicy. Pozwala na owocne przyjęcie darów Ducha Świętego i uzdalnia do służby tymi darami we wspólnocie Kościoła. Charakteryzuje się przez postawę „bardziej”. Prowadzi do wzrostu i pogłębienia łaski chrzcielnej.

Postawy uzdalniające do owocnego przyjęcia sakramentu bierzmowania

599. Postawy do kształtowania:

- a. Przyjęcie bierzmowania w sytuacji wolności osoby. To decyzja kandydata do sakramentu, coraz rzadziej jest to decyzja rodziców. Człowiek staje się jeszcze bardziej przyjacielem Jezusa. Wolny wybór potrzebuje umocnienia i właściwej motywacji, a także gotowości do konsekwentnego życia wybraną wiarą i odpowiedzialności za duchowe życie.

- b. Rozumność wiary, młoda mądrość, która pozwala na świadomy wybór Jezusa i znaczenie sakramentu.
- c. Pogłębienie wiary jako osobistego zaufania Bogu.
- d. Otwartość na Ducha Świętego i Jego dary oraz natchnienia.
- e. Pragnienie życia wewnątrz wspólnoty Kościoła i jasny zamiar zaangażowania się w jego misję. Gotowość do wyjścia poza siebie i dawania siebie innym.

600. Koniecznym elementem formacji jest przedstawienie dalszej drogi wiary w Boga w konkretnej wspólnocie Kościoła. Dlatego formacja do przyjęcia sakramentu bierzmowania winna kształtować postawy, które wynikają z tego sakramentu.

Postawy wyływające z przyjęcia sakramentu bierzmowania

601. W postawie młodzieży opuszczającej przestrzeń Kościoła po otrzymaniu bierzmowania – sakramentu, którego celem jest większa jedność z Kościołem – uwidacznia się problem formacji do sakramentów. Ma być „więcej”, a najczęściej jest mniej. Formacja do przyjęcia sakramentu koniecznie obejmuje wychowanie do dalszego życia mocą bierzmowania, a parafia, dekanat i diecezja tworzą przestrzeń, w których młodzi mogą realizować otrzymane dary.

602. Postawy wyływające z przyjęcia sakramentu bierzmowania:

- a. Życie w Duchu Świętym, dające radość, mądrość i siłę.
- b. Jeszcze większe upodobnienie do Jezusa Chrystusa, z którym bierzmowany dzieli myśli, wolę i uczucia.
- c. Jeszcze większa więź z Kościołem i aktywne włączenie się w życie wspólnoty, na poziomie parafialnym i diecezjalnym. Bierzmowany znajduje w Kościele swe miejsce i staje się świadkiem Chrystusa, apostołem wiary w świecie, szczególnie wśród rówieśników. Jest obdarzany zaufaniem przez duszpasterzy i podejmuje odpowiedzialność za pewne dzieła.
- d. Wejście w dorosłość, kolejny etap rozeznawania swego powołania, aby dzięki darom Ducha w niedalekiej przyszłości podjąć dobre wybory, w oddaniu Jezusowi w nauce, pracy, założeniu rodziny, służbie w Kościele i w społeczeństwie. Dojrzenie do człowieczeństwa na miarę Jezusa.

Konkretne sposoby realizacji formacji do bierzmowania młodzieży

603. Formacja dotyczy najpierw samych kandydatów, a w znacznie mniejszym stopniu ich rodziców. Dla obu tych grup istnieją propozycje formacyjne.

604. Bezpośrednie przygotowanie do bierzmowania rozpoczyna się zasadniczo w 8. klasie szkoły podstawowej. Czas udzielania bierzmowania dobrze łączy się z czasem dojrzałych wyborów, o których zaczyna się myśleć w szkole średniej. Sakrament nie może być udzielany zbyt wcześnie, gdy kandydatom brakuje wymaganych postaw, jednak w uzasadnionych sytuacjach, gdy kandydaci wykazują odpowiednią dojrzałość, można im udzielić sakramentu bierzmowania w młodszym wieku. Niewłaściwą motywacją ustalania wieku bierzmowania jest przekonanie, że należy udzielić bierzmowania, dopóki młodzież jest

jeszcze obecna w parafii – z ukrytym założeniem, że potem jej nie będzie. Inną niewłaściwą motywacją jest przekonanie, że należy bierzmować wszystkich niezależnie od ich pragnienia i przygotowania dla większej liczby kandydatów podczas uroczystej celebracji. Duszpasterze powinni godzić się na mniejsze liczby bierzmowanych w parafii.

605. Rozeznanie wiary i motywacji kandydata w ramach indywidualnego spotkania jest kluczowe dla wejścia w formację. Dorośli kandydaci formują się według osobnego programu. Kandydaci, którzy nie uczestniczą w katechezie szkolnej, przechodzą w parafii dodatkową drogę formacji.

606. Proces przygotowania do bierzmowania trwa co najmniej 10 miesięcy. Wytyczne dla przygotowania do bierzmowania w parafii zawiera diecezjalny plan formacji.

607. Kandydat ma prawo wybrać miejsce przygotowania za zgodą swojego proboszcza. Dla uniknięcia konfliktów konieczne jest porozumienie duszpasterzy.

608. Przygotowanie do bierzmowania w Archidiecezji Wrocławskiej ma jednolity charakter według diecezjalnego planu formacji. Pierwszym miejscem formacji jest parafia, w uzasadnionych przypadkach ośrodki w dekanatach lub diecezji. Istotną rolę odgrywają dekanalni koordynatorzy formacji i inicjatywy Diecezjalnego Duszpasterstwa Młodzieży.

609. Formacja jest dziełem wspólnotowym. Parafialna wspólnota rozeznaje swój udział w formacji, przynajmniej przez wsparcie modlitwą kandydatów do bierzmowania. Formacja prowadzona jest przez zespół pod przewodnictwem duszpasterza, w którym ważną rolę gra młodzież. Synod postuluje formowanie tzw. „towarzyszów drogi”, czyli osób, które będą wspierać kandydatów na drodze przygotowania do bierzmowania.

610. Formacja zmierza do tego, by kandydaci do bierzmowania stali się niebawem animatorami dla swoich młodszych kolegów.

611. W ramach formacji do bierzmowania ukazywane jest bogactwo Kościoła w różnorodności duchowości, wspólnot, dzieł miłosierdzia, piękna kultury.

612. Istotnymi elementami procesu przygotowania do przyjęcia sakramentu bierzmowania są:

- a. złożenie osobistej prośby o włączenie do grona kandydatów do bierzmowania;
- b. przedstawienie kandydatów do bierzmowania wspólnocie parafialnej podczas wybranej uroczystej Mszy Świętej niedzielnej połączone z indywidualnym błogostawieństwem proboszcza;
- c. zaangażowanie w spotkania w małych grup, których animatorami są odpowiednio przygotowani świeccy;
- d. momenty modlitwy słowem Bożym i adoracja;
- e. katechezy kerygmatyczne, obejmujące podstawowe prawa życia duchowego, które prowadzą do przyjęcia Jezusa jako Pana i Zbawiciela;
- f. ewangelizacyjne rekolekcje wyjazdowe organizowane przez wspólnoty z diecezji w różnych terminach;

- g. skrutynia z duszpasterzem na podsumowanie formacji;
- h. spowiedź święta, dobrze przygotowana i uroczystie przeżyta, z odpowiednią liczbą spowiedników, których młodzież może wybrać;
- i. czuwanie modlitewne przed przyjęciem sakramentu bierzmowania, razem z parafialną wspólnotą;
- j. w miarę możliwości spotkanie formacyjne z biskupem, który będzie udzielał sakramentu.

613. Dobrą praktyką jest uczestnictwo kandydatów w Mszy krzyżma, kiedy biskup poświęca krzyżmo święte używane potem do bierzmowania.

614. Bezpośrednio przed Eucharystią, podczas której udzielane jest bierzmowanie, dobrą praktyką jest adoracja Najświętszego Sakramentu. Sama uroczystość przebiega w skupieniu na działaniu Boga, z odpowiednim umiarem w powitaniach i podziękowaniach wobec ludzi.

615. Sakrament udzielany jest w parafiach nawet przy małej liczbie kandydatów. Ma on budować parafialną wspólnotę. W uzasadnionych przypadkach udzielany jest młodzieży z kilku parafii, ale w takim duchu, by umacniane były wszystkie parafialne wspólnoty.

616. Bierzmowanie jest początkiem pogłębionego zaangażowania w wiarę i życie Kościoła. Przez całą formację i podczas samej uroczystości powinna wybrzmiewać konieczność kontynuacji wzrostu w dojrzałości. Parafia i diecezja przygotowują przestrzenie dla realizacji misji.

Formacja do sakramentów wtajemniczenia dorosłych

617. Ci, którzy spotkali Jezusa jako dorośli i odpowiadają wiarą na Jego zaproszenie, przyjmują w ramach jednej liturgii trzy sakramenty wtajemniczenia: chrzest, bierzmowanie i Eucharystię. Te sakramenty obejmują całe ich życie, włączają we wspólnotę Ojca i Syna i Ducha w Kościele. Osoby dorosłe, które wcześniej przyjęły część sakramentów wtajemniczenia, są prowadzone odpowiednio do potrzeb.

618. Zmieniające się postawy religijne mieszkańców Archidiecezji i zjawisko narastającej wielokulturowości społeczeństwa, w którym żyje i rozwija się Kościół na Dolnym Śląsku, prowadzą do sytuacji, w której zwiększa się grupa nieochrzczonych osób dorosłych. Chrześcijańskie świadectwo życia katolików oraz aktywna działalność ewangelizacyjna prowadzona przez parafie Archidiecezji Wrocławskiej owocują rozbudzonym pragnieniem przyjęcia chrztu i przynależności do Kościoła – wspólnoty wierzących w Chrystusa.

Postawy uzdalniające do owocnego przyjęcia sakramentu

619. Formacją do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia jest katechumenat, proces stopniowego kształtowania życia według Ewangelii, prowadzący do pogłębienia wiary i osiągnięcia dojrzałości.

620. Postawy kształtowane w ramach przygotowań obejmują:

- a. Umocnienie zaczątku wiary, która obudziła pragnienie chrztu. Wiąże się z uznaniem Jezusa za Pana życia i przyjęcia Jego zbawienia, prowadząc do przemiany życia i odrzucenia grzechu.
- b. Otwartość serca na słowo i formację, co przejawia się w gotowości bycia zarówno uczniem, jak i świadkiem niosącym Chrystusa innym.
- c. Gotowość do drogi z Jezusem wewnątrz Kościoła. Wiąże się z pierwszymi doświadczeniami wspólnoty.

621. Koniecznym elementem formacji jest przedstawienie dalszej drogi wiary w Boga w konkretnej wspólnotie Kościoła. Dlatego formacja do przyjęcia sakramentu winna kształtować już te postawy, które wynikają z tego sakramentu.

Postawy wyływające z przyjęcia sakramentu

622. W formacji kształtowane są postawy wynikające z przyjęcia sakramentów wtajemniczenia:

- a. Przejście do osobistej i wspólnotowej formacji stałej, ponieważ sakramenty wtajemniczenia dają synostwo Boże, nowe życie w Jezusie i moc Ducha Świętego. Oznaczają nową jakość duchowego życia człowieka paschalnego, który umarł dla starego sposobu myślenia i działania i narodził się w Duchu do nowego. Zrodzona wiara potrzebuje umocnienia i gotowości na codzienność, która naznaczona jest krzyżem.
- b. Odnalezienie swego miejsca w Kościele, w lokalnej wspólnotie, i podjęcie służby według własnego charyzmatu.
- c. Sposób postępowania według prawa Ewangelii, z opowiedzeniem się po stronie łaski i miłości przeciw grzechowi i egoizmowi. Kształtowanie to obejmuje również przygotowanie do korzystania z sakramentu pokuty i pojednania i pozostałych sakramentów.

Konkretne sposoby realizacji formacji

623. Droga do sakramentów wtajemniczenia ma różne etapy, z których każdy potrzebuje formacji. U początku nawrócenia człowieka stoi tajemnica Bożego działania, które uprzedza ludzkie poszukiwania. Udział w tym ma prowadzona przez świadków wiary ewangelizacja. Zrodzone pragnienie wiary i pierwsze decyzje o chrzcie wyznaczają etap prekatechumenatu. Po rozeznaniu motywacji dokonuje się oficjalne włączenie osoby do grona kandydatów do chrztu, co rozpoczyna okres katechumenatu, z pełną katechezą. Następnie, zazwyczaj w Wielkim Poście poprzedzającym Paschę chrztu, ma miejsce intensywny okres „oczyszczenia i oświecenia”. Właściwym momentem przyjęcia sakramentów jest Wigilia Paschalna. W okresie wielkanocnym mają miejsce katechezy mistagogiczne, które pogłębiają życie sakramentalne i wspólnotowe.

624. Katechumenat jest przeżywany we wspólnotie. Formacja prowadzona jest bezpośrednio przez zespół prowadzony przez duszpasterza. Każdemu kandydatowi od początku towarzyszy „osoba poręczająca”. Elementem formacji są spotkania we wspólnotie i w domach rodzinnych. Katechumeni zostają otoczeni opieką przez powołaną do tego rodzinę,

która wprowadzi ich w chrześcijański styl życia i zaprosi do swojego domu np. na wspólne świętowanie niedzieli i innych świąt. Rodzic chrzestny wybrany jest przez katechumena. Wszyscy formatorzy sami potrzebują formacji, skupionej na odnowie mocy chrztu, bierzmowania i Eucharystii.

625. Katechumenat koordynowany jest przez Wydział ds. Formacji. Formacja dokonuje się w grupie formacyjnej w parafii, dekanacie lub diecezji.

626. Jeżeli kandydat nie postępuje się językiem polskim, Archidiecezja umożliwi mu kontakt z odpowiednio przygotowanym prezbiterem lub katechistą lub prowadzi przygotowanie z udziałem kompetentnego tłumacza.

627. Przygotowując kandydata do chrztu, duszpasterz ma perspektywę przyszłości i szuka wspólnoty lub małej grupy formacyjnej, w której neofita będzie żył po przyjęciu sakramentu chrztu.

B.2.2.2. W służbie rodzinom

628. Przygotowanie do sakramentu małżeństwa ma pomóc kandydatom podjąć misję głoszenia swoim życiem miłości Boga, jak to nakreśla kolekta Mszy Świętej dla nowożeńców: „Boże, Ty uświęciłeś związek małżeński przez tak wzniosły sakrament, że stał się obrazem mistycznego związku Chrystusa z Kościołem, spraw, aby ci nowożeńcy [...] przez całe życie urzeczywistniali to, co on wyraża”. Zatem całe, codzienne życie małżonków, ich miłość, bliskość i płodność stają się opowieścią o wielkiej nieskończonej miłości, która łączy Chrystusa z Kościołem.

629. Postuluje się, aby Wydział Duszpasterstwa Rodzin opracował w ciągu roku po zakończeniu Synodu założenia i wytyczne formacji stałej dla rodzin, które zostaną włączone przez Wydział ds. Formacji w diecezjalny plan formacji. W wytycznych tych należy uwzględnić sytuację rodzin niepełnych i o nieuregulowanym statusie.

630. Formacja rodzin w diecezji odbywa się na poziomie parafii i wspólnot. Jest ona prowadzona przez parafie, ruchy, wspólnoty i grupy o charakterze rodzinnym, które otrzymują wsparcie ze strony diecezji przez Wydział Duszpasterstwa Rodzin, w tym zespół ds. rodzin.

631. Sakrament małżeństwa kształtuje całe życie małżonków, a przez to dla wszystkich staje się źródłem nadziei i prawdziwą katechezą. Przygotowanie do niego powinno odbywać się na płaszczyznach duchowej, psychicznej, kulturowej i praktycznej. Przygotowanie do życia w sakramencie małżeństwa obejmuje pomoc w budowaniu postawy wzajemności opartej na czułości, wysiłku zrozumienia i dialogu, by móc dojść do praktykowania bezinteresowności i gotowości do poświęcenia.

632. Małżonkowie poprzez codzienne życie rodzinne, pokonując wszelkie trudności dzięki Bożej łasce i ludzkiej pracy, budują niepowtarzalną więź – komunie i w ten sposób opowiadają światu o tej wielkiej miłości, która łączy Chrystusa z Kościołem, i to staje się dla nich źródłem prawdziwej radości.

633. Przygotowania do sakramentu małżeństwa mogą odbywać się w różnorodnych formach jednakże powinny zajmować się nimi zespoły złożone z duszpasterza, małżeństw

prowadzących życie sakramentalne, doradców życia rodzinnego i ze specjalistów (lekarzy, pedagogów, psychologów – w zależności od zaistniałych potrzeb). Warto sięgać po formy warsztatowe obejmujące problemy dialogu, komunikacji i wprowadzenie w zagadnienia z zakresu przyjęcia i wychowania dzieci. W ramach przygotowania należy zwrócić szczególną uwagę na konieczność stałej formacji po ślubie i wskazać istniejące możliwości, jakie daje Kościół lokalny.

634. W tych dekanatach, gdzie parafie są za małe, by wziąć na siebie przygotowanie do małżeństwa i duszpasterstwo małżonków, istnieje szczególna potrzeba stworzenia wspólnego dzieła, w którym narzeczeni zostaną przygotowani do małżeństwa i zostaną otoczeni pomocą na drodze małżeńskiej. Konieczny jest dostęp do poradni życia rodzinnego i wsparcie duszpasterza. To zadanie realizuje w porozumieniu z dziekanem dekanalny duszpasterz rodzin.

635. Programu przygotowania do sakramentu małżeństwa powinien zostać opracowany na podstawie diecezjalnego planu formacji. Szczegółowe propozycje pomocne w opracowaniu są przedstawione w załączniku: „Przygotowanie do sakramentu małżeństwa”.

B.2.2.3. Formacja stała wiernych

636. Formacja jest dla wszystkich ochrzczonych i obejmuje każdy etap życia, na którym wiara wzrasta, dlatego mówimy o formacji stałej osób świeckich. Jej pierwszym miejscem jest parafia. Dokonuje się w codziennej pracy nad rozwojem wiary, wspomaganej przez większe wydarzenia na poziomie diecezji, dekanatu i parafii.

637. Celem formacji stałej ochrzczonych jest wychowanie do dojrzałej postawy ucznia-misjonarza. Uczeń jest otwarty na Ducha Świętego i coraz bardziej doskonale poznaje obraz Boga w Jezusie Chrystusie. Misjonarz daje radosne świadectwo o Panu Jezusie swoim życiem i słowem.

Postawy serca prowadzące do podjęcia zadań ucznia-misjonarza.

638. Ojciec stwarza i zbawia świat przez Syna i Ducha Świętego, objawiając stworzeniu swoją niezmienną i nieskończoną miłość. Doświadczenie zbawczej miłości Boga Trójcy pozwala człowiekowi osiągnąć pełnię integralnego rozwoju osobowego i chrześcijańskiego.

639. Aby przyjąć miłość Bożą, człowiek otwiera swoje serce na Boga i innych ludzi, co dokonuje się z pomocą łaski Bożej, która wspiera akt woli człowieka. Człowiek otwarty słucha Boga i ludzi. Urzeczywistnia się to w liturgii, modlitwie wspólnotowej i osobistej oraz w dialogu.

640. Postawa otwarcia na objawiającego się Boga w Jezusie Chrystusie umożliwia człowiekowi rozwój na płaszczyźnie ludzkiej, duchowej i intelektualnej. Otwartość, która realizuje się przez słuchanie i rozwój osobisty, buduje zażyłą i głęboką relację z Panem Bogiem i ludźmi.

641. Człowiek, który posiada relację z Bogiem i ludźmi, podejmuje służbę. Jest ona wynikiem doświadczenia przynależności do Kościoła jako wspólnoty umiłowanych dzieci Bożych oraz jedności swoich pragnień z pragnieniem Boga, który wszystkich chce

doprowadzić do zbawienia (1 Tm 2, 4). Służbę ukonkretnia przez podejmowanie działań i odpowiedzialności we wspólnocie Kościoła. Akceptacja integralnego rozwoju opartego na prawdziwej relacji z Bogiem i ludźmi jest jasnym i wyraźnym świadectwem istnienia i działania Bożej Opatrzności w świecie (Mt 5, 16).

Kierunki formacji stałej w diecezji

642. Rada ds. Formacji rozeznaje potrzeby formacji stałej wiernych w diecezji i wyznacza jej zasadnicze kierunki. Na podstawie tych wytycznych Referat ds. Formacji Wiernych we współpracy z pozostałymi referatami Wydziału ds. Formacji opracowuje część diecezjalnego planu formacji poświęconą formacji stałej wiernych.

643. Plan ten obejmuje formację w następujących obszarach:

- a. formacja ludzka realizowana z wykorzystaniem współczesnej psychologii i antropologii chrześcijańskiej, której celem jest rozwój ku wartościom;
- b. formacja duchowa realizowana przez poznawanie i rozważanie słowa Bożego – służą temu kręgi biblijne, warsztaty homiletyczne, kursy dla animatorów biblijnych;
- c. formacja duchowa realizowana przez aktywne uczestnictwo w liturgii i życie sakramentami – służą temu grupy dzielenia, a także materiały w rodzaju biuletynu liturgicznego z czytaniem na dany tydzień i komentarzem do czytań oraz kursy dla zaangażowanych w liturgię;
- d. formacja intelektualna urzeczywistniana przez: katechezy podstaw wiary w systematycznych cyklach dla dorosłych, poznawanie dogmatów i historii Kościoła;
- e. formacja społeczna dotycząca odpowiedzialności za innych, umiejętności współpracy i współdziałania – jest ona realizowana przez kursy, warsztaty szkolenia oraz organizowanie bądź współorganizowanie wydarzeń na szczeblu diecezjalnym (zbiórki produktów dla ubogich, akcje charytatywne, dni wolontariatu, pomoc rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji).

B.2.2.4. Formacja do służby

644. Nakaz misyjny Jezusa, skierowany do każdego ochrzczonego, jest podstawą do współdzielenia misji. Coraz bardziej uświadamiamy sobie, że zostaliśmy postani razem i chcemy wspólnie, zgodnie z ramami wyznaczanymi przez nasze indywidualne powołanie, wzrastać w tym zadaniu. Aby razem naśladować Chrystusa-Stugę potrzebujemy wspólnych elementów formacji pomagających nam wypełnić to zadanie. Jest to szczególnie ważne w przypadku osób duchownych, konsekrowanych i świeckich, które będą bezpośrednio współdzielić życie i służbę.

645. W formacji duchownych, osób życia konsekrowanego, członków ruchów i wspólnot oraz świeckich pełniących różne postugi lub zadania w parafii należy uwzględnić obszary przygotowujące bezpośrednio do współdzielenia misji.

646. Po pierwsze, formacja do służby powinna prowadzić do żywej, opartej na Jego prawdziwym obrazie relacji z Bogiem i owocować umiejętnością nawiązywania takich relacji z ludźmi. Niezbędne są tu właściwa wiedza teologiczna, podstawowa wiedza

psychologiczna i wprowadzenie w doświadczenie osobistej i wspólnotowej, przemieniającej serce modlitwy i lektury słowa Bożego.

647. Po drugie, w procesie formacji do służby istotną rolę odgrywa pogłębione doświadczenie Kościoła jako ciała Chrystusa zbudowanego z licznych członków, z których każdy ma swoje wyjątkowe dary oraz potrzeby i jest wezwany do odpowiedzialności za pozostałe. Umiejętność rozpoznania własnych darów i ograniczeń jest jednym z pierwszych kroków do wyjścia w stronę drugiego człowieka i przyjęcia go z jego bogactwem i potrzebami.

648. Po trzecie ważne jest kształtowanie postawy kontemplacji, tak, aby świadoma obecność – bycie „tu i teraz”, „z i dla” – oraz umiejętność przyjmowania towarzyszyły każdemu działaniu. Kontemplacja chroni przed pokusą mnożenia wypalających i pozornie sensownych zaangażowań oraz budowaniem na sobie.

649. Po czwarte, bezcenne dla życia duchowego i współdzielenia misji jest rozwijanie umiejętności słuchania. Postawa ta to punkt wyjścia do rozpoznawania głosu Boga i dialogu z ludźmi.

650. Po piąte, formacja do służby powinna przygotowywać do osobistego i wspólnotowego rozeznawania. Dojrzałe chrześcijaństwo wymaga umiejętności samodzielnego myślenia i podejmowania decyzji zgodnych z wolą Bożą. Umiejętność odczytywania znaków czasów i Bożych natchnień buduje komunie i daje szansę na pokorną i odważną realizację misji (por. 1 Kor 9, 24-27).

651. Przewodnikami w formacji do służby są Jezus, Maryja i Józef. Ich życie: wzajemna miłość, otwarcie na obdarowanie własne i drugiego oraz rozpoznawanie głosu Ojca i podążanie za nim, otwierają nam drogę do współdzielenia misji.

Życie święceniami

652. Formacja do życia święceniami jest częścią formacji do postugi w Kościele. Formacja ta jest jedna, podzielona na dwa etapy: formację początkową (do momentu święceń) i stałą (od momentu święceń).

Powołanie do życia święceniami

653. Ważnym aspektem w odkrywaniu przez młodych swojego powołania jest budowanie autentycznych i zdrowych, opartych na zaufaniu relacji z tymi, którzy już idą drogą życia kapłańskiego.

654. Parafie są pierwszymi obszarami tworzenia przestrzeni miejsca i czasu, gdzie młodzi byliby wysłuchani i dostrzegli autentyczne zaangażowanie duszpasterzy w ich sprawy.

655. Odpowiedzialnym za kwestię powołań jest Diecezjalny Duszpasterz Powołań, który dysponuje odpowiednim czasem i budżetem. Spotyka się z młodzieżą w parafiach, będąc wsparciem dla duszpasterzy, zajmuje się przygotowaniem i rozprowadzaniem materiałów „promocyjnych”.

656. Tworzy on zespół, który wspiera go w pracy. Należą do niego duchowni, osoby konsekrowane i świeccy. Zespół ten współpracuje z Metropolitalnym Wyższym Seminarium

Duchownym, Diecezjalnym Duszpasterstwem Młodzieży, duszpasterstwami akademickimi oraz wspólnotami i ruchami zrzeszającymi młodzież.

657. Koordynuje on i organizuje również różnego rodzaju wydarzenia: szkolenia, warsztaty itp. Wspiera formację młodych ludzi rozeznających powołanie do kapłaństwa i do życia konsekrowanego również poprzez regularne spotkania oraz inicjatywy integracyjne, mające na celu wzmocnienie ich kompetencji duszpasterskich.

Formacja początkowa seminarzystów

658. Formacja seminaryjna jest najpierw „szkołą serca” do współdzielenia misji, kształtowaniem najgłębszych przekonań, aby stać się jak Jezus. Prowadzona jest przez Metropolitalne Wyższe Seminarium Duchowne we Wrocławiu. Tworząc jedność z formacją stałą kapłanów, charakteryzuje się swoją autonomią.

659. Istnieje konieczność takiej formacji seminaryjnej, aby formowała do misji współdzielonej w synodalnym Kościele misyjnym. Należy zdefiniować możliwe obszary i zakres wspólnej formacji np. wspólne formowanie ze świeckimi do przyjęcia posługi lektoratu, akolitu, diakonatu. Nie gubiąc odmienności stanu kapłańskiego, takie formowanie razem wprowadza świadomość i praktyczne doświadczenie współdzielenia misji, a wspólny obrzęd ustanowienia posługi lub udzielenia święceń w przypadku diakonatu podkreśla i buduje braterską więź.

660. Za przebieg i organizację formacji seminaryjnej odpowiada Rektor MWSD, zgodnie z dokumentem „Droga formacji prezbiterów w Polsce. *Ratio institutionis sacerdotalis pro Polonia*”. Jej celami są: pomoc w rozeznaniu powołania i podprowadzenie do ostatecznej decyzji o przyjęciu święceń, weryfikacja motywacji i gotowości do życia w celibacie, pogłębienie relacji z Bogiem oraz zdobycie wiedzy filozoficznej i teologicznej, a także rozwój osobowości, dojrzałości emocjonalnej oraz zdolności do życia wspólnotowego.

661. Niezbędna w tej materii, już od początku formacji, jest pomoc psychologiczna, która dostępna powinna być także w momencie kryzysu kapłańskiego, dlatego Rektor MWSD współpracuje w tym zakresie z Zespołem ds. Formacji Duchownych.

662. Podstawową zasadą formacji seminaryjnej jest pierwszeństwo Boga w życiu, formacji i posłudze osób powołanych do kapłaństwa. Ukierunkowanie na dojrzewanie ich relacji z Bogiem i z ludźmi, uczenie świadomego i odważnego postępowania w wierze za Jezusem, tak aby na każdym etapie życia byli gotowi do ewangelicznego stylu życia jako uczniowie Jezusa i do podjęcia misji apostołów we współczesnym świecie – misji współdzielonej w synodalnym Kościele misyjnym.

663. W tym celu Rektor MWSD dba o to, żeby alumni w ramach formacji do święceń brali udział w przynajmniej jednym kursie kerygmatycznym, aby mogli doświadczać różnorodnych form ewangelizacji, w którą będą się aktywnie włączać.

664. Plan formacji seminaryjnej zakłada doświadczenie uczestnictwa w działaniach stowarzyszeń, ruchów i wspólnot. Szczególnie uwzględnia potrzeby tych, którzy odkrywają w sobie charyzmat posługi w środowiskach osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin,

ponieważ taki zapal łatwo zgasić, posyłając do „bardziej atrakcyjnych” zajęć duszpasterskich.

665. Rektor dba również o to, aby realizacja formacji seminaryjnej opierała się na większym udziale kleryków w życiu parafialnym (np. weekendy spędzane na postudze w wyznaczonych parafiach), tak by lepiej zapoznawali się z rzeczywistością życia świeckich, do których będą posłani.

Formacja stała duchownych

666. Celem formacji stałej jest kształtowanie postawy na wzór Jezusa Chrystusa, Dobrego Pasterza. „[Z]niknąć, aby pozostał Chrystus, stać się małym, aby On był poznany i uwielbiony, poświęcić się do końca, aby nikomu nie zabrakło możliwości poznania Go i kochania” (Leon XIV, Homilia z Mszy Świętej „Pro Ecclesia”, 9 V 2025). Postawa ta jest kluczowa dla budowania synodalnego Kościoła misyjnego.

667. *Reguła życia prezbiterów Archidiecezji Wrocławskiej* opisuje charyzmat kapłana diecezjalnego i zawiera zasadnicze elementy planu formacji.

668. Wyznaczona droga formacji zarówno kapłanów, jak i kleryków przygotowujących się do sakramentu święceń jest jasno wyrażona w dokumentach Kościoła. Jednakże, jak zauważono w Syntezie etapu przygotowawczego, istnieją elementy, które co do metody wymagają odnowienia, podkreślenia i nierzadko urealnienia. Ich wdrożenie sprawia, że jak podkreślał papież Franciszek, pasterze nabierają zapachu owiec, a przestają być zarządcami „murów” (por. Synteza, nr 38s). Obszary wymagające zmiany to: celebrowanie liturgii i wspólna odpowiedzialność za jej piękno (Synteza, nr nr 4, 16), odnowienie sposobu głoszenia słowa Bożego zarówno co do treści (kerygmat, solidna teologia, czytelne przesłanie dotyczące chrześcijańskiego sposobu życia), jak i sposobu głoszenia (Synteza, nr nr 28, 38l, 43g), tworzenie przestrzeni spotkania (Synteza, nr nr 6, 15, 43g-h). Zauważono również konieczność ciągłego wzbogacania wiedzy i doświadczenia w zakresie spowiednictwa specjalistycznego, duszpasterstwa, homiletyki i katechezy, do pracy z osobami z niepełnosprawnościami, do terapii, pastoralistów, katechetów, do towarzyszenia i ewangelizacji osób i związków o nieuregulowanym statusie, wreszcie do pracy z dziećmi i młodzieżą – pokoleniami Z, alfa i następnymi wzrastającymi w świecie smartfonów i sztucznej inteligencji. Kolejnym niezbędnym obszarem jest formacja do ewangelicznej troski o dobra doczesne.

669. Oprócz odnowienia istniejących elementów chcemy podkreślić częściową nowość w formacji kapłańskiej – synodalność nakierowaną na misję. Duchowny jest człowiekiem komunii i misji współdzielonej. Najpierw dotyczy to jego serca, zjednoczonego z sercem Jezusa. Ale także komunii z ochrzczonymi w Kościele, szczególnie z tymi, z którymi dzieli misję w konkretnym miejscu swego życia, którym najczęściej jest parafia. To w parafii kapłan buduje sieć relacji, w której centrum jest Jezus Chrystus. Tę sieć tworzą sami duchowni, osoby życia konsekrowanego i świeccy.

670. Duchowny w duchu synodalności zdolny jest do dzielenia się własną odpowiedzialnością tam, gdzie jest to słuszne i możliwe. Nie jest to proste rozdzielanie zadań i ich koordynacja. Chodzi o współodpowiedzialność, czyli postawę głębszą niż współpraca.

Zadaniem duchownego jest odkrywanie darów, jakie mają inni współdzielący z nim misję. Ma on charyzmat „odkrywania, wspierania i doceniania «ze zmysłem wiary charyzmatów, tak małych, jak i wielkich, które w różnych formach udzielane są świeckim»” oraz uczenie się i praktykowanie „sztuki rozeznawania wspólnotowego, korzystając w tym celu z metody «rozmowy w Duchu»” (*List do proboszczów*, nr nr 1–2). Duchowny więc na drodze formacji do misji współdzielonej kształtuje w sobie nawyk osobistego i wspólnotowego rozeznania, którego szczególnym przedmiotem jest budowanie komunii, formowanie serc i realizowanie misji Jezusa.

671. Kapłan podejmuje też działania budujące relacje i jedność duchownych między sobą oraz duchownych ze świeckimi, tak żeby być realnym znakiem jedności. Jest to jedna z możliwych odpowiedzi na problem samotności księży oraz kryzys wspólnotowości w parafiach.

672. Kapłan jest uczniem-misjonarzem. Odróżnia specyfikę duszpasterstwa sakramentalnego, przeznaczonego dla już zewangelizowanych, od misji ewangelizacji. Dzięki rozwijanej osobiście i wspólnotowo „wyobraźni misyjnej” ciągle szuka tych, którzy nie znają Ewangelii.

673. Synod postuluje powołanie Zespołu ds. Formacji Duchownych. W jego skład z urzędu wchodzi Referent ds. Formacji Duchownych, dyrektor Domu Formacji Stałej oraz przełożeni MWSD. W swoich działaniach zespół ściśle współpracuje z CeFiM.

Diakoni stali

674. Diakonat stały istniał i nadal istnieje w Kościele. Jego wprowadzenie nie jest więc próbą rozwiązania problemów z coraz mniejszą liczbą kapłanów, gdyż diakonat jest z natury osobnym powołaniem, dziełem Ducha Świętego. Podobnie jak przy powołaniu do kapłaństwa wymagana jest potrzeba autentycznego rozeznania powołania do diakonatu jako służby, jako odpowiedź na Boże wezwanie, a nie pragnienie realizacji zadań czy własnych ambicji. Za formację diakonów stałych odpowiadałby Wydział ds. Formacji, a w szczególności Referat ds. Formacji Duchownych.

Życie radami ewangelicznymi

675. Życie konsekrowane ma swoje szczególne miejsce w Kościele i posiada specyficzną, zgodną z charyzmatami wspólnoty zakonnej formację. Osoby konsekrowane stanowią ważną część Kościoła partykularnego Archidiecezji Wrocławskiej i również potrzebują formacji do współdzielenia z nim misji. Równocześnie inni posługujący w Kościele potrzebują formacji, która pomoże im zrozumieć istotę życia konsekrowanego. Wspólnoty parafialne wraz ze wspólnotami zakonnymi żyjącymi na ich terenie rozeznają formy obecności i zaangażowania osób konsekrowanych w przestrzeni życia parafialnego.

676. Archidiecezja wspomaga formację osób konsekrowanych poprzez organizowanie spotkań międzyzakonnych, kursów, warsztatów oraz rekolekcji wspierających formację ludzką i duchową. Potrzeby formacji rozeznawane są na forum Rady ds. Życia Konsekrowanego. Diecezja poprzez opiekę duszpasterską pomaga wspólnotom, aby były praktyczną szkołą komunii, wspólnotowości i jedności oraz objawieniem oblicza Chrystusa czystego, ubogiego i postusznego, zwłaszcza w czasie próby i cierpienia.

677. Duszpasterze, spowiednicy i kierownicy duchowi budują i wspierają kulturę powołaniową do życia radami ewangelicznymi. Kapłani i rodzice zachęcają młodych do podejmowania tej formy życia, jeśli młodzi ją rozeznają. Wspólnoty parafialne są przestrzenią wspierającą osoby powołane, pomagając im odkryć piękno i wagę tej specyficznej formy życia. Kapłani, odpowiedzialni za wspólnoty, są formowani do posługi rozeznawania powołań i towarzyszenia w tym procesie.

678. Zauważono również konieczność dostrzeżenia udziału w misji współdzielonej zakonów kontemplacyjnych i ich modlitwy podtrzymującej Kościół.

Życie charyzmatami

679. Duch Święty jest tym, który ożywia i odnawia wciąż Kościół. Odczytywanie Jego natchnień jest warunkiem dostrzegania znaków czasu i umożliwia realizację misji Kościoła we współczesnym świecie.

Oddanie w posłudze

680. Formacja katechistów dotyczy szerokiej grupy zaangażowanych i wybranych do tej posługi osób: zarówno mężczyzn, jak i kobiet. Cele formacji wynikają z zadań katechistów, powołanych do posługi przekazywania wiary, która rozwija się na różnych etapach życia osób oraz towarzyszenia im świadectwem swojego życia.

681. Zgodnie ze wskazówkami motu proprio *Antiquum ministerium* oraz wytycznymi KEP w Archidiecezji Wrocławskiej powinna zostać wprowadzona posługa katechisty. Jej istnienie wpisuje się w misję współdzieloną.

682. Tożsamość katechisty może rozwinąć się w odpowiedni sposób i z odpowiedzialnością tylko poprzez modlitwę, studium oraz bezpośredni udział w życiu wspólnoty, wiernie współpracując z prezbiterami oraz diakonami, w dyspozycyjności „do wykonywania posługi tam, gdzie jest to konieczne” (Franciszek, Motu proprio *Antiquum ministerium*, 10 V 2021, nr 8).

683. Za plan formacji katechistów odpowiada Referat ds. Formacji Wiernych. Formacja odbywa się w szkole katechistów, która znajduje swoje miejsce w strukturach CeFiM.

684. Praktyka wyróżniania dwóch posług przeznaczonych dla świeckich: lektora i akolity, rodzi się bezpośrednio z Mszy Świętej, w czasie której zostaje zastawiony zarówno stół słowa, jak i stół Chleba – Chrystusowego Ciała.

685. Lektor i akolita spełniają własną posługę w celebracji liturgicznej, a zwłaszcza w Eucharystii. Kształtuje ona ich specyficzną duchowość, która obejmuje posługiwanie w liturgii oraz różne formy służenia siostronom i braciom we wspólnocie Kościoła.

686. Formacja lektora i akolity odbywa się przy CeFiM według przygotowanego tam programu, który zarówno daje wiedzę przygotowującą do spełniania czynności liturgicznych, jak i jest wprowadzeniem kandydatów w misję, którą mają spełniać w Kościele. Za plan formacji (uwzględniający wytyczne zawarte w *Ministeria quaedam* oraz w odpowiednim dekrecie KEP) odpowiada Referat ds. Formacji Wiernych.

Ożywienie zadań

687. Katecheci wykonują zadania chrześcijańskiego głoszenia, nauczania i wychowywania w szkołach oraz innych miejscach, wskazanych przez biskupa. Realizują oni program nauczania i wychowania religii katolickiej zatwierdzony przez KEP, wykorzystując do tego celu różne metody, formy i pomoce dydaktyczne, by dotrzeć do odbiorców katechezy. Są świadkami wiary dla swoich uczniów.

688. Każdy katecheta troszczy się o swoją formację (autoformację): duchową, katechetyczno-pedagogiczną, metodologiczną i prawną. Formacja stała katechetów odbywa się w sferze duchowej i intelektualnej, a diecezja wspiera katechetów oraz ich misję: metodycznie, duchowo i materialnie.

689. Formacja stała katechetów organizowana przez Referat ds. Katechezy Szkolnej i Parafialnej zakłada przygotowanie katechetów do pracy z dziećmi i młodzieżą, do działalności w mediach społecznościowych, do odpowiedniej formy komunikacji z młodymi oraz do rozumienia specyfiki i potrzeby młodego pokolenia, wspierając i podtrzymując jednocześnie wykonujących tę misję do odkrywania wciąż na nowo powołania do bycia katechetą.

Nadzwyczajni szafarze Komunii Świętej

690. Celem formacji tych osób jest jeszcze głębsze zaprzyjaźnienie się z Chrystusem obecnym w Eucharystii oraz wrażliwość wobec drugiego człowieka, zwłaszcza chorego. Wynikają one z zadań, które mają wypełniać: zanoszenia Komunii Świętej do chorych oraz pomagania w rozdawaniu Komunii Świętej w wielkim zgromadzeniu wiernych.

691. Formacja początkowa do podjęcia posługi szafarza odbywa się według wytycznych Instrukcji KEP i prowadzona jest w CeFiM. Za plan formacji odpowiada Referat ds. Formacji Wiernych we współpracy z Referatem ds. Liturgii.

692. Po otrzymaniu błogosławieństwa i misji nadzwyczajni szafarze uczestniczą w formacji wg planu przygotowanego przez Wydział ds. Formacji.

Liturgiczna Służba Ołtarza

693. Referat ds. Formacji Wiernych we współpracy z Diecezjalnym Duszpasterzem LSO opracowuje diecezjalny plan formacyjny LSO, uwzględniając charakterystykę poszczególnych stopni ministranckich. Program ten jest realizowany w parafiach.

694. Metody formacji powinny być adekwatne do charakterystyki dzisiejszego pokolenia młodych, co wymaga odpowiedniej formacji osoby prowadzącej formację LSO, która zdolna jest do uczenia się. Udział w formowaniu LSO może być szczególnie wyraźnym przykładem współdzielenia misji, w której uczestniczą zarówno kapłani, jak i osoby świeckie (rodzice, posługujący w parafii lektorzy lub akolici czy inni świeccy). Związane jest to z koniecznością wieloaspektowego tworzenia środowiska wzrostu, które dla młodych będzie atrakcyjne i umożliwi również aktywność pozaliturgiczną – wyjazdy, gry, rywalizację sportową itp.

695. Formacją LSO zajmują się osoby, które zgodnie z postulatami *Dyrektorium duszpasterstwa służby liturgicznej* poddane zostały gruntownej formacji teoretycznej, duchowej

i praktycznej, umożliwiającej pełnienie tych funkcji w sposób świadomy, dojrzały i zgodny z przepisami liturgicznymi.

696. Diecezjalny Duszpasterz LSO (w ramach Referatu ds. Liturgii) koordynuje organizację kursów formacyjnych zgodnie z diecezjalnym planem formacyjnym. Wdraża się stały program tych kursów przygotowany w oparciu na *Dyrektorium duszpasterstwa służby liturgicznej*. Duszpasterzom służby liturgicznej w parafiach powinni dbać, aby wszyscy kandydaci mieli możliwość uczestnictwa w organizowanych kursach diecezjalnych, a przez to byli włączeni w życie diecezji i łączyli się z biskupem. Postuluje się także, by to działanie nie było jedynym. Formacja powinna odbywać się także podczas organizowanych diecezjalnych i dekanalnych dni skupienia, rekolekcji, pielgrzymek i cyklicznych spotkań służby liturgicznej. Regularna i gruntowna formacja we wspólnocie służby liturgicznej przyczynia się do wzrostu w wierze, pełniejszego zaangażowania i pogłębienia świadomości dotyczącej udziału w misterium liturgicznym. Ponadto takie spotkania pozwalają na wymianę doświadczeń, nawiązywanie współpracy między duszpasterzami, a także integrację.

697. Diecezjalny Duszpasterz LSO dokonuje corocznej ewaluacji metod formacyjnych, korzystając z doświadczeń osób odpowiedzialnych w parafiach, i promuje te metody, które przynoszą dobre owoce, aby na bieżąco odpowiadać na zmieniające się potrzeby, zainteresowania i zachowania młodzieży. W ten sposób dba również o przestrzeń wymiany doświadczeń i wzajemną pomoc pomiędzy parafiami i dekanatami.

Muzycy kościelni

698. Adresatami formacji muzyków kościelnych są organiści, kantorzy i inne osoby biorące odpowiedzialność za śpiew i muzykę w parafii oraz chóry parafialne.

699. Należy pamiętać również o wiernych dysponujących wykształceniem muzycznym, którzy pragną dzielić się swoim talentem i animują muzykę w różnych grupach, wspólnotach czy scholach parafialnych. Ich zaangażowanie jest tym, co przyciąga innych do kościoła.

700. Ze względu na szeroką specyfikę muzyki kościelnej wyróżnić należy dwa obszary formacyjne. Pierwszy dotyczy przede wszystkim organistów i posługujących śpiewem w liturgii. Oprócz treści związanych z przygotowaniem warsztatowym odnoszą się więc do niego również te, które dotyczą posług podczas liturgii i związanych z nimi właściwego przygotowania liturgicznego oraz formacji duchowej. Drugi natomiast zawiera w sobie elementy formacji przewidziane dla osób odpowiedzialnych za grupy, ukazuje muzykę jako narzędzie ewangelizacji oraz budowania wspólnoty na modlitwie i uwielbieniu.

701. Referat ds. Formacji Wiernych we współpracy z Referatem ds. Liturgii oraz Metropolitalnym Studium Organistowskim i CeFiM organizuje formację muzyków kościelnych.

702. CeFiM organizuje lub koordynuje również kursy tematyczne przygotowywane dla osób zaangażowanych w szeroko pojętą muzykę ewangelizacyjną, uwielbieniową czy „wspólnotową”.

703. W trakcie formacji wykorzystywane są dokumenty i wytyczne Kościoła dotyczące muzyki liturgicznej. Uwrażliwia się na piękno tradycyjnych form i śpiewników. Ukazywane

są również zasady wykorzystywania przestrzeni świątyni na organizację różnego rodzaju koncertów. Podkreślana jest umiejętność współpracy i współodpowiedzialności za muzykę w parafii pomiędzy proboszczem i organistą.

Członkowie rad duszpasterskich i ekonomicznych

704. Członkowie rad duszpasterskich i rad ekonomicznych to osoby, od których w dużej mierze zależy jakość życia wspólnot parafialnych oraz owocność synodalnego procesu nawrócenia i odnowy życia Kościoła, dlatego zobowiązani są do specjalistycznej formacji. Troska o ich regularną formację jest podstawowym obowiązkiem proboszcza.

705. Spotkania formacyjne organizowane przez diecezję lub dekanat są przestrzenią pogłębiania wiary, wzmacniania niezbędnych kompetencji, dzielenia się doświadczeniami oraz nawiązywania współpracy między wspólnotami parafialnymi.

706. Pogłębiona i regularna formacja członków rad do misji współdzielonej uwzględnia kształtowanie następujących postaw:

- a. współodpowiedzialność i umiejętność wspólnego podejmowania misji Kościoła – wiąże się z nimi mądre planowanie i dzielenie zadań pomiędzy różnych członków parafii i różne wspólnoty ją tworzące, jest to również dar angażowania innych;
- b. wspólnotowe rozeznawanie misji parafii, które zakłada umiejętność wstuchiwania się w głosy parafian; sprawdzonym narzędziem jest synodalna metoda „Rozmowa w Duchu Świętym”;
- c. zdolność tworzenia corocznego programu duszpasterskiego parafii;
- d. gotowość do współpracy z proboszczem.

707. CeFiM organizuje dni skupienia dla członków rad parafialnych, dekanalnych czy diecezjalnych, które są obowiązkowe dla osób rozpoczynających swoją pracę w tych organizacjach. W ich trakcie wprowadza w specyfikę tego posługiwania zarówno w aspekcie duchowym, jak i intelektualnym oraz prawnym. Dbą również o praktyczną naukę narzędzi rozeznawania synodalnego. Dla członków rad kontynuujących swoją pracę organizuje coroczne jednodniowe kursy odnawiające ich zaangażowanie i wiedzę oraz przekazujące informacje o aktualizacji obowiązujących przepisów.

Odpowiedzialni za ruchy i wspólnoty

708. Istotne jest dostrzeżenie wagi formacji osób, które poprzez swoją postugę przewodzenia wspólnotom lub animowania pracy konkretnych grup, biorą odpowiedzialność za innych.

709. W formacji tych osób istotne są postawy otwartości na parafię i inne ruchy, umiejętności dostrzegania wspólnych celów i współpracy, rozpoznawania i uruchamiania u innych ich darów, wspólnego rozeznawania poprzez umiejętność słuchania, w końcu świadomość budowania Kościoła poprzez wzrost danej wspólnoty.

710. Istotne jest dostrzeżenie bogactwa środków i metod formacyjnych, wynikających z charyzmatu poszczególnych ruchów czy grup. Jednakże proboszcz jest tym, który

weryfikuje owoce tej formacji w realnym życiu parafii, konieczne jest bowiem przeżycie formacji podstawowej i trwanie w formacji stałej, aby przewodzić innym we wspólnocie. Proboszcz tworzy przestrzeń budowania jedności, rozeznaje też potrzebę pogłębienia formacji osób odpowiedzialnych w swojej parafii. Korzysta z proponowanych i moderowanych przez CeFiM spotkań na poziomie diecezji bądź dekanatu. Widząc potrzeby formacyjne, przedstawia je odpowiedzialnym za CeFiM.

711. Ruchy i wspólnoty są ważnym miejscem formacji wiary, szczególnie wśród młodzieży i rodzin, jednak potrzeba w diecezji i parafiach stałego monitorowania ich działań oraz troski, by zakres zadań, odpowiedzialności i metody działania oraz osoby odpowiedzialne za ruchy i wspólnoty znane były proboszczowi.

Inne osoby podejmujące zadania w parafii

712. Różnorodność środowisk, z których są zbudowane nasze parafie, składa się na ich specyfikę i bogactwo w odmienności. Wynika z tego możliwość istnienia różnych funkcji i diakonii charakterystycznych dla konkretnej parafii. Zadaniem proboszcza jest identyfikacja wszystkich takich zadań spełnianych w parafii oraz potrzeb formacyjnych osób wypełniających te zadania. Dzięki swojemu rozeznaniu proboszcz zachęca te osoby do formacji istniejących już w parafii grup lub proponuje im odrębną drogę wzrostu. W zadaniu tym jest wspomagany przez zespół CeFiM, któremu przedstawia potrzeby formacyjne.

Zakrystianie

713. W Archidiecezji Wrocławskiej należy zadbać, aby organizować cykliczne spotkania formacyjne dla zakrystianów, aby mogli kompetentnie pełnić swoją posługę. Formacja składa się z kursu początkowego oraz regularnych dni skupienia i rekolekcji. Kierunki formacji dla Wydziału ds. Formacji przygotowuje Referat ds. Liturgii na podstawie rozeznania Komisji ds. Liturgii (*Dyrektorium duszpasterstwa służby liturgicznej*, nr 146).

Parafialne zespoły Caritas

714. Parafialne zespoły Caritas oraz inne grupy charytatywne działające przy parafiach powinny być objęte systematyczną formacją, która powinna obejmować zarówno zdobywanie wiedzy i kompetencji praktycznych, jak i pogłębienie duchowości posługi miłosierdzia. Chodzi nie tylko o umiejętność skutecznego i adekwatnego pomagania, które nie prowadzi do utrwalania postaw zależności i nieporadności, lecz także o świadomość, że działanie charytatywne jest integralną częścią misji Kościoła – obecnej już od czasów Jezusa Chrystusa i pierwszych wspólnot chrześcijańskich.

715. Formacja duchowa członków parafialnych grup charytatywnych, organizowana przez proboszcza, powinna ukazywać tę posługę jako drogę osobistego uświęcenia, służby i świadectwa wiary, a także jako narzędzie nowej ewangelizacji. Zachęca się, by grupy te stały się sercem parafialnej troski o ubogich, inspirując całą wspólnotę do odkrywania na nowo wartości jałmużny, solidarności i miłości bliźniego, wyrażanych w codziennym, konkretnym działaniu.

716. Za formację parafialnych zespołów Caritas odpowiedzialna jest Caritas Archidiecezji Wrocławskiej.

B.2.3. Realizacja planu formacji

717. Odpowiedzialnym za powstanie, realizację i ewaluację realizacji diecezjalnego planu formacji jest Wydział ds. Formacji (rozdział B.2.2).

718. W diecezji istnieją ośrodki formacyjne przygotowujące oferty formacyjne z uwzględnieniem wspólnych kierunków określonych w diecezjalnym planie formacji. Zajmują się one bezpośrednią realizacją tych ofert lub wsparciem dla formacji prowadzonej na poziomie dekanatów i parafii.

B.2.3.1. Odpowiedzialni na poziomie diecezji

719. Wydział ds. Formacji, uwzględniając kierunki płynące z rozeznawania diecezjalnej Rady ds. Formacji i Zespołu ds. Formacji Duchownych, opracowuje diecezjalny plan formacji. Zawiera on części dotyczące formacji w diecezjalnych ośrodkach formacyjnych, dekanatach i parafiach. Pewne elementy programu są stałe (przeznaczone na wiele lat), inne są realizowane w krótszym okresie. Diecezjalny plan formacji jest prezentowany na Forum Duszpasterskim. Wydział ds. Formacji monitoruje i dokonuje ewaluacji, jak program jest realizowany.

720. Wydział ds. Formacji, przygotowując propozycje wspólnej formacji bieżącej dotyczące rodzin, uwzględnia wytyczne przygotowane przez Wydział Duszpasterstwa Rodzin. Formacja rodziców, jako formatorów swoich dzieci, jest zadaniem Wydziału Duszpasterstwa Rodzin.

B.2.3.2. Ośrodki przygotowania do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego

721. Na poziomie diecezji istnieją ośrodki przygotowania dzieci, młodzieży i dorosłych do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego. Zajmują się głoszeniem kerygmatu dla osób dorosłych przygotowujących się do przyjęcia sakramentu chrztu, dla młodzieży przygotowującej się do sakramentu bierzmowania oraz dla rodziców przygotowujących dzieci do przyjęcia sakramentów. Realizując diecezjalny plan formacji, wspierają parafie i małe dekanaty, gdy te nie mają możliwości wykonania tego zadania.

722. Zadania ośrodków formacyjnych są następujące:

- a. przygotowanie dorosłych i młodzieży do sakramentów chrztu, bierzmowania i Eucharystii – zgodnie z dokumentami dotyczącymi katechumenatu dorosłych oraz jako uzupełniającą katechizację dla już ochrzczonych, którzy nie przyjęli niektórych sakramentów wtajemniczenia;
- b. formacja katechistów i animatorów – przygotowanie osób, które będą wspierały formację katechumenów w parafiach i dekanatach;
- c. oferowanie wsparcia duszpasterskiego i teologicznego – zarówno dla samych kandydatów do sakramentów, jak i dla księży, katechetów i duszpasterzy pracujących z nimi.

723. Pośród metod formacji w ośrodkach powinny znaleźć się: katechezy systematyczne, celebracje liturgiczne, praca w małych grupach, indywidualne rozmowy, rekolekcje i dni skupienia.

724. W organizacji pracy ośrodków formacyjnych należy uwzględnić: publikację rocznego kalendarza spotkań i celebracji, współpracę z innymi ośrodkami w diecezji oraz odpowiednimi wydziałami Kurii i innymi instytucjami.

725. Wydział ds. Formacji zapewnia wsparcie dla ośrodków formacyjnych prowadzących przygotowanie do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego w językach obcych.

726. Ośrodki przygotowawcze promują swoją działalność w mediach społecznościowych.

B.2.3.3. Duszpasterstwo Rodzin

727. Matłonkowie i rodzice mają niezastąpioną rolę w przekazaniu prawdziwego obrazu Boga, przygotowaniu do sakramentów, uczestniczeniu w formacji do małżeństwa. Ponieważ to rodzina, jako wspólnota życia i miłości, jest uprzywilejowanym miejscem wychowania do wiary i praktyki chrześcijańskiej, dlatego konieczne jest wsparcie w formacji rodziców jako formatorów swoich dzieci, aby sami wzrastając w wierze i sakramentalnej jedności małżeńskiej, tworzyli środowisko przekazywania im wiary (katechumenat rodzinny).

728. Różne wspólnoty małżeńsko-rodzinne działające w diecezji wypracowują metody pracy z małżeństwami i wspierają je w realizacji ich zadań. Jest to istotny obszar kreowania rzeczywistości chrześcijańskiego życia, który bezpośrednio wpływa na żywy przekaz wiary i budowanie społeczeństwa opartego na wartościach chrześcijańskich.

729. Duża różnorodność form i metod skutecznego działania wspólnot świeckich w Kościele jest cenna, wymagana jednak jest koordynacja kierunku i zakresu działań takich wspólnot, duszpasterstw i różnego rodzaju ośrodków zajmujących się małżeństwami, rodzinami, dziećmi i młodzieżą. Takim ośrodkiem koordynującym jest Wydział Duszpasterstwa Rodzin z Zespołem ds. Rodzin. Głównym celem Zespołu ds. Rodzin jest wymiana doświadczeń i promocja inicjatyw.

730. W szczególności do zadań Zespołu ds. Rodzin należy organizowanie współpracy i wymiany doświadczeń między duszpasterstwami rodzin, dzieci, młodzieży, ośrodkami zajmującymi się przygotowaniem do sakramentu małżeństwa, a także wymiana informacji między dekanatami/parafiami, promowanie dobrze funkcjonujących rozwiązań w zakresie działalności i ofert grup czy wspólnot zajmujących się formacją małżeństw i rodzin, poradni, organizacji związanych z rodziną, młodzieżą, związanych z działalnością edukacyjną skierowaną do rodzin, związanych z przygotowaniem do sakramentu małżeństwa. Zespół administruje, aktualizuje i promuje tych informacji.

B.2.3.4. Centrum Formacji i Misji Archidiecezji Wrocławskiej

731. W Archidiecezji Wrocławskiej powstaje Centrum Formacji i Misji Archidiecezji Wrocławskiej, które w ścisłej współpracy z Wydziałem ds. Formacji organizuje i wspiera

formację w diecezji poprzez kierowanie różnorodnych propozycji formacyjnych do poszczególnych grup, wspólnot i wiernych na poziomie diecezji, dekanatów i parafii.

732. CeFiM proponuje formację wspólną dla wszystkich stanów oraz wyspecjalizowaną dla poszczególnych powołań i postug w Archidiecezji Wrocławskiej.

733. Adresatami formacji prowadzonej przez CeFiM są osoby różnych stanów: świeccy, duchowni, osoby życia konsekrowanego, a w szczególności:

- a. osoby przygotowujące się do prowadzenia formacji na poziomie diecezji, dekanatu i parafii;
- b. osoby pełniące różne funkcje i postugi w Kościele, m.in.: prezbiterzy, diakoni, diakoni stali, alumni seminarium, nadzwyczajni szafarze Komunii Świętej, akolici, lektorzy, katechiści, katecheci, liturgiczna służba ołtarza, organiści, kantorzy, psalterzyści, zakrystianie, liderzy świeccy, ewangelizatorzy, misjonarze, misjonarze cyfrowi, członkowie rad duszpasterskich i ekonomicznych, animatorzy różnych wspólnot działających w parafiach, doradcy życia rodzinnego, pracownicy administracji kościelnej;
- c. grupy wiernych, m.in.: małżonkowie, rodzice, osoby starsze, młodzież, dzieci, osoby samotne, osoby żyjące w związkach nieuregulowanych, żony diakonów starych.

734. Wydarzenia formacyjne ze względu na obszar formacji dzielą się na wspólne dla misji współdzielonej oraz specjalistyczne dla poszczególnych darów, powołań i postug, zaś ze względu na liczbę uczestników – na grupowe i indywidualne.

735. Wydarzenia formacyjne dzielą się na cykliczne i okazjonalne i są organizowane zarówno w siedzibie CeFiM, jak i na zewnątrz, na zaproszenie dekanatów, parafii i wspólnot.

736. CeFiM organizuje wydarzenia stacjonarne oraz w uzupełnieniu do nich działania formacyjne on-line, takie jak:

- a. rekolekcje,
- b. dni skupienia,
- c. indywidualne kierownictwo duchowe, towarzyszenie duchowe, sprawowane przez osoby duchowne, osoby konsekrowane oraz osoby świeckie,
- d. kursy przygotowujące do pełnienia postug, obejmujące część teoretyczną i praktyczną,
- e. inicjatywy formacyjne mające na celu towarzyszenie osobom w procesie rozeznania i wyboru powołania,
- f. wykłady,
- g. warsztaty.

737. CeFiM przedstawia propozycje organizacji wydarzeń formacyjnych nie tylko na poziomie diecezji, lecz także w dekanatach, parafiach i poszczególnych wspólnotach, mając na celu dotarcie z dziełem formacji do szerokiego kręgu wiernych. Propozycje

wydarzeń formacyjnych są kierowane także do małych parafii, którym ciężko jest samodzielnie zorganizować podobne inicjatywy.

738. CeFiM udziela wsparcia wiernym w poszukiwaniu spowiednika, kierownika duchowego czy specjalisty poprzez pośredniczenie w kontakcie z kapłanami, osobami życia konsekrowanego i świeckimi, którzy zadeklarowali chęć współpracy i mają odpowiednie kompetencje.

739. CeFiM wspiera inicjatywy formacyjne organizowane przez inne ośrodki formacyjne, poprzez: promowanie wydarzeń, konsultacje eksperckie, udostępnianie infrastruktury, opracowanie i udostępnienie materiałów formacyjnych oraz inne działania.

740. CeFiM w granicach swoich możliwości opracowuje i udostępnia treści cyfrowe służące formacji, np. podcasty, filmy, audycje.

741. CeFiM współpracuje również z rekolekcjonistami, animatorami i specjalistami, którzy mogą wspierać formację prowadzoną zarówno przez CeFiM, jak i inne wspólnoty, parafie, dekanaty. W razie potrzeby CeFiM pomaga skontaktować się z rekolekcjonistami również spoza diecezji.

742. Referat ds. Formacji Wiernych we współpracy z CeFiM prowadzi centralną bazę danych osób, które odbyły formację do pełnienia konkretnych posług w Kościele i którym posługi te zostały powierzone.

743. Archidiecezja Wrocławska zapewnia odpowiednie warunki dla istnienia CeFiM poprzez wsparcie personalne, finansowe i udostępnienie niezbędnej infrastruktury.

744. CeFiM, zachowując swoją odrębność, współpracuje z różnymi podmiotami i instytucjami w szczególności z: Kurią Metropolitalną Wrocławską, Metropolitalnym Wyższym Seminarium Duchownym we Wrocławiu, Papieskim Wydziałem Teologicznym we Wrocławiu oraz Domem Formacji Stałej Prezbiterów Archidiecezji Wrocławskiej [dalej: DFS].

745. Organizacja pracy CeFiM przebiega stopniowo, poprzez rozeznanie jakimi grupami i obszarami formacji należy zająć się w pierwszej kolejności.

746. Działania CeFiM cechuje styl synodalny: rozeznawanie wspólnotowe (np. metodą Rozmowy w Duchu Świętym) i zaangażowanie osób duchownych, konsekrowanych i świeckich.

747. Szczegółowe kwestie organizacji, struktury, finansowania, ewaluacji działań i nadzoru nad CeFiM określa statut.

B.2.3.5. Metropolitalne Wyższe Seminarium Duchowne i Dom Formacji Stałej Prezbiterów

748. Dom Formacji Stałej, w ścisłej współpracy z MWSD i Referatem ds. Formacji Duchownych, tworzy program formacji stałej duchownych tak, aby stanowił on naturalną kontynuację i pogłębienie formacji seminaryjnej.

749. Treści i metody formacji początkowej (seminaryjnej) oraz stałej (w DFS) są ze sobą skorelowane, tworząc spójną ścieżkę rozwoju kapłana.

750. Wykładowcy i formatorzy seminaryjni oraz doświadczeni duszpasterze współpracują w prowadzeniu zajęć, warsztatów, rekolekcji w ramach programów DFS oraz w MWSD.

751. MWSD i DFS wspólnie opracowują i realizują program formacji stałej dla kapłanów w pierwszych latach po święceniach. Program ten obejmuje:

- a. regularne spotkania formacyjne (np. dni skupienia, warsztaty pastoralne),
- b. wsparcie w zakresie kierownictwa duchowego i superwizji duszpasterskiej,
- c. pomoc w adaptacji do nowych obowiązków i wyzwań kapłańskiego życia.

752. Rektor MWSD i Dyrektor DFS wspólnie monitorują przebieg tej formacji.

753. DFS, korzystając z potencjału intelektualnego MWSD i PWT, oferuje kapłanom kursy doskonalące z różnych dziedzin teologii (biblistyki, teologii dogmatycznej, duchowości, moralnej, pastoralnej), prawa kanonicznego, liturgiki, homiletyki, a także z nauk pomocniczych (psychologia, pedagogika, zarządzanie).

754. DFS i MWSD organizują wspólne sesje formacyjne dla alumnów starszych roczników MWSD i młodszych kapłanów, co sprzyja wymianie doświadczeń i budowaniu więzi w prezbiterium.

755. DFS przy wsparciu MWSD organizuje i promuje inicjatywy służące integralnemu rozwojowi wszystkich kapłanów, w tym: rekolekcje kapłańskie (również specjalistyczne, np. ignacjańskie), warsztaty dotyczące rozwoju osobistego oraz wsparcie w sytuacjach kryzysowych i trudnościach osobistych.

756. DFS przy wsparciu MWSD organizuje formację stałą kapłanów pełniących konkretne funkcje (np. proboszczowie, ojcowie duchowni, kapelani) lub przeżywających określone etapy życia (np. przygotowanie do jubileuszy, formacja kapłanów seniorów).

757. DFS w imieniu Zespołu ds. Formacji Duchownych i w dialogu z kapłanami regularnie bada aktualne potrzeby formacyjne prezbiterium. MWSD wspiera DFS w metodologicznym opracowaniu narzędzi ewaluacyjnych dla programów formacji stałej. DFS udostępnia MWSD wyniki przeprowadzonych badań.

758. Rektor MWSD, Dyrektor DFS oraz zaproszeni przez nich formatorzy/wykładowcy spotykają się regularnie w celu planowania, koordynowania i ewaluacji wspólnych działań, opracowywania szczegółowych programów oraz harmonogramów ich realizacji.

B.2.3.6. Charyzmaty w służbie formacji

759. Osoby życia konsekrowanego, tak indywidualnie, jak i w ramach swoich wspólnot, z zachowaniem autonomii instytutu i własnego charyzmatu, oraz członkowie ruchów i wspólnot są wezwani do aktywnego i kreatywnego uczestnictwa w dziele formacji wierznych Archidiecezji Wrocławskiej.

760. Charyzmaty właściwe poszczególnym osobom konsekrowanym oraz wspólnotom stanowią inspirację dla podejmowania i prowadzenia inicjatyw formacyjnych.

761. Doświadczenie, wiedza i zaangażowanie osób życia konsekrowanego oraz członków wspólnot winny być wykorzystywane w następujących obszarach formacji:

- a. przygotowaniu do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego,
- b. formacji rodzin,
- c. formacji stałej wiernych,
- d. formacji do służby w Kościele.

762. Udział osób życia konsekrowanego oraz członków wspólnot w przygotowaniu do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego obejmuje:

- a. towarzyszenie katechumenom, dzieciom i dorosłym przygotowującym się do pierwszego przyjęcia sakramentu Eucharystii, młodzieży i dorosłym przygotowującym się do sakramentu bierzmowania, a także rodzinom tych osób;
- b. organizowanie i prowadzenie grup dzielenia, spotkań oraz katechez przygotowujących do sakramentów;
- c. pomoc w organizacji nabożeństw i liturgii sakramentalnej;
- d. opracowywanie materiałów formacyjnych;
- e. naukę modlitwy i wprowadzenie do życia kontemplacją.

763. Zaangażowanie osób życia konsekrowanego oraz członków wspólnot w formację rodzin przejawia się poprzez:

- a. towarzyszenie rodzinom w przeżywaniu ich wiary;
- b. zaangażowanie w bezpośrednie przygotowanie do sakramentu małżeństwa;
- c. tworzenie, w miarę posiadanych możliwości, przestrzeni spotkania, takich jak kręgi rodzin, przedszkola i szkoły katolickie, świetlice środowiskowe, oratoria młodzieżowe oraz kluby rodziców;
- d. naukę modlitwy i wprowadzenie do życia kontemplacją;
- e. wspólną modlitwę.

764. Wkład osób życia konsekrowanego oraz członków wspólnot w formację stałą wiernych realizuje się przez:

- a. organizowanie i prowadzenie rekolekcji i katechez, kręgów biblijnych oraz grup dzielenia;
- b. pomoc duszpasterską w parafiach, duszpasterstwach specjalistycznych i innych ośrodkach formacyjnych,
- c. przygotowywanie materiałów formacyjnych;
- d. ukazywanie różnorodności charyzmatów, duchowości i wspólnot w Kościele;
- e. towarzyszenie i kierownictwo duchowe;
- f. naukę modlitwy i wprowadzenie do życia kontemplacją;
- g. wspólną modlitwę.

765. Osoby życia konsekrowanego oraz członkowie wspólnot uczestniczą w formacji do służby w Kościele poprzez:

- a. współprowadzenie kursów przygotowujących do przyjęcia postąg w Kościele;
- b. prowadzenie inicjatyw mających na celu rozeznanie powołania;
- c. podejmowanie różnorodnych postąg w Kościele;
- d. osobiste świadectwo życia i charyzmatu służby;
- e. naukę modlitwy i wprowadzenie do życia kontemplacją;
- f. wspólną modlitwę.

766. Przy powierzaniu osobom życia konsekrowanego oraz członkom wspólnot zadań z zakresu formacji należy uwzględnić ich osobiste pragnienia, zdolności, posiadane możliwości, doświadczenie oraz przygotowanie merytoryczne.

767. Osoby życia konsekrowanego mają obowiązek rozeznawania sposobów dzielenia się własnym charyzmatem oraz charyzmatem wspólnoty, z uwzględnieniem specyfiki własnej duchowości, zamysłu założycielskiego oraz celów, dla których dana forma życia konsekrowanego została ustanowiona w Kościele i dla Kościoła.

B.2.3.7. Współpraca ośrodków formacyjnych

768. Ilekroć w niniejszym podrozdziale jest mowa o ośrodkach formacyjnych, rozumie się przez to: instytucje, których celem statutowym jest szeroko rozumiana formacja wiernych, działające na terenie Archidiecezji Wrocławskiej.

769. Poszczególne ośrodki formacyjne w obszarach objętych diecezjalnym planem formacji realizują ten plan, zachowując właściwe dla siebie elementy formacji. W swoich programach uwzględniają także wydarzenia i inicjatywy Archidiecezji Wrocławskiej oraz Kościoła powszechnego. Przygotowują ofertę formacyjną wspierającą realizację diecezjalnego programu duszpasterskiego.

770. Wydział ds. Formacji utrzymuje kontakt z ośrodkami formacyjnymi i koordynuje współpracę między nimi. Udostępnia informacje na temat działających ośrodków formacyjnych oraz organizowanych przez nich wydarzeń formacyjnych.

771. Ośrodki formacyjne współpracują ze sobą poprzez wymianę doświadczeń, pomysłów, inspiracji, a także udzielając sobie wzajemnego wsparcia i podejmując międzyośrodkowe działania formacyjne.

B.2.3.8. Komunikacja w służbie formacji

772. Archidiecezja Wrocławska kształci misjonarzy cyfrowych – ludzi, którzy będą potrafili wykorzystać media społecznościowe i internet do przekazywania treści ewangelizacyjno-formacyjnych. Referat ds. Ewangelizacji podejmuje decyzję, czy powołać struktury formujące cyfrowych misjonarzy, czy też zlecić to zadanie podmiotowi zewnętrznemu, z którym zostanie podpisana stosowna umowa współpracy.

773. Rozpowszechnianiem materiałów formacyjnych przygotowanych przez Referat ds. Ewangelizacji, w tym świadectw, na miarę swoich możliwości, zajmuje się Biuro Prasowe Archidiecezji Wrocławskiej.

774. Między Biurem Prasowym a Referatem ds. Ewangelizacji przebiega ścisła współpraca. Ważne jest wypracowanie komunikacji między parafiami a Biurem Prasowym Archidiecezji Wrocławskiej.

775. Wydział Komunikacji Społecznej obejmuje troską informacyjną osoby z niepełnościami i ich rodziny, aby skutecznie docierać do nich z propozycjami formacyjnymi.

B.3. Formacja w dekanacie

776. Dekanat organizuje, prowadzi, monitoruje i ewaluuje realizację wspólnych zadań formacyjnych wynikających z planu diecezjalnego, wspomagając w ten sposób zasadniczą formację realizowaną w parafiach.

777. W szczególności dekanat jest miejscem formacji w tych przestrzeniach, w których parafie mają aktualnie ograniczone możliwości działania lub gdzie prowadzenie formacji na terenie parafii jest nieuzasadnione niewielką liczbą osób formowanych. Działania te wzmacniają parafie i uzdalniają je do organizacji formacji wiernych w coraz pełniejszym wymiarze. Nie jest to jedyny powód dla formacji w dekanacie – jest ona potrzebna także dla wzmocnienia właściwie działających parafii.

778. W ramach dekanalnej rady duszpasterskiej, realizując misję współdzieloną, powoływany jest zespół zajmujący się realizacją formacji. Dekanat korzysta też z pomocy zgromadzeń zakonnych i wspólnot świeckich funkcjonujących na jego terenie, posiadających doświadczenie w prowadzeniu formacji.

B.3.1. Wspólnotowe rozeznawanie kierunków i przebiegu formacji

Rozeznawanie kierunków i przebiegu formacji

779. Dekanalna rada duszpasterska, powoływana przez dziekana, rozeznaje potrzeby formacyjne w dekanacie i proponuje konkretne wydarzenia formacyjne realizowane wspólnie w dekanacie (np. przygotowanie do bierzmowania, do małżeństwa, kursy dla LSO, katechezy dla dorosłych itp.). Uwzględnia przy tym treści diecezjalnego planu formacyjnego, który włącza do dekanalnego programu duszpasterskiego.

780. Rolą dziekana wspieranego przez wicedziekana i ojca duchownego jest rozeznanie, które parafie i w jakiej przestrzeni potrzebują koordynacji i wspólnego działania.

B.3.2. Realizacja planu formacji

781. Na poziomie dekanatu za formację odpowiedzialny jest dekanalny koordynator formacji. Jego rolę może pełnić dekanalny ojciec duchowny.

Formacja do sakramentów wtajemniczenia

782. Istnieją formy współpracy między parafiami w zakresie przygotowania do pełnego uczestnictwa w Eucharystii czy bierzmowania. Każdorazowego rozeznania wymaga sytuacja, gdy dana osoba przystępuje do sakramentu poza parafią. Kryterium jest tu duchowe dobro osoby i wspólnoty. Rozeznanie wymaga udziału wszystkich zainteresowanych stron.

Formacja stała wiernych

783. W dekanacie jest realizowana formacja stała wiernych. Dekanalny koordynator formacji we współpracy z dekanalną radą duszpasterską podejmuje wysiłek zaplanowania cyklu spotkań i katechez dla dorosłych oraz troszczy się o przekaz informacji do parafii i wspólnot dekanatu.

Formacja do służby

784. Sercem życia liturgicznego parafii jest Eucharystia, którą należy przygotować z należytą starannością. Ważne jest godne przygotowanie miejsca, dbałość o wygląd, czystość i piękno ołtarza, wygląd prezbiterium i szat liturgicznych. Wierni spragnieni są piękną liturgii, śpiewu i codziennej homilii. Obowiązek przygotowania liturgii, zadbania o LSO spoczywa na proboszczu i jego współpracownikach.

785. Na poziomie dekanatu niezbędne jest zapewnienie wsparcia w formacji dla ministrantów, lektorów, ceremoniarzy, kantorów i szafarzy. Do posługi zakorzenionej w Eucharystii należy zaprosić nie tylko dzieci i młodzież, lecz także dorosłych, którzy chcą aktywnie uczestniczyć w liturgii i stać się animatorami życia liturgicznego w swojej parafii.

786. Dekanalny koordynator formacji dba o stałą formację, organizując w przestrzeni dekanatu np. dni skupienia, dni wspólnoty, spotkania integracyjne, warsztaty, szkoły liturgii, kursy przygotowujące do funkcji lektora, ceremoniarza, kantora, animatora liturgicznego i opiekuna LSO. W tej dziedzinie dekanalny koordynator formacji współpracuje z odpowiednimi instytucjami diecezjalnymi.

787. Należy zadbać nie tylko o przekaz wiedzy i praktyki związanej z liturgią, lecz także zapewnić duchowe towarzyszenie uczestnikom, dla których posługa liturgiczna to także miejsce i czas pogłębiania życia wewnętrznego oraz etap rozeznawania powołania i drogi życiowej. Spotkania mogą prowadzić zarówno kapłani, osoby życia konsekrowanego, jak i osoby świeckie.

B.4. Formacja w parafii

788. Parafia jest pierwszym miejscem formacji w jej czterech podstawowych przestrzeniach: do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego, formacji rodzin, formacji stałej wiernych i do służby w Kościele. Formacja ta uwzględnia kształtowanie wewnętrznej postawy serca oraz postawę współdzielenia misji w Kościele.

789. Jeśli jakieś zadania formacyjne przekraczają możliwości parafii, zostają one przekazane do realizacji na poziomie dekanatu.

B.4.1. Wspólnotowe rozeznawanie kierunków i przebiegu formacji

790. Parafialna rada duszpasterska wspólnotowo rozeznaje potrzeby formacyjne parafii:

- a. uwzględnia głosy różnych grup parafialnych oraz osób indywidualnych, zwłaszcza tych, dla których dotąd nie proponowano formacji;
- b. zaprasza do rozeznania także te osoby, dla których proponuje formację (np. rodziców dzieci przed I Komunią Świętą, młodzież, która ma przyjąć sakrament bierzmowania, parafian pragnących pogłębienia wiary);
- c. bierze pod uwagę diecezjalne wskazania: rozważa, jak najlepiej wprowadzić diecezjalny plan formacyjny w konkretnych realiach parafii, oraz rozeznaje, które oferty formacyjne ośrodków diecezjalnych są do wykorzystania w życiu osób i parafialnej wspólnoty;
- d. rozeznaje, jakie przestrzenie formacji powinny być realizowane wspólnie z innymi parafiami lub z dekanatem, i nawiązuje w tym celu współpracę;
- e. tworząc parafialny program duszpasterski, zapisuje w nim projekty formacyjne;
- f. ciągle ma na uwadze budowanie komunii i formowanie serc do współdzielenia misji;
- g. uwzględnia działania formacyjne w budżecie parafii.

791. W parafialnym programie duszpasterskim rada uwzględnia cztery kluczowe przestrzenie formacji i dla każdej z nich proponuje rozwiązania. Są to: formacja do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego (przygotowanie do chrztu, spowiedzi, Eucharystii i bierzmowania, zarówno dzieci, jak i młodzieży oraz dorosłych), formacja rodzin, formacja stała wiernych oraz formacja do służby w Kościele (osoby zaangażowane w posługę w parafii).

792. W ramach formacji stałej wiernych rada duszpasterska dba m.in. o systematyczne pogłębianie wiedzy religijnej i formację intelektualną wiernych. Wspiera organizowanie katechez, wykładów, dyskusji, spotkań z ciekawymi gośćmi i udostępnianie wartościowych materiałów formacyjnych; troszczy się o to, aby celebracje liturgiczne były przeżywane w sposób świadomy, owocny i formujący wiarę uczestników. Może proponować inicjatywy pogłębiające zrozumienie liturgii, zachęcające do aktywnego uczestnictwa i odkrywania bogactwa symboli i obrzędów; wspiera budowanie wspólnoty parafialnej opartej na wzajemnej miłości, pomocy i dzieleniu się wiarą. Może inicjować spotkania integracyjne, grupy dzielenia, projekty wolontariatu i inne działania umacniające więzi i promujące chrześcijańskie świadectwo w życiu codziennym; angażuje się w inspirowanie i organizowanie działań charytatywnych i społecznych, które są konkretnym wyrazem miłości bliźniego i formują wrażliwość na ubogich.

B.4.2. Realizacja planu formacji

793. Parafia jest naturalnym i kluczowym miejscem formacji. W niej realizuje się budowanie komunii i formacja serca do współdzielenia misji. Szczegółowe projekty formacyjne, zapisane w parafialnym programie duszpasterskim, są wspólnym zadaniem parafii, nie tylko jednej osoby. Proboszcz, odpowiedzialny za formację, tworzy środowisko osób, które to dzieło podejmują.

B.4.2.1. Koordynacja formacji w parafii

Struktury i osoby prowadzące i wspierające formację na poziomie parafii

794. Pierwszym odpowiedzialnym za formację jest proboszcz. Troska o wiarę parafian jest jego pierwszym zadaniem, przewyższającym inne, nawet najbardziej pilne. Jego działanie jest wspierane przez środowisko osób oddanych sprawie.

795. Bezpośrednim wsparciem proboszcza w realizacji programu formacyjnego jest parafialna rada duszpasterska. Rada jest tak dobierana, by faktycznie była pomocą w tworzeniu i układaniu planu formacji na dany rok. W jej ramach, jeśli to możliwe, powoływany jest zespół odpowiedzialny za realizację formacji na terenie parafii. Proboszcz wraz z radą duszpasterską (lub zespołem) ustala: sposoby, formy realizacji i osoby odpowiedzialne za poszczególne zadania.

796. Parafia korzysta też z pomocy zgromadzeń zakonnych oraz ruchów i wspólnot funkcjonujących na jej terenie, posiadających doświadczenie w prowadzeniu formacji.

797. Formacja w parafii wspierana jest przez dekanat (w ramach którego podejmuje pewne dzieła, koordynowane przed dekanalnego koordynatora formacji) oraz diecezję (Wydział ds. Formacji oraz diecezjalne ośrodki formacyjne, w tym CeFiM).

Parafialny koordynator formacji

798. W celu usprawnienia i koordynacji działań formacyjnych postuluje się, tam gdzie jest to możliwe, powołanie parafialnego koordynatora formacji. Zostaje on wyznaczony przez proboszcza (lub pełni tę funkcję proboszcz, w zależności od rozeznania potrzeb parafii) i jest odpowiedzialny za koordynowanie formacji w parafii, przedstawiając swoje działania przed proboszczem i parafialną radą duszpasterską. Parafialny koordynator formacji powinien być integralnym członkiem parafialnej rady duszpasterskiej, by zapewnić spójność działań formacyjnych z ogólnym projektem duszpasterskim parafii.

799. W zakresie organizacji formacji, parafialny koordynator formacji korzysta z dostępnej infrastruktury w parafii oraz z zaplecza technicznego, w tym z zasobów parafialnych mediów (stron internetowych, biuletynów, mediów społecznościowych), które powinny być aktywnie wykorzystywane do informowania o inicjatywach formacyjnych i zaangażowania wiernych. Działania formacyjne podejmowane w parafii są wspierane finansowo z budżetu parafii.

Odpowiedzialni za formację innych biorą odpowiedzialność za swoją formację

800. Odpowiedzialni w parafii dbają o swoją formację przez codzienną modlitwę, Eucharystię oraz uczestniczenie w małych grupach zgodnie z obowiązkami stanu.

801. Proboszcz, aby dobrze pełnić to zadanie, sam podlega ciągłej formacji osobistej i wspólnotowej, przez modlitwę, rekolekcje i obecność na drodze formacji stałej duchownych w diecezji.

802. Księża dbają o formację homiletyczną. Dobrą praktyką byłoby uczestnictwo kapłanów w kręgach biblijnych z rozważaniem niedzielного słowa Bożego jako przygotowanie do głoszenia homilii.

Współpraca parafii z diecezją

803. Diecezja:

- a. poprzez Wydział ds. Formacji przygotowuje diecezjalny plan formacyjny;
- b. dysponuje informacjami na temat osób, które mogą wspierać działania formacyjne (np. zespół do głoszenia rekolekcji, katechiści);
- c. szkoli katechistów, animatorów liturgicznych, koordynatorów parafialnych i mediów (CeFiM);
- d. prowadzi doradztwo w zakresie teologicznym, medialnym, technicznym, logistycznym.

804. CeFiM, jako diecezjalny ośrodek, odgrywa kluczową rolę we wspieraniu wszystkich form formacji na poziomie parafii, która wychodzi z inicjatywą współpracy. CeFiM oferuje materiały, programy, szkolenia i doradztwo.

Współpraca parafii z dekanatem

805. Dekanat:

- a. organizuje ponadparafialną formację dla małych parafii, gdzie nie ma możliwości stworzenia takich działań parafialnych;
- b. zapewnia te formy formacji, które nie istnieją w każdej parafii; w każdym dekanacie istnieje przynajmniej jedna parafia, w której funkcjonuje krąg biblijny, działa animator liturgiczny, katecheta lub katechista mogący głosić katechezy;
- c. dziekan wraz z proboszczami tworzy sieć komunikacji między parafiami w dekanacie.

806. Wspólnoty pozaparafialne, ruchy kościelne oraz osoby życia konsekrowanego są zapraszane przez proboszcza lub parafialnego koordynatora formacji do wspierania formacji na poziomie parafii, wnosząc swoje charyzmaty i bogactwo doświadczeń.

807. Szczegółowy plan wdrożenia proponowanych rozwiązań na poziomie parafii pozostaje do dalszego rozeznania i powinien być opracowany w oparciu o wytyczne diecezjalne, dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

B.4.2.2. Przygotowanie do sakramentów wtajemniczenia

808. Parafia miejsca zamieszkania jest pierwszym miejscem przyjmowania sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego. Pełni kluczową rolę w formacji, ponieważ to w niej

człowiek staje się chrześcijaninem, przez wiarę i sakramenty. Duża część energii parafialnej wspólnoty powinna być skierowana ku temu celowi.

809. Odpowiedzialny za formację wiernych do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego na poziomie parafii jest proboszcz. Wspiera go w tym rada duszpasterska oraz inne osoby i zespoły. Formacja przebiega według wskazań opracowanych przez Wydział ds. Formacji w diecezjalnym planie formacyjnym.

810. Proboszcz, współpracując z wyznaczonymi w diecezji formatorami, organizuje przygotowanie do sakramentów: chrztu, I Komunii Świętej, spowiedzi, bierzmowania i małżeństwa. W proces formacji dzieci i młodzieży włączani są rodzice i opiekunowie.

811. Proboszcz, wyznaczona przez niego osoba lub zespół parafialny organizuje regularne katechezy; dni skupienia, konferencje tematyczne; rekolekcje ewangelizacyjne ze świądectwami, nabożeństwa pokutne oraz modlitwy wspólnoty (np. adoracja Najświętszego Sakramentu) poprzedzające przyjęcie danego sakramentu.

812. Proboszcz wraz z rodzinami kandydatów i parafianami organizuje wspólnototwórcze wydarzenia parafialne, np.: pielgrzymki, dni jedności, agapy. Proboszcz zapoznaje wiernych z ofertą formacyjną w dekanacie lub diecezji, szczególnie w sytuacji, gdy charakter wydarzeń uzupełnia lukę formacyjną w parafii, informuje również wiernych o istnieniu i celu diecezjalnego planu formacji.

B.4.2.3. W służbie rodzinom

813. Szczególną troską duszpasterską i formacyjną na terenie parafii objęte są rodziny. Troska ta wyraża się przez wspieranie katechumenatu rodzinnego i wspieranie inicjatyw parafialnych. Szczegółowe propozycje są przedstawione w załączniku: „Załącznik B.2.2.2.b. Diecezjalny program formacji rodzin”.

814. Proboszcz dba o obecność doradcy życia rodzinnego w swojej parafii. Wspiera pary w rozwijaniu dialogu małżeńskiego i rozwiązywaniu problemów poprzez organizowanie warsztatów komunikacyjnych i spotkań z doradcami życia rodzinnego w poradni parafialnej bądź specjalistycznej.

815. Podstawowym miejscem formacji rodziców jako formatorów swoich dzieci jest parafia. Konieczna jest zmiana paradygmatu myślenia o przygotowaniu dzieci i przyjęcie postawy Jezusa Chrystusa, który błogosławił dzieci, a nauczał dorosłych. Tak więc parafialna formacja i wsparcie rodziców podkreślają znaczenie codziennego katechumenatu rodzinnego, w którym pojawiają się okresy szczególnego przygotowania i przeżywania sakramentów wtajemniczenia. Tworzy również sytuację, w której treści i postawy przekazywane dzieciom w Kościele znajdują potwierdzenie i umocnienie w rodzinach.

816. Proboszczowie obejmują troską pasterską osoby żyjące w związkach niesakramentalnych, w separacji czy po rozwodzie oraz ich dzieci i rodziny. Podczas głoszonych kazań, katechez i rekolekcji duszpasterze pamiętają, że pary niesakramentalne są także słuchaczami słowa.

817. Proboszcz angażuje doświadczone małżeństwa w różne inicjatywy parafialne, takie jak prowadzenie grup modlitewnych, organizowanie wspólnych wyjazdów, spotkań rodzinnych czy grup wsparcia dla młodych małżeństw.

818. Szczególną troską w parafii otaczane są młode małżeństwa. Kierowane do nich są specjalne propozycje formacyjne wspierające ich na drodze małżeńskiej i budujące ich więź z parafią.

B.4.2.4. Formacja stała wiernych

819. Formacja jest kierowana do wszystkich wiernych w parafii. Wykracza ona poza zakres przygotowania do przyjęcia sakramentów czy osób posługujących. Dotyczy każdego w parafii, czyli bardzo zróżnicowanej społeczności. Każda grupa wymaga innej propozycji, choć istnieją punkty wspólne.

820. Parafia jest miejscem, w którym urzeczywistnia się sakramentalne życie i budowanie relacji z Bogiem i człowiekiem. Dzieje się to przez wspólne uczestniczenie w liturgii, adoracji Najświętszego Sakramentu, rozważaniu słowa Bożego w małych grupach, dawanie i słuchanie świadectw, spotkania integracyjne.

821. Proboszcz wraz z radą duszpasterską układa parafialny program duszpasterski, który obejmuje treść i metody formacji stałej wiernych oraz kalendarz ich realizacji.

Formacja liturgiczna

822. Proboszcz dba o pogłębienie rozumienia liturgii. Tam, gdzie jest to możliwe, wyznacza osobę odpowiedzialną za formowanie w tym zakresie, zwaną animatorem liturgicznym. Animator liturgiczny korzysta z wytycznych odpowiednich instytucji diecezjalnych odpowiedzialnych za liturgię i formację. Wraz z pomagającymi animatorowi osobami dba o katechezy liturgiczne. Jeśli to możliwe, organizuje kręgi liturgiczne, korzysta z udostępnionych przez CeFiM materiałów. Wraz z innymi zaangażowanymi (np. katechetami, katechistami) przygotowuje obchody Niedzieli Słowa Bożego oraz Tygodnia Biblijnego w parafii, korzystając z materiałów opracowanych przez CeFiM. Inspirując się materiałami zamieszczonymi przez CeFiM, wspiera lub organizuje różne formy rozważania słowa Bożego (*lectio divina*, kręgi biblijne, echo słowa, wykłady z zaproszonymi gośćmi).

823. Proboszcz organizuje przynajmniej raz w tygodniu co najmniej godzinną adorację Najświętszego Sakramentu w ciszy, z możliwością skorzystania z sakramentu pojednania.

824. Proboszcz, przynajmniej raz w roku, organizuje nabożeństwo pokutne z pogłębionym rachunkiem sumienia, osobistym i wspólnotowym.

Formacja przez katechezę

825. Naturalnym i pierwszym miejscem katechezy jest rodzina. Duszpasterze i katecheci wspomagają rodziców w dalszej katechezie w kolejnych latach życia dziecka. Szczególnie cenna jest katecheza w szkole, która dociera również do nauczycieli i uczniów. Dzieje się to przez wzajemny kontakt i świadectwo.

826. Rodzice i katecheci są odpowiedzialni za swój rozwój wiary. Mają świadomość, iż wiara wymaga pracy i wysiłku. Szukają zatem miejsc i przestrzeni dla wzrostu i pogłębiania swojej wiary. Razem z dziećmi formują się przy okazji przygotowania do sakramentów swoich dzieci. Dają przez to świadectwo swojej zaangażowanej wiary, wspierają dzieci i towarzyszą im w drodze do Boga.

827. Katecheza w parafiach jest koniecznością i powinna stać się jednym z owoców Synodu w całej diecezji. Nie zastępuje ona katechezy w środowisku rodzinnym ani katechezy szkolnej (która będzie odgrywała mniejszą niż dotychczas rolę w formacji dzieci i młodzieży). Katecheza parafialna skierowana jest do każdej z grup wiekowych, społecznych itp. Wymaga ona dobrego opracowania na poziomie diecezji i potem realizacji w ramach parafii (lub dekanatu). Odpowiednio do tego przygotowani świeccy i/lub osoby konsekrowane, mający misję kanoniczną (katechiści), podejmują w parafii zadanie głoszenia katechez.

828. W przypadku, kiedy katecheza nie będzie prowadzona w szkołach, nauczania podejmują się katecheci lub katechiści lub odpowiednio do tego przygotowani rodzice. Forma wynagrodzenia ich pracy uzależniona jest od stopnia zaangażowania.

Tworzenie przestrzeni dla wszystkich, którzy nie mają więzi z Kościołem i parafią

829. Proboszcz wraz z odpowiedzialnymi w parafii inicjuje i wspiera wydarzenia mające na celu stworzenie przestrzeni dla ludzi, którzy jeszcze nie czują potrzeby relacji z Bogiem, ale chcą pracować nad sobą, rozwijać się i pomagać innym. Mogą temu służyć działania charytatywne, festyny, wykłady z psychologii, wyjazdy.

Zaplecza na spotkania jako inwestycja

830. Proboszcz zapewnia w oparciu o zaplecze parafialne lub poza nią miejsca konieczne dla realizowania formacji, czyli miejsca do spotkania i odpowiednio je wyposaża. Takie działania są traktowane jako szeroko pojęta inwestycja w rozwój parafii.

B.4.2.5. Formacja do służby – ożywienie zadań

831. Parafia jest podstawowym miejscem służby w Kościele. Każdy czyni to zgodnie ze swoim charyzmatem. Równocześnie parafia uczestniczy w formacji osób w niej postępujących, realizując odpowiednie treści diecezjalnego planu formacyjnego we współpracy z Wydziałem ds. Formacji oraz diecezjalnymi ośrodkami formacyjnymi (w tym CeFiM).

832. Parafia jest miejscem, w którym realizuje się Kościół jako Ciało Chrystusa, tworząc jedność w różnorodności, ożywiając harmonijną współpracę różnych wspólnot, ruchów i stanów w Kościele. Ta różnorodność charyzmatów, powołań i form posługi ubogaca życie Kościoła i stanowi o jego sile w misji ewangelizacyjnej.

Adresaci formacji na poziomie parafii

833. Adresatami formacji na poziomie parafii są osoby w niej postępujące:

- a. duchowni,
- b. osoby życia konsekrowanego,

- c. członkowie wspólnot i grup,
- d. pełniący posługi (katechiści, lektorzy, akolici),
- e. świeccy mający różne zadania (nadzwyczajni szafarze Komunii Świętej, zakrywanie, członkowie LSO, muzycy kościelni, katecheci, odpowiedzialni za ruchy i wspólnoty, członkowie rad duszpasterskich i rad ekonomicznych i wiele innych osób).

834. Za formację wiernych w parafii odpowiada jej proboszcz przy wsparciu rady duszpasterskiej. W wypełnianiu tego zadania korzysta z wiedzy, umiejętności i doświadczenia osób już formowanych na różnych drogach wzrostu opisywanych w tym dokumencie. W swojej parafii proboszcz może powołać do pomocy osoby odpowiedzialne za poszczególne elementy formacji: parafialnego koordynatora formacji, animatora liturgicznego, biblijnego, odpowiedzialnych za formację rodzin, za przygotowanie do sakramentów itp.

835. Proboszcz i osoby odpowiedzialne rozeznają poprzez wspólną modlitwę i rozmowy potrzeby formacyjne grup i liderów.

836. Proboszcz proponuje wybranym osobom konkretne aktywności i odpowiedzialności w parafii, kieruje na kursy, szkolenia organizowane w innych parafiach dekanatu, diecezji lub CeFiM i finansuje w miarę możliwości wybrane formy formacji.

837. Metodami formacji realizowanymi przez proboszcza dla wszystkich wiernych są przeprowadzane w różnych formach katechezy lub kursy, np.:

- a. kurs liturgiczny;
- b. kurs biblijny, zachęcający do czytania słowa Bożego podczas liturgii oraz poza nią, rozważanie go i życie tym słowem;
- c. kursy śpiewu liturgicznego – muzyki kościelnej (również psalterzysty) prowadzone przez organistów i odpowiedzialnych za scholę;
- d. cykle formacyjne dla LSO;
- e. kursy dla małżeństw wprowadzające i umacniające duchowość małżeńską oraz będące pomocą i wsparciem w wypełnianiu przez rodziców zadań katechumenatu rodzinnego.

838. W inicjatywach formacyjnych proboszcz i animatorzy opierają się na możliwościach parafii oraz dekanatu. Wykorzystują również propozycje przygotowywane przez CeFiM, które są odpowiedzią na sygnalizowane przez parafie i dekanaty potrzeby.

C. Misja

C.1. Misja – to, co ważne

839. Misja jest wyjściem na spotkanie ludzi, którzy nie znają Jezusa, aby podzielić się z nimi przynoszącą zbawienie Ewangelią i zaprosić do wspólnej drogi wiary w Kościele. Należy ona do kluczowych zadań Kościoła. Nawrócenie misyjne jest dla nas wyraźnym wezwaniem.

C.1.1. Znaki czasu

840. Dostrzegamy, jak pośród wierzących umacnia się świadomość, że poprzez chrzest każdy stał się postanym do świata misjonarzem. Przystajemy to widzieć jako zadanie tylko niektórych wybranych duchownych i świeckich, działających w odległych krajach. Widzimy, jak obok nas, pośród ochrzczonych, rośnie nieznanostwo Chrystusa i równocześnie pojawia się coraz więcej ludzi z innych kultur i religii, którzy nigdy nie mieli możliwości Go poznać. Obserwujemy świat, który jest pełen opinii, przestań i propozycji, także religijnych. Niektóre głoszone są w wolności, inne z przemocą. Wymianę idei ułatwia technologia.

841. Widzimy, jakim skarbem w dziele misji są wspólnoty o charakterze ewangelizacyjnym. Wnoszą wielki wkład w działania misyjne na terenie diecezji. Widzimy, że misyjnego ożywienia potrzebują parafie. Większość swych sił kierują one do wewnątrz wspólnoty, podczas gdy działania na zewnątrz pozostają niewystarczające.

C.1.2. Odnowa życia

842. Mamy nadzieję, że nawrócenie i odnowa przyniosą powszechną zmianę myślenia i każdy ochrzczony zrozumie siebie jako ucznia-misjonarza. Indywidualna zmiana prowadzi do zmiany stylu życia naszych parafii oraz przeorganizowanie się wielu grup i wspólnot w kierunku działań ewangelizacyjnych. Misja będzie wspierana przez współpracę w ramach dekanatu oraz działania diecezji.

843. Mamy nadzieję, że nawrócenie misyjne ożywi cały Kościół diecezjalny: pogłębi relację wiernych z Jezusem Chrystusem i ze wspólnotą Kościoła, pozwoli doświadczyć działania Ducha Świętego oraz docenić duchowe dobra Kościoła, szczególnie sakramenty i słowo Boże. Ufamy, że misja doprowadzi do powrotu osób, które odeszły z Kościoła, i przyprowdzi do niego tych, którzy nigdy nie poznali Chrystusa.

C.1.3. Duchowe źródła

844. Źródłem misji jest dokonujące się w miłości Trójcy Świętej postanie Syna przez Ojca w Duchu. Przez wiarę i chrzest w ten łańcuch postać włączeni są członkowie Kościoła. Misja głoszenia Ewangelii jest wolą Jezusa wobec każdego ochrzczonego.

845. Ten, kto w wierze doświadczył miłości Boga, w naturalny sposób chce się nią dzielić z innymi. Życie modlitwą, sakramentami i słowem Bożym umacnia w nas ducha misyjnego. Niezbędnym wsparciem jest dla nas wzajemna obecność, gdyż Jezus wysyłał

uczniów po dwóch. Świadcstwo drugiego pokrzepia i dodaje odwagi, że mimo słabości każdy ochrzczony może podjąć misję. Cierpienie ludzi, którzy nie poznali Boga i żyją bez Jego nadziei, jest także źródłem misyjnego zaangażowania.

C.1.4. Niezbędne warunki

846. Dla realizacji misji potrzebujemy najpierw przemiany sposobu myślenia i jasnego powiedzenia sobie przez każdego ochrzczonego, że to on jest posłany do misji. Oznacza to uznanie, że każdy jest uczniem-misjonarzem, a nasza diecezja ma charakter diecezji misyjnej.

847. Potrzebujemy całościowe rozeznania naszego misyjnego zaangażowania, porzucenia nieskutecznych form działania i odważnego wyboru nowych. Rady duszpasterskie na każdym poziomie swego działania potrzebują poważnego ujęcia misji w postulowanych programach duszpasterskich.

848. Potrzebujemy odważnego realizowania rozeznanej wizji w parafiach, dekanatach i diecezji, co oznacza konieczność organizacyjnego i finansowego wsparcia ośrodków centralnych. Potrzebujemy Wydziału ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji oraz ośrodków diecezjalnych, szczególnie Centrum Formacji i Misji, które podejmie się formacji misjonarzy, w tym katechistów, a także misjonarzy cyfrowych. Potrzebujemy misyjnego zaangażowania mediów i użycia nowych technologii.

849. Potrzebujemy współdzielenia tej misji, aby była realizowana nie przez wybrane grupy duchownych lub świeckich, lecz wspólnie, jako dzieło komunii. Potrzebujemy jeszcze większej współpracy parafii ze wspólnotami i ruchami.

850. W misyjnym działaniu potrzebujemy fizycznego przekroczenia granic świątyń i pomieszczeń parafialnych. Działania misyjne rozgrywają się przede wszystkim tam, gdzie na co dzień żyją zagubieni i potrzebujący ludzie. Wymaga to od ochrzczonych obecności w tych środowiskach, osobistych relacji i komunikowania się zrozumiałym językiem. Szczególną potrzebą jest obecność misyjnej młodzieży w świecie ich rówieśników.

C.2. Misja w diecezji

851. Pierwszym zadaniem Kościoła diecezjalnego jest misja, ponieważ cały Kościół jest z natury misyjny (por. kan. 781 KPK). Komunia i formacja wiernych pozostają w służbie misji, aby Lud Boży żyjący na terenie diecezji mógł skutecznie uczestniczyć w misji Chrystusa. Misja jest działaniem szerszym niż ewangelizacja, do której ona prowadzi. Misja wynika bezpośrednio z miłości Boga do ludzi „który pragnie, by wszyscy ludzie zostali zbawieni i doszli do poznania prawdy” (1 Tm 2, 4), i następnie z miłości wierzących do sióstr i braci, „ponieważ miłość Boża rozlana jest w sercach naszych przez Ducha Świętego, który został nam dany” (Rz 5, 5) w sakramencie chrztu.

852. Misja jest współdzielonym wyjściem wszystkich ochrzczonych, zgodnie z ich własnym powołaniem i darami Ducha, do wszystkich, których jeszcze z nami nie ma. Jest wyjściem do miejsc, w których przebywają, z zagłębieniem się we współczesną kulturę, w której żyją.

853. Diecezja organizuje, monitoruje i ewaluuje realizację misji współdzielonej poprzez wsparcie administracyjne, finansowe i organizacyjne działań centralnych oraz wspomaga ją na podstawowym poziomie – parafialnym i dekanalnym. Kompetencje w tym zakresie powierzone są Wydziałowi ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji, współpracującemu z diecezjalną Radą Duszpasterską. W ramach Rady działa Zespół ds. Nowej Ewangelizacji, złożony z kompetentnych duchownych, osób konsekrowanych i świeckich.

854. Celowi misyjnemu podporządkowane są w obecnym czasie inne cele diecezji. Efektywna misja jest możliwa jedynie przy jedności odpowiednio przygotowanych świadków, dlatego budowanie komunii i formacja uczniów-misjonarzy realizowane są dla misji.

C.2.1. Wspólnotowe rozeznawanie strategii misyjnej

855. Cały Kościół jest wezwany do szukania i tworzenia kreatywnych dróg ewangelizacyjnych dzięki wspólnotowemu rozeznawaniu, jak wskazuje św. Paweł w Liście do Rzymian: „A zatem proszę was, bracia, przez miłosierdzie Boże, abyście dali ciała swoje na ofiarę żywą, świętą, Bogu miłą, jako wyraz waszej rozumnej służby Bożej. Nie bierzcie więc wzoru z tego świata, lecz przemieniajcie się przez odnawianie umysłu, abyście umieli rozpoznać, jaka jest wola Boża: co jest dobre, co Bogu miłe i co doskonałe” (Rz 12, 1-2).

856. Wszystko, co w Kościele trwałe i życiodajne, rodzi się z modlitwy i zastuchania w słowo Boże. Dlatego fundamentem działalności wszystkich, którzy angażują się w dzieło ewangelizacji, powinny być regularna wspólna modlitwa i rozważanie słowa Bożego. W przeciwnym razie, niczym ewangeliczna sól, można utracić swój smak (Mt 5, 13). Niezbędne są przestrzenie duchowego spotkania, by z tych spotkań rodziły się rozeznawanie, budowanie wspólnoty, wzmacnianie jedności, zaufanie oraz nowa gorliwość misyjna. Prawdziwe rozeznawanie nie jest możliwe bez wzajemnego słuchania, a także otwartości na różnorodność.

Wspólnotowe rozeznawanie w zakresie ewangelizacji z Radą Duszpasterską

857. Nieodłącznym elementem rozeznawania strategii misyjnej jest otwartość na prowadzenie Ducha Świętego i nieustanne wzrastanie w tej umiejętności. Rodzi się ona na codziennej modlitwie, słuchaniu i rozpoznawaniu Jego głosu oraz osobistej i wspólnotowej weryfikacji rozeznania w oparciu o naukę Kościoła, znaki czasu i osiągnięte owoce.

858. Na poziomie diecezji za wspólnotowe rozeznawanie w zakresie ewangelizacji w sposób szczególny odpowiada diecezjalna Rada Duszpasterska. Współpracuje ona z Wydziałem ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji (w tym z Referatem ds. Ewangelizacji), przekazując założenia programowe do diecezjalnego programu duszpasterskiego.

859. Diecezjalna Rada Duszpasterska rozeznaje potrzeby duchowe i pastoralne w obrębie poszczególnych grup, do których Kościół wychodzi i chce wyjść z ewangelizacją. W celu pełniejszego rozeznania Rada Duszpasterska zasięga opinii osób zaangażowanych już w ewangelizację w poszczególnych środowiskach, dekanatach i parafiach.

Wizja ewangelizacyjna

860. Diecezjalna Rada Duszpasterska spotyka się w celu rozeznania potrzeb i wyzwań ewangelizacyjnych oraz weryfikacji realizacji dotychczasowych misji. Wyznacza główne

kierunki działań ewangelizacyjnych i obszary misyjne w diecezji, dekanacie i parafii. Dodatkowo proponuje ramy czasowe realizacji, częstotliwość oraz rodzaj działań adekwatny do potencjału poszczególnych dekanatów. Rada wyznacza także cele długofalowe, szczególnie dotyczące przygotowania do Wielkiego Jubileuszu 2033.

861. Owocna ewangelizacja wymaga świadectwa jedności, dlatego ewangelizator sam ma doświadczenie życia we wspólnocie i ewangelizuje wraz ze wspólnotą. Jednocześnie ewangelizacja jest zaproszeniem do konkretnej wspólnoty, gdzie osoba nawrócona może doświadczyć komunii i dalszej formacji.

862. Owocność głoszenia zależy jest od wielu czynników, przede wszystkim od życia modlitwą, dobrego przygotowania teologicznego i psychologicznego ewangelizatorów, ale także od otwartości adresatów Ewangelii. Osoby zaangażowane w ewangelizację regularnie spotykają się na wspólnej modlitwie z rozważaniem słowa Bożego, aby rozeznaczyć wizję ewangelizacyjną. Niekiedy brak owoców wynika z niewłaściwego czasu (por. Dz 16, 6-10) – dlatego modlitwa, rozeznanie i post są podstawą ewangelizacji. Ewangelizacja, to nie tylko działania zewnętrzne, ale również walka duchowa (zob. Ef 6, 12; Mt 17, 21; Mk 9, 29). To wejście w rzeczywistość, w której toczy się zmaganie o ludzkie serce i życie wieczne.

863. Kluczowa jest zdolność do autorefleksji, oceny podejmowanych działań i gotowości do zmiany. Potrzebujemy odwagi, by „przycinać latorośle, które nie przynoszą owocu” (por. J 15, 2), a równocześnie wzmacniać to, co żywe i owocne. W tym procesie wzorem pozostaje dla nas Chrystus – Dobry Pasterz, który troszczy się o każdą owcę (por. Ez 34, 2 nn.), a nie działa schematycznie i bezosobowo.

Cel ewangelizacji

864. Celem misji jest czynienie uczniów Jezusa z każdego człowieka – konkretnego, realnie żyjącego w określonej rzeczywistości społecznej, rodzinnej i kulturowej.

865. Elementem misji jest wyjście z murów kościołów i salek do miejsc i środowisk, w których przebywają osoby będące adresatami ewangelizacji.

866. Istotne jest rozeznanie, do kogo dotrzeć z Ewangelią w pierwszej kolejności, gdyż nie ma możliwości dotarcia do wszystkich w tym samym czasie. Następnie należy wejść w te środowiska i miejsca, włączyć się w ich sprawy, by towarzyszyć funkcjonującym tam osobom i dawać świadectwo własnego życia, które poprzedza głoszenie i „wydarzenia ewangelizacyjne”.

867. Celem jest włączanie zewangelizowanych osób w działania duszpasterskie na poziomie parafii, wspólnot, ruchów.

C.2.2. Razem dla misji

868. Wezwanie Chrystusa do bycia świadkami wobec świata (por. Dz 1, 8) skierowane jest do każdego ochrzczonego: do mężczyzn i kobiet, młodych i dojrzałych wiekiem, początkujących w wierze i doświadczonych w niej przez Pana, duchownych, konsekrowanych i świeckich.

869. Misja współdzielona wymaga budowania komunii i formowania wierzących. Rozbudzenie świadomości, że wspólnie jesteśmy odpowiedzialni za misję Kościoła i zjednoczenie wysiłków wokół tego zadania, daje szansę na większą owocność podejmowanych działań. Jednostką diecezjalną odpowiedzialną za organizację, monitorowanie, wspomaganie i ewaluację działań misyjnych jest Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji. W dzieło misyjne zaangażowani są duchowni, zgromadzenia zakonne oraz ruchy kościelne i wspólnoty świeckich mające doświadczenie ewangelizacyjne.

C.2.2.1. Realizacja wspólnej strategii misyjnej

870. „Idźcie więc i nauczajcie [dosłownie: „czyńcie uczniami”] wszystkie narody” (Mt 28, 19).

871. Siła głoszenia płynie z mocy Bożej, którą przyjmuje każdy podejmujący misję. Punktem wyjścia do jej realizacji w diecezji jest nieustanne odkrywanie tożsamości ucznia-misjonarza. Ważne jest, by wszystkie działania Wydziału ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji rodziły się z ewangelizacyjnego nakazu Pana.

872. Ważnym narzędziem realizacji misji jest realizacja diecezjalnego programu duszpasterskiego przygotowywanego przez Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji (w tym Referat ds. Ewangelizacji).

873. Rozszerzenie kompetencji Wydziału Duszpasterskiego, widoczne już w zmianie nazwy na Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji, wskazuje na rozebraną w trakcie Synodu:

- a. istotną obecność dzieła ewangelizacji;
- b. zmianę mentalności na misyjną, uznającą misję za pierwsze zadanie wspólnoty i każdego ochrzczonego;
- c. konieczność doprecyzowania, co rozumiemy przez ewangelizację, by nie nazywać nią prawie każdej działalności w Kościele;
- d. potrzebę formacji i wyposażenia ewangelizatorów;
- e. postawę otwartości w parafiach i wspólnotach;
- f. pragnienie dotarcia do każdego z Ewangelią;
- g. konieczność poświęcenia sił, czasu, funduszy;
- h. rolę świadectwa;
- i. potrzebę nowych metod;
- j. dbałość o najwyższą jakość wydarzeń;
- k. potrzebę wolności od nie działających schematów;
- l. gotowość na brak oczekiwanych owoców.

Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji w zakresie realizacji wspólnej strategii misyjnej

874. Priorytetowe działania Referatu ds. Ewangelizacji to:

- a. przygotowanie Archidiecezji do obchodów Wielkiego Jubileuszu 2033;
- b. organizowanie raz w roku centralnego wydarzenia ewangelizacyjnego Tydzień Ewangelizacyjny (powstanie w tym samym czasie ognisk ewangelizacyjnych w różnych częściach Archidiecezji – parafie, dekanaty – zakończone jednym wydarzeniem zbiorczym we Wrocławiu);
- c. koordynowanie działalności misyjnej Archidiecezji Wrocławskiej poza granicami kraju.

875. Referat ds. Ewangelizacji buduje komunie w następujące sposoby:

- a. współpracuje z duchownymi, osobami konsekrowanymi i świeckimi przez wymianę informacji, spotkania modlitewne i wspólne działania ewangelizacyjne;
- b. raz do roku organizuje spotkanie, na którym przedstawiciele grup ewangelizacyjnych dokonują krótkiej prezentacji wg otrzymanego szablonu od wydziału; jest to także czas wspólnej modlitwy, budowania jedności i wymiany doświadczeń;
- c. dba o dzielenie się doświadczeniami i wymianę darów między ewangelizatorami;
- d. zaprasza zgromadzenia zakonne, szczególnie żeńskie, do misji ewangelizacji w konkretnych dziedzinach, najlepiej w obrębie charyzmatu;
- e. kontaktuje się z proboszczami i dziekanami odpowiedzialnymi za poszczególne grupy ewangelizacyjne w obrębie parafii i dekanatu.

876. Referat ds. Ewangelizacji wspiera uczniów-misjonarzy przez:

- a. zbieranie dostępnych narzędzi ewangelizacyjnych lub przygotowanie nowych, które służą: preewangelizacji, ewangelizacji, uczniostwu i podejmowaniu misji, oraz tworzenie bazy materiałów ewangelizacyjnych o przestrzeni wymiany informacji i doświadczeń – tzw. skrzynka z narzędziami;
- b. tworzenie i udostępnianie listy wspólnot gotowych do wsparcia parafii i innych wspólnot w dziedzinach ewangelizacyjnych;
- c. organizowanie i rekomendowanie kursów ewangelizacyjnych w Archidiecezji, w Polsce i na świecie.

877. Referat ds. Ewangelizacji proponuje miejsca i czas ewangelizacji. Poszukuje nowych miejsc ewangelizacji przez wyjście poza parafię: miejsca niesakralne, miejsca publiczne (np. bary, lokale), a także proponuje praktyczne formy ewangelizacji włączone w poszczególne okresy roku liturgicznego i związane z wprowadzaniem w sakramenty.

878. Referat ds. Ewangelizacji zbiera informacje o lokalnych wydarzeniach ewangelizacyjnych w dekanatach, parafiach, wspólnotach umieszcza je w kalendarzu wydarzeń

diecezjalnych i promuje je przez media, współpracując z Biurem Prasowym Archidiecezji Wrocławskiej.

879. Synod postuluje utworzenie Funduszu Ewangelizacyjnego złożonego z dwóch składowych:

- a. środki zaplanowane w Budżecie Archidiecezji;
- b. dodatkowe środki pozyskane jako wpłaty celowe na ewangelizację od osób fizycznych i prawnych (np. dziesięciny).

C.2.2.2. Charyzmaty w służbie ewangelizacji

880. „Jako dobrzy szafarze różnorodnej łaski Boże służcie sobie nawzajem tym darem, jaki każdy otrzymał” (1 P 4, 10). Kościół jest pełen różnorodnych darów i charyzmatów, które są niezbędne, by ewangelizować. Charyzmaty są darem dla dobra wielu, dlatego służą także pierwszemu celowi Kościoła, czyli ewangelizacji. Objawiają się one i są weryfikowane we wspólnocie. Różnorodność charyzmatów wspólnot zakonnych i ewangelizacyjnych jest ogromnym bogactwem Kościoła. Ma na celu wzmocnienie misji głoszenia żywego Jezusa, pomoc w przemianie parafii w parafię ewangelizującą i zmianę mentalności na mentalność misyjną. Ewangelizacja wymaga współpracy, wzajemnego zaufania i wspierania.

881. Referat ds. Ewangelizacji współpracuje z Referatem ds. Wspólnot, tworząc bazę wspólnot ewangelizacyjnych.

882. Zaangażowanie ruchów, wspólnot i zgromadzeń zakonnych w działania ewangelizacyjne w diecezji w dużej mierze zależy od rozeznania lokalnych potrzeb, ale też od przepływu informacji. Poszczególne wspólnoty są zapraszane do włączania się w wydarzenia diecezjalne lub deklarują swoją gotowość działań.

883. Wszyscy są zaproszeni do wspólnych spotkań modlitewnych i włączania się w Tydzień Ewangelizacyjny. Głównym celem udziału wspólnot w Tygodniu Ewangelizacyjnym jest budowanie i promowanie postaw ewangelizacyjnych w Kościele oraz stwarzanie przestrzeni do powstawania nowych wspólnot w parafiach, które wspomogą dzieło ewangelizacji.

884. Bardzo ważnym elementem w ewangelizacji jest głoszenie Jezusa w jedności z innymi wyznaniem chrześcijańskimi, zarówno na poziomie duchowym (modlitewnym), jak i w wymiarze samego przepowiadania, „by świat uwierzył” (por. J 17, 20-21).

C.2.3. Komunikacja w służbie ewangelizacji

885. Komunikacja to różne sposoby nawiązywania więzi z ludźmi i wychodzenia do nich z Ewangelią, nie tylko przez media, lecz także innymi metodami.

886. Misjonarze cyfrowi to duchowni, osoby konsekrowane i świeckie, którzy realizują misję głoszenia Ewangelii w świecie cyfrowym. Jak i inni ewangelizatorzy, mają osobiste doświadczenie życia we wspólnocie, przez co są zakorzenieni w świecie „rzeczywistym”.

887. Oprócz zadania ewangelizacji misjonarze włączają się w „świecie cyfrowym” w istniejące i powstające tam w przyszłości grupy, które gromadzą osoby samotne w świecie rzeczywistym, ale poszukujące kontaktów i budowania więzi z innymi w rzeczywistości cyfrowej, spędzając w niej większość swego czasu.

888. Za formację misjonarzy cyfrowych odpowiada Wydział ds. Formacji. Posiadają oni opiekuna kościelnego i podlegają Referatowi ds. Ewangelizacji, a w swojej misji ściśle współpracują z Biurem Prasowym Archidiecezji Wrocławskiej, by jasne były zasady współdziałania i obszary odpowiedzialności.

889. Wydział Komunikacji Społecznej, Biuro Prasowe i Wydział ds. Duszpasterstwa i Ewangelizacji Archidiecezji Wrocławskiej współpracują w celu prowadzenia misji.

C.3. Misja w dekanacie

890. Dekanat jest przestrzenią wymiany doświadczeń ewangelizacyjnych między parafiami. Może być wsparciem dla tych parafii, które nie uruchomiły jeszcze w pełni swojego potencjału. Narzędziem do tego jest spotkanie dekanalnej rady duszpasterskiej.

C.3.1. Razem dla misji

891. Zachęca się parafie do podejmowania wspólnych działań ewangelizacyjnych. Dekan w porozumieniu z dekanalną radą duszpasterską może wskazać osobę, której zadaniem jest zebranie zespołu dla organizowania akcji misyjnych w dekanacie.

C.4. Misja w parafii

892. Parafia to podstawowe terytorium, na którym żyją obok siebie osoby wierzące, poszukujące i niewierzące – w naturalny sposób jest zatem pierwszym miejscem wyjścia misyjnego poza mury kościoła i salek parafialnych.

893. Misja ewangelizacyjna skierowana jest do wszystkich, którzy jeszcze nie przyłączyli się do wspólnoty Kościoła, nikogo z góry nie odrzucając ani nie marginalizując.

894. Wyjście misyjne w parafii wymaga uczestniczenia uczniów-misjonarzy we wszystkich pozytywnych przejawach i elementach lokalnego życia społecznego i kulturalnego, co stwarza płaszczyznę do czynnego świadczenia jednością, otwartością, troską i poświęcanym czasem, a ostatecznie do świadectwa o swojej osobistej i bliskiej relacji z Panem i życiu we wspólnocie Kościoła. Szczególna rola w parafialnym dziele misyjnym spoczywa na grupach i wspólnotach należących do różnych ruchów kościelnych.

C.4.1. Wspólnotowe rozeznawanie strategii misyjnej

895. W Synodzie rozeznaliśmy potrzebę nawrócenia misyjnego parafii, czyli odkrycia, że ewangelizacja jest zwyczajnym zadaniem każdej parafii. W życiu parafii nie chodzi o zachowanie obecnego stanu rzeczy, ale o to, by wszystko – zwyczaje, style, rozkład zajęć, język i wszystkie struktury – stało się narzędziem do ewangelizowania. Reformę parafii rozumiemy w tym sensie: należy sprawić, by stała się ona bardziej misyjna.

896. Każdy, kto przyjął chrzest, staje się w swej parafii uczniem-misjonarzem. Rada duszpasterska pod przewodnictwem proboszcza wspólnotowo rozeznaje, w jaki sposób dotrzeć z Ewangelią do każdego na terenie parafii.

Udział parafialnej rady duszpasterskiej w misji

897. Statut parafialnej rady duszpasterskiej określa cele i zadania związane z ewangelizacją w parafii i jej misyjnym charakterem.

898. Każdy członek rady duszpasterskiej w parafii rozwija świadomość, że misyjność leży w naturze każdej wspólnoty chrześcijańskiej. Myśląc o działalności misyjnej parafii, przyjmujemy, że chodzi o postawę, ewangelizacyjny styl życia, a nie tylko o podejmowanie kilku ewangelizacyjnych eventów w roku duszpasterskim.

899. W skład parafialnej rady duszpasterskiej wchodzi osoby podzielające pragnienie, by cała parafia poznała Jezusa. Jedną z kluczowych kompetencji członków parafialnej rady duszpasterskiej jest doświadczenie wspólnotowego rozeznawania.

900. Korzystając z posiadanych już kompetencji, członkowie parafialnej duszpasterskiej rady dbają o swoją formację do misji (ewangelizacji).

901. Parafialna rada duszpasterska w kwestii misji działa w porozumieniu z parafialną radą ekonomiczną z uwagi na konieczność określenia rocznego budżetu finansowego niezbędnego do planowanych działań ewangelizacyjnych. Pozwoli to urealnić podejmowane działania i doprowadzić do ich realizacji począwszy od stworzenia założeń do ich zakończenia. Efekt ustaleń rad skutkuje powstaniem odpowiedniego zapisu w rocznym budżecie parafii.

Zadania parafialnej rady duszpasterskiej

902. Przed rozpoczęciem roku duszpasterskiego, po wzięciu udziału w Forum Duszpasterskim (gdzie prezentowane są diecezjalny program duszpasterski i diecezjalny plan formacyjny) parafialna rada duszpasterska opracowuje parafialny program duszpasterski.

903. Parafialny program duszpasterski w przestrzeni misji uwzględnia następujące grupy adresatów:

- a. tych, którzy osłabli w wierze,
- b. tych, którzy z różnych przyczyn świadomie odeszli ze wspólnoty Kościoła,
- c. tych, którzy po przyjęciu chrztu nie nawiązali relacji z Chrystusem,
- d. nieochrzczonych.

904. Parafialna rada duszpasterska, tworząc propozycję działań misyjnych, każdorazowo uwzględnia trzy wymiary: ewangelizacyjny, integracyjny i formacyjny.

905. Parafialny program duszpasterski zawiera roczną strategię działań misyjnych i uwzględnia:

- a. opis działań i ich cel, który został określony,
- b. terminy działań,

- c. osoby odpowiedzialne za realizację zadań,
- d. budżet finansowy i źródła jego pozyskania,
- e. sposób oceny realizacji działań.

906. Parafialna rada duszpasterska czuwa nad realizacją rocznego planu działań. W tym celu spotyka się co najmniej raz na kwartał, aby omówić, zweryfikować i ewentualnie poprawić (zmienić) plan działań – dostosowując go lepiej do założonych na początku roku duszpasterskiego celów do osiągnięcia. Na zakończenie roku rada ewaluuje realizację parafialnego programu duszpasterskiego.

907. Ważnym aspektem w podejmowanych działaniach przez parafialną radę duszpasterską jest komunikacja z wiernymi w parafii, a szczególnie:

- a. informowanie i zachęcanie do uczestnictwa w planowanych wydarzeniach;
- b. gromadzenie ludzi do współtworzenia planu i rodzaju działań;
- c. budzenie w parafianach postawy życia misyjnego, osobistego zaangażowania, aby głosić Ewangelię tam, gdzie żyjemy i pracujemy;
- d. praktykowanie i zachęcanie do modlitwy w intencji rozeznawania dzieł ewangelizacyjnych i ich podjęcia.

C.4.2. Razem dla misji

908. Misja ewangelizacyjna w parafii ma charakter współdzielony. Łączy duchownych, świeckich i żyjące na terenie parafii osoby konsekrowane. Odpowiedzialni są za nią wszyscy parafianie, w pierwszej kolejności aktywnie uczestniczący w lokalnym życiu Kościoła.

C.4.2.1. Realizacja wspólnej strategii misyjnej

909. W razie potrzeby parafia może liczyć na pomoc Referatu ds. Ewangelizacji w realizacji misji ewangelizacyjnej.

910. Parafialna rada duszpasterska wspólnotowo rozeznaje konkretne potrzeby i możliwości prowadzenia lokalnych działań misyjnych oraz ewaluuje ich realizację. W razie potrzeby i na miarę możliwości powołuje ze swoich członków zespół ds. nowej ewangelizacji. Zespół ten, zgodnie z rozeznaniem Rady i we współpracy z grupami i wspólnotami parafialnymi, organizuje parafialne działania misyjne i czuwa nad ich przebiegiem.

911. Szczególną rolę w realizacji misji w parafii odgrywa postęga katechisty, który wiernie współpracuje z duchownymi w parafii. Katechiści to świeccy mężczyźni i kobiety o głębokiej wierze i dojrzałości ludzkiej, którzy na mocy chrztu, postani przez biskupa, przez nauczanie budują Kościół. Podejmują trud przekazywania nauki Kościoła, aby poprzez swoją służbę prowadzić innych do głębszej relacji z Bogiem i życia Ewangelią. Misja katechisty polega przede wszystkim na świadectwie własnego życia, jest on bowiem świadkiem wiary, mistrzem i mistagogiem, towarzyszem i pedagogiem nauczającym w imieniu Kościoła.

912. Otrzymanie postęgi katechisty wyciska mocniejszy akcent na zaangażowaniu misyjnym, musi realizować się jednakże w pełnej formie świeckiej, bez wpadania w jakikolwiek wyraz klerykalizacji.

913. Rada duszpasterska pod przewodnictwem proboszcza rozpoczyna misję ewangelizacji od istniejących w parafii przestrzeni formacji do sakramentów i sakramentaliów (przygotowanie do chrztu, I Komunii, bierzmowania, sakramentu małżeństwa, itd.), nadając im charakter misyjny z odważnym głosem kerygmatu.

914. Sposobem ewangelizacji i wprowadzenia w życie Kościoła jest tworzenie małych grup prowadzonych przez uformowanych animatorów, którzy pełnią rolę świadków i mi-stagogów, ponieważ sprzyjają one dawaniu osobistego świadectwa i budowaniu więzi w atmosferze zaufania.

915. Głoszenie kerygmatu posiada swoją kontynuację we wprowadzeniu osób ewangelizowanych w życie wspólnotowe w parafii.

916. Podejmowanie zadań o znaczeniu preewangelizacyjnym – „dni otwarte parafii”, festyn parafialny, koncert charytatywny, wystawa w plenerze – powinno prowadzić do dzieł ewangelizacyjnych, takich jak rekolekcje i kursy ewangelizacyjne, formacja w grupach duszpasterskich itp.

917. Jedną z form działań ewangelizacyjnych w parafii jest wizyta duszpasterska, zwana kolędą. Proboszcz parafii, znając potrzeby swoich wiernych, swoją dyspozycyjność czasową i uwzględniając indywidualny charakter funkcjonowania parafii (inaczej w mniejszych i większych miejscowościach), podejmuje decyzję o sposobie przeprowadzania kolędy. Kolęda nie musi się odbywać w okresie bożonarodzeniowym, może trwać przez cały rok, aby stworzyć lepszą przestrzeń do ewangelizacji. W parafiach, które realizują wizytę duszpasterską „na zaproszenie”, należy zaplanować również formy dotarcia do mieszkańców parafii, którzy nie sformułowali zaproszenia. Proboszcz, gdy jest taka potrzeba, zaprasza kompetentnych członków wspólnoty parafialnej do współpracy w ewangelizacji w trakcie wizyty duszpasterskiej.

918. Proboszcz i odpowiedzialni za misję stwarzają przestrzeń otwartości na różnych płaszczyznach misyjnych np. kancelaria parafialna, „otwarte drzwi kościoła”, wychodzenie kapłana do wiernych po Eucharystii, wizyta duszpasterska i inne.

919. Parafia cyklicznie organizuje parafialne dni skupienia, otwarte dla wszystkich chętnych. Program spotkania uwzględnia część duchową (np. konferencję, modlitwę, adorację, dzielenie w małych grupach) oraz wspólne świętowanie (agapa).

920. Proboszcz i odpowiedzialni za misję organizują kursy ewangelizacyjne z głoszonym kerygmatem. Informację o podjętych działaniach udostępniają innym parafiom w dekanacie.

921. Parafia raz w roku organizuje wydarzenie ewangelizacyjne w formie kursu lub rekolekcji ewangelizacyjnych, którego grupą docelową są osoby nieuczęszczające do kościoła. W tym celu zaprasza chętnych parafian i osoby z grup ewangelizacyjnych lub wspólnot, aby podzieliły się świadectwem przemiany życia dzięki spotkaniu Jezusa.

922. Parafialna rada duszpasterska współdziała z Referatem ds. Ewangelizacji, korzystając z jego doświadczenia w doborze strategii, metod i sposobów w prowadzeniu misji ewangelizacyjnej w parafii, bądź opracowuje dane strategie, metody i sposoby we własnym zakresie.

923. W realizacji strategii ewangelizacyjnych w danej parafii należy uwzględnić osobiste predyspozycje duszpasterzy posyłanych do pracy w konkretnych parafiach.

924. Parafialna rada duszpasterska w porozumieniu z parafialną radą ekonomiczną dba o infrastrukturę (salki parafialne, zaplecze socjalne, pomieszczenia do spotkań małych grup) będącą częścią majątku parafialnego lub w przypadku jej braku poszukuje możliwości użyczenia lub wynajmu. Odpowiednia infrastruktura jest konieczna do prowadzenia efektywnej misji ewangelizacyjnej w parafii.

C.4.2.2. Charyzmaty w służbie misji

925. Wspólnoty, ruchy i grupy oraz osoby konsekrowane odgrywają kluczową rolę we współdzieleniu misji ewangelizacji.

926. Sprzyjającym czasem budzenia świadomości parafian do działalności misyjnej wewnątrz i na zewnątrz wspólnoty jest Tydzień Ewangelizacyjny, który może być okazją do pogłębionej katechezy o misyjnym charakterze życia Kościoła i jego poszczególnych wspólnot.

927. Parafialna rada duszpasterska wraz z proboszczem organizuje dzień jedności wspólnot i wszystkich wiernych parafii. Szczególnym czasem i okazją do celebracji takiego dnia jest dzień odpustu parafialnego.

928. Dzień jedności jest czasem modlitwy za dzieła misyjne w parafii oraz okazją do budowania relacji we wspólnocie parafialnej.

C.4.2.3. Komunikacja w służbie misji

929. Wsparciem w misji ewangelizacji jest skuteczna komunikacja medialna we wszystkich jej wymiarach.

930. Parafialna rada duszpasterska pod przewodnictwem proboszcza dba o parafialne narzędzia komunikacji elektronicznej – profile parafii w social mediach, parafialna strona internetowa – zlecając ich prowadzenie doświadczonym osobom.

931. Rola mediów parafialnych to dotarcie z informacjami do mieszkańców parafii oraz promowanie dobrych i wartościowych wydarzeń w parafii. Niezbędnym w pełnieniu tej roli jest jasne, czytelne i profesjonalne prowadzenie strony internetowej parafii oraz profili w social mediach.

932. W każdej parafii rozeznaje się dobór mediów (nowe lub tradycyjne) pod względem ich użyteczności w zależności od charakteru danej parafii i profilu odbiorców.